

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΔΕΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Μετὰ τῶν καταλλήλων προσευχῶν
καὶ ἡθικῶν συμπερασμάτων.

ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ Β΄.

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΔΕΩΝΙΔΑΣ Ι. ΣΤΥΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΥΠΟΣ Δ. Ι. ΣΤΥΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐν τῇ διόδῳ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ἀριθ. 19.

1894.

Πάν αντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν ἐνὸς τοῦλάχιστον τῶν
συγγραφέων καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου καταδιώκεται ὡς
ἐκ τυποκλοπίας προερχόμενον.

Μὲτ' Ἰακώβου

Κουμπάρη

Σμύρνη
Ἰακώβου

Ἄδεια τοῦ Αυτοκρατορικοῦ Ἰπουργείου τῆς Παιδείας.

ΤΩ

ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΩ

Κ^ϙ Κ^ϙ ΒΑΣΙΛΕΙΩ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΣΜΥΡΝΗΣ

Μύστη τῆς ἔσω καὶ θύραθεν σοφίας
καὶ ἐνθέρμῳ προστάτῃ τῶν γραμμάτων

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΓΗΣ.

Ὄνόματα καὶ ὄρια τῆς Ἱερᾶς Γῆς. Ἐκτασις αὐτῆς.

Ἡ Ἱερὰ Γῆ καλεῖται Χαναάν, Παλαιστίνη καὶ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Ἐκ τούτων ὅμως τὸ ἐπικρατέστερον αὐτῆς ὄνομα εἶναι Παλαιστίνη. Ἡ Παλαιστίνη ὀρίζεται πρὸς βορρᾶν μὲν ὑπὸ τῆς Συρίας καὶ μέρος τῆς Φοινίκης, πρὸς δυσμὰς ὑπὸ μέρος τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς ἀνατολὰς δὲ καὶ πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Ἀραβίας. Ἡ δὲ ἔκτασις αὐτῆς ἐν ὄλῳ εἶναι 450 τετραγ. μίλια.

Κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης καὶ τῶν πέριξ.

Ἀνέκαθεν ἡ Παλαιστίνη κατοκεῖτο ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τινῶν ἄλλων εἰδωλολατρῶν, ἰδίᾳ ὅμως ὅτε κατελήφθη ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὅστις ἐκυρίευσεν καὶ διαμερίσασεν αὐτὴν εἰς τὰς φυλάς τοῦ Ἰσραήλ. Κυριώτεροι δὲ λαοὶ κατοικοῦντες πλησίον τῆς Παλαιστίνης ἦσαν οἱ Φιλισταῖοι, οἱ Ἀμμωνῖται καὶ οἱ Μωαβῖται.

Ἐκ τούτων οἱ μὲν Φιλισταῖοι κατέκουν τὸ πρὸς Ν.Δ. μέρος τῆς χώρας, οἱ Ἀμμωνῖται τὸ πρὸς Ἀνατολὰς, οἱ δὲ Μωαβῖται πρὸς τὸ Νοτιανατολικὸν μέρος αὐτῆς.

Διαίρεσις τῆς Παλαιστίνης.

Κατ' ἀρχὰς ἡ Παλαιστίνη διηρέθη εἰς διάφορα μέρη, ἕτινα κατέλαβον αἱ διάφορα φυλαὶ τοῦ λαοῦ Ἰσραήλ, βραδύτερον ἕως, ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι κατέλαβον αὐτήν, διηρέθη εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας τὴν Γαλιλαίαν πρὸς Βορρᾶν, τὴν Σαμαρείαν ἐν τῷ μέσῳ, τὴν Ἰουδαίαν πρὸς Νότον καὶ τὴν Περαιάν πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ πρὸς Ἀνατολάς.

Ὅρη ἐπίσημα τῆς Παλαιστίνης.

Τὰ κυριώτερα τῆς Παλαιστίνης ὄρη εἶνε·

Ὁ Ἀντιλίβανος πρὸς βορρᾶν ἔχων πολλὰς διακλαδώσεις.

Τὸ ὄρος Ἀμωρία, ἐν Ἰουδαίᾳ, ἐφ' οὗ τὸ πάλαι μὲν ἦτο ἐκτισμένος ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος, ἤδη δὲ κεῖται ἡ τάφος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν ἐν Ἰουδαίᾳ ἐπίσημον, διότι πολλὰκις εἰς αὐτὸ προσηύχετο ὁ Ἰησοῦς.

Τὸ ὄρος Ἐφραΐμ ἐν Σαμαρείᾳ.

Τὸ Θαβὼρ ἐν Γαλιλαίᾳ, ἐπίσημον διὰ τὴν ἐν αὐτῷ μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος.

Ποταμοί.

Ποταμοὶ τῆς Παλαιστίνης εἶνε·

Ὁ Ἰορδάνης πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ἀντιλίβανου καὶ βέων ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, χύνεται εἰς τὴν Νεκρὰν

θάλασσαν. Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶναι ἐπίσημος, διότι ἐν αὐτῷ ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ὁ χεῖμαρρος τῶν Κέδρων, πέραν τοῦ ὁποίου προσηύχεντο ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἄλλοι τινὲς ἀσήμενοι ποταμίσκοι.

Λίμναι ἐπίσημοι.

Ἡ Γεννησαρέτ μεταξὺ Γαλιλαίας καὶ Περαιᾶς σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καλουμένη δὲ καὶ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας καὶ λίμνη τῆς Τιβεριάδος.

Ἡ Νεκρὰ θάλασσα, εἰς τὴν θέσιν τῆς ὁποίας ὑπῆρχον ἄλλοτε αἱ καταστραφεῖσαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀσεβεῖς πόλεις Σόδομα καὶ Γόμορρα.

Κοιλᾶδες.

Ἡ κοιλὰς τοῦ Ἰορδάνου βρεχομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ καθισταμένη διὰ τῶν ὑδάτων αὐτοῦ εὐρωτάτη.

Πόλεις ἐπίσημοι τῆς Γαλιλαίας.

Πόλεις ἐπίσημοι τῆς Γαλιλαίας, χωριζομένης ἐν τῷ μέσῳ ὑπὸ διαφόρων διακλαδώσεων τοῦ Λιβάνου, εἶνε αἱ ἑξῆς· Ἡ Τιβεριὰς πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, ἢ Καπερναοῦμ, ἢ Βησδαῖδα πατρὶς τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, Ἀνδρέου καὶ Φιλίππου. Ἡ Ναζαρέτ ἐπίσημος, διότι ἐν αὐτῇ ἀνετράφη μικρὸς ὢν ὁ Ἰησοῦς. Ἡ Κανὰ ἐπίσημος, διότι ἐν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς ἐποίησε τὸ πρῶτον θαῦμα, καί

μένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς Τιβεριάδος. Ἡ Δὰν καὶ ἡ Πτολεμαίς.

Πόλεις τῆς Σαμαρείας.

Ἡ Συχέμ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐφραΐμ καὶ ἡ Σαμάρεια πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας.

Πόλεις τῆς Ἰουδαίας.

Ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐκτισμένη ἐπὶ ὄροπέδιον ὑψηλῶ με ἐπίνειον τὴν Ἰόπην, ἐπίσημος, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ πόλις αὕτη τὸ πάλαι εἶχεν 100,000, σήμερον δὲ μόλις ἔχει 30,000 κατοίκους.

Ἡ κώμη Ἐμμαοὺς ΒΔ. τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἡ Βηθλεέμ πρὸς Ν. τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ.

Ἡ Χεβρών πρὸς Ν. τῆς Βηθλεέμ.

Ἡ Ἱερεχὼ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἱερουσαλήμ.

Πόλεις τῆς Περσίας.

Ἡ Καισάρεια πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἔλους Μαρῶν.

Ἡ Ἰουλιάς, ὀλίγον μακρὰν τῆς Γεννησαρέτ, πλησίον τῆς ὁποίας ὁ Ἰησοῦς ἔθρεψε διὰ πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων πεντακισχιλίους ἀνδρας.

Ἡ Βηθαβαρὰ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἰορδάνου.

Ἄλλη διαίρεσις τῆς Παλαιστίνης.

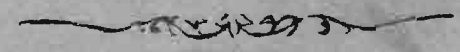
Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολομῶντος ἡ Παλαιστίνη διημέθη εἰς δύο βασίλεια, τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ πρὸς βορρᾶν με πρωτεύουσαν τὴν Σαμάρειαν καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα πρὸς νότον με πρωτεύουσαν τὴν Ἱερουσαλήμ. Σήμερον δὲ πολιτικῶς μὲν ὑπάγεται εἰς τὸν διαίκτην τῆς Συρίας, ἐκκλησιαστικῶς δὲ εἰς τὸ πατριαρχεῖον Ἱερουσαλήμ.

Ἔδαφος, κλῆμα, προϊόντα.

Τὸ ἔδαφος τῆς Παλαιστίνης εἶναι ποικίλον, ἀλλαχοῦ μὲν ἀμμῶδες καὶ ὄρεινόν, ἀλλαχοῦ δὲ πεδινὸν καὶ εὐφορον.

Τὸ κλῆμα αὐτῆς εἶναι εὐκραές εἰς τὰ ὄρεινά καὶ θερμὸν εἰς τὰ πεδινώτερα μέρη.

Τὰ κυριώτερα δὲ αὐτῆς προϊόντα εἶναι φοίνικες, πορτοκάλια καὶ ἄλλα.

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

Ἡ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι.

Ἐν ἀρχῇ ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
Ἡ γῆ ἦτο ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, σκότος δὲ ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτῆς καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐφέρετο ἐπάνω τῶν ὑδάτων.
Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν κόσμον εἰς ἕξ ἡμέρας διὰ μόνου τοῦ λόγου ἐκ τοῦ μηδενός· καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν εἶπε: «Γενηθήτω φῶς» καὶ ἐγένετο φῶς. Τὴν δευτέραν ἡμέραν ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸ στερέωμα, ὅπερ ἐκάλεσεν οὐρανόν. Τὴν τρίτην διεχώρισε τὰ ὕδατα ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, καὶ ἐκεῖνα μὲν συναχθέντα ἀπετέλεσαν τοὺς Ὠκεανούς, τὰς θαλάσσας τὰς λίμνας καὶ τοὺς ποταμούς, αὕτη δὲ τὰς πέντε Ἡπείρους· ἔπειτα διέταξε νὰ βλαστήσῃ ἡ γῆ χόρτα καὶ δένδρα, καὶ ἐβλάστησεν ἡ γῆ χόρτα καὶ δένδρα. Τὴν τετάρτην ἡμέραν διέταξεν ὁ Θεὸς νὰ φανῶσιν ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες καὶ ἐφάνησαν ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες. Τὴν πέμπτην ἡμέραν ὁ Θεὸς εἶπε νὰ γίνωσιν οἱ ἰχθύες καὶ τὰ πτηνά. Τὴν ἕκτην ἡμέραν διέταξε νὰ γενήσῃ ἡ γῆ ζῶα τετράποδα καὶ ζῶα ἑρπετά· καὶ ἐγέννησεν αὕτη ζῶα τετράποδα καὶ ἑρπετά. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι πάντα, ὅσα ἐποίησεν ἦσαν καλὰ· καὶ εἶπε. «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοί-

ωσιν ἡμετέραν». Καὶ ἀφ' οὗ ἔλαβε χροὺν ἐκ τῆς γῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτὸν πνοὴν ζωῆς καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Ἀδὰμ· ἔπειτα εἶπε. «Δὲν εἶνε καλὸν νὰ εἶνε ὁ ἄνθρωπος μόνος.» Ποιήσωμεν εἰς αὐτὸν σύντροφον. Καὶ ἀποκοιμίσας τὸν Ἀδὰμ ἔλαβε μίαν ἐκ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ καὶ ἐποίησε γυναῖκα, τὴν ἐποῖαν ἰδὼν ὁ Ἀδὰμ ὠνόμασεν Εὐαν. Μετὰ ταῦτα ὁ Θεὸς ἠύληγῆσε τοὺς πρώτους ἄνθρώπους καὶ εἶπεν. Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ κατακυριεύσατε ὅλην τὴν γῆν καὶ ἐξουσιάσατε αὐτήν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ.

Τὴν δὲ ἐβδόμην ἡμέραν ὁ Θεὸς ἀνεπαύθη ἀπὸ τῶν ἔργων του καὶ ἡγίασεν αὐτήν.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν εἰρημένων μακθάνομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ὁ ποιητὴς πάντων, καὶ ὅτι τὸν ἄνθρωπον ἐποίησεν ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτόν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν αὐτόν.

Ἐπίσης μακθάνομεν ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ εἶνε μεγάλα καὶ ὅτι τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν.

Ρητά. — Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν τὸν Κύριον ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἡγάπησεν ἡμᾶς.

Πᾶς οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας Θεός.

Ὡς θαυματὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ.

Τὰ πάντα ἐποίησας ἐν σοφίᾳ
Μεγάλα τὰ ἔργα σου, θαυμάσά,
Μεγάλη κ' ἐγκάρδιος κ' ἡ λατρεία,

ἦν σοὶ ὀφείλω, Θεέ ποιητά.
Ἀείποτε θέλω θερμῶς σε λατρεύει
Διότι μ' ἔδωκας νοῦν καὶ ψυχὴν.
Ἀείποτε θέλω σε ἱκετεύει,
Νὰ με φυλάττης, Θεέ μου, Ἀμήν.

Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἐν τῷ Παραδείσῳ.

Ὁ Θεὸς ἐφύτευσε παράδεισον κατὰ τὰς ἀνατολάς καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Ἐδέμ. Ὑπῆρχε δὲ ἐν τῷ παραδείσῳ πᾶν εἶδος δένδρου καὶ πᾶν εἶδος φυτοῦ· τέσσαρες δὲ μεγάλοι ποταμοὶ ἐπότιζον αὐτὸν καὶ τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν διαρκῶς ἐπὶ τῶν δένδρων. Ὠσαύτως ὑπῆρχον ἐν αὐτῷ καὶ πάντα τὰ εἶδη τῶν ζώων.

Ὑπῆρχε δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Παραδείσου καὶ τὸ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ὁ Θεὸς θέσας τοὺς πρώτους ἄνθρώπους ἐν τῷ Παραδείσῳ εἶπεν εἰς αὐτούς. «Ἐκ τῶν καρπῶν ὅλων τῶν δένδρων τοῦ Παραδείσου δύνασθε νὰ τρώγητε, μόνον ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ νὰ μὴ φάγητε, διότι, καθ' ἣν ἡμέραν θὰ φάγητε ἐξ αὐτοῦ, θὰ ἀποθάνητε». Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι κατ' ἀρχὰς ἐτήρουν τὴν ἐντολὴν ταύτην τοῦ Θεοῦ καὶ ἦσαν εὐτυχεῖς ἐν τῷ Παραδείσῳ. Ἦσαν εὐτυχεῖς διότι δὲν ἐγνώριζον ἔτι τὸ κακόν, ἦσαν πλησίον τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἦσαν ὑποκειμένοι εἰς τὸν θάνατον.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μακθάνομεν ὅτι πρέπει νὰ τηρῶμεν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, ἂν θέλωμεν νὰ εἴμεθα εὐτυ-

χῆς, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἀρ' οὐ ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἄν ἐγκατέλι-
πεν αὐτὸν εἰς τὴν τύχην του, ἀλλ' ἐρρόντισε περὶ αὐτοῦ, ὅπως
καὶ περὶ ὅλων τῶν δημιουργημάτων του.

Ρητόν. — Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ
ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ.

**Ὁ Θεὸς ἐκβάλλει τοὺς πρώτους ἀνθρώπους
ἐκ τοῦ Παραδείσου.**

Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι δὲν ἐτήρησαν μέχρι τέλους τὴν
ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἐπλασεν εἰς ἄγνωστον εἰς ἡ-
μᾶς ἐποχὴν ἀγγέλους, οἵτινες εἶνε πνεύματα καθαρὰ καὶ
ἀθάνατα. Ἐπειδὴ δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἠθέλησαν νὰ ἐξομοιω-
θῶσι πρὸς τὸν Θεόν, ἐδιώχθησαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐ-
γένοντο δαίμονες ἢτοι πνεύματα πονηρά. Ὁ πρῶτος δὲ
ἐκ τῶν δαιμόνων ἐκ φθόνου πρὸς τὴν εὐτυχίαν τῶν πρω-
τοπλάστων μεταμορφώθη εἰς ὄφιν καὶ ἐλθὼν πρὸς τὴν
Ἐῤῥα εἶπεν αὐτῇ. «Μήπως ὁ Θεὸς εἶπεν ἡμῖν νὰ μὴ φά-
γητε ἐκ τῶν καρπῶν τῶν δένδρων τοῦ Παραδείσου»; ὄχι
ἀπεκρίθη ἡ Ἐῤῥα. «Ὁ Θεὸς εἶπεν ἡμῖν ἐξ ὅλων τῶν καρ-
πῶν τῶν δένδρων τοῦ Παραδείσου νὰ τρώγωμεν, μόνον
ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ
τοῦ κακοῦ νὰ μὴ φάγωμεν, διότι καθ' ἣν ἡμέραν θέλομεν
φάγη ἐξ αὐτοῦ θὰ ἀποθάνωμεν». «Ὅχι.» ἐξηκολούθησεν
ὁ ὄφις «δὲν θὰ ἀποθάνητε, ἀλλὰ θὰ ἐξομοιωθῆτε πρὸς τὸν
Θεόν, ἐὰν φάγητε ἐξ αὐτοῦ »

Ἡ δὲ Ἐῤῥα ἐξαπατηθεῖσα τότε ἔλαβεν ἐκ τῶν καρπῶν

τοῦ δένδρου ἐκείνου καὶ ἔφαγεν, ἔδωκε δὲ καὶ εἰς τὸν
Ἀδάμ καὶ ἔφαγε καὶ οὗτος. Εὐθὺς ὅμως ὡς ἔφαγον οἱ
πρωτόπλαστοι ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ ἠσθάνθησαν
ὅτι ἠμάρτησαν καὶ ὅτι ἦσαν γυμνοὶ καὶ συρράφαντες φύλ-
λα συκῆς ἐποίησαν περιζώματα καὶ ἐκάλυψαν τὴν γυμνό-
τητά των. Κατὰ δὲ τὸ δειλινὸν ἐλθὼν ὁ Θεός, εἶπε πρὸς
τὸν Ἀδάμ. « Ἀδάμ ποῦ εἶσαι; » ὁ δὲ Ἀδάμ ἀπεκρίθη. « Κύ-
ριε, ἤκουσα τὴν φωνὴν σου καὶ ἐφοβήθητι ». Ὁ δὲ Θεὸς
εἶπε πάλιν. « Μήπως ἔφαγες ἐκ τοῦ καρποῦ, ἐκ τοῦ ὁποῦ
σοὶ εἶπον νὰ μὴ φάγῃς ». Ὁ δὲ Ἀδάμ εἶπεν. « Ἡ Ἐῤῥα
μοι ἔδωκε καὶ ἔφαγον ». Τότε ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τὴν
Ἐῤῥα διατί ἐποίησας τοῦτο; Καὶ ἡ Ἐῤῥα ἀπήντησεν. « Ὁ
ὄφις μὲ ἠπάτησεν ». Ὁ Θεὸς τότε κατηράσθη καὶ τοὺς τρεῖς
καὶ πρὸς μὲν τὸν ὄφιν εἶπε. « Ἐπικατάρατος νὰ εἶσαι ἐπὶ
τῆς γῆς· νὰ σῦρεσαι ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ τοῦ στήθους σου
καὶ γῆν νὰ τρώγῃς μέχρι τέλους τῆς ζωῆς σου ». Πρὸς δὲ
τὴν Ἐῤῥα εἶπε. « Μὲ λύπας καὶ ὀδύνας νὰ γεννᾷς τὰ τέκνα
σου καὶ νὰ εἶσαι πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀνδρός σου ».
Πρὸς δὲ τὸν Ἀδάμ εἶπε. « Μὲ τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου σου
νὰ κερδίζῃς τὸν ἄρτον σου. Σὺ νὰ σπεύρῃς καὶ ἡ γῆ
νὰ σοὶ δίδῃ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, μέχρις οὗ ἐπιστρέ-
ψῃς εἰς εἰς τὴν γῆν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπλάσθης ». Μετὰ ταῦ-
τα ὁ Θεὸς ἐξέβαλε τοὺς πρωτοπλάστους ἐκ τοῦ παραδεί-
σου καὶ ἔθηκε φύλακα ἄγγελον μὲ φλογίνην βρομαίαν
ἐπὶ νὰ φυλάττῃ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ.

Συμπέρασμα. Ἐκ τῶν εἰρημένων μνησθάνομεν ὅτι ὁ πικρα-
θαίνων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ τιμωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ καὶ κηρίσται
ταὶ δυστυχῆς. Δὲν πρέπει νὰ ἀπατώμεθα ἐκ τῶν ἀπατηλῶν λό-

γων τῶν κακῶν ἀνθρώπων. Ὁρείλομεν πάντοτε νὰ εἴμεθα πιστοὶ εἰς τὸν Κύριον καὶ νὰ πράττωμεν τὸ θέλημα αὐτοῦ.

Ρητόν. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν, αἱ δὲ ἐντολαὶ αὐτοῦ οὐκ εἰσι βαρεῖαι.

Καὶν καὶ Ἄβελ.

Ἄφ' οὗ αἱ πρωτόπλαστοι ἀξεβλήθησαν ἐκ τοῦ παραδείσου ἀπέκτησαν δύο υἱοὺς τὸν Καὶν καὶ τὸν Ἄβελ. Καὶ ὁ μὲν Καὶν ἦτο γεωργὸς καὶ ἐκαλλιέργει τὴν γῆν, ὁ δὲ Ἄβελ ἦτο ποιμὴν. Ἡμέραν τινὰ αἱ δύο οὗτοι υἱοὶ τῶν πρωτοπλάστων προσέφερον θυσίαν εἰς τὸν Θεόν, ὁ μὲν Καὶν ἐκ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, ὁ δὲ Ἄβελ ἐκ τῶν προβάτων αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς ἠὐχαριστήθη μὲν ἐκ τῆς θυσίας τοῦ ἀγαθοῦ Ἄβελ, δὲν ἠὐχαριστήθη ἕμως ἐκ τῆς τοῦ πονηροῦ Καὶν. Διὰ τοῦτο ὁ Καὶν, ἄφ' οὗ ἔφερον ἡμέραν τινὰ τὸν ἀδελφὸν του Ἄβελ εἰς τὴν πεδιάδα, ἐφόνευσεν αὐτόν. Τότε ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς τὸν Καὶν. «Καὶν, Καὶν ποῦ εἶνε ὁ ἀδελφός σου;» Ὁ δὲ Καὶν ἀπεκρίθη. «μὴπως εἶμαι φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου;» Καὶ ὁ Θεὸς ὀργισθεὶς τότε εἶπε πρὸς αὐτόν. «τὸ αἷμα ταῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς ἐμέ· ἐπικατάρατος νὰ εἶσαι ἐπὶ τῆς γῆς, ἥτις ἐπιε τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ νὰ τρέμῃς, ὅπου καὶ ἀν εὐρίσκῃσαι.» Τότε ὁ Καὶν εἶπε· «μέγα εἶνε τὸ σφάλμα μου, Κύριε, καὶ δὲν συγχωρεῖται· θὰ γίνω φυγάς καὶ ἄς μὲ φανεύσῃ, ἔστις μὲ συναντήσῃ.» Μετὰ ταῦτα ὁ Καὶν ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου ἐκεῖνου καὶ ἦλθεν εἰς ἄλλον τόπον, εἰς τὸν

ὅποιον πρῶτος ἔκτισε πάλιν ὀνομάσας αὐτὴν Ἐνώχ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Οἱ πρωτόπλαστοι ἀπέκτησαν βραδύτερον ἄλλον υἱὸν τὸν Σὴμ, τοῦ ὁποῦ αἱ ἀπέγοναι ἐγένοντο καλοί, ἐν ᾧ αἱ ἀπόγοναι τοῦ Καὶν ἐγένοντο κακοί. Μετὰ καιρὸν δὲ αἱ ἀπόγοναι τοῦ Καὶν ἀνεμιχθησαν μετὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἄβελ καὶ πάντες ἐγένοντο κακοί.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μαθηθάνομεν ὅτι ὁ Θεὸς δέχεται μὲν τὰς προσφορὰς τῶν καλῶν ἀνθρώπων, δὲν δέχεται ὅμως τὰς τῶν κακῶν· ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἴμεθα φθονεροί, διότι ὁ φθόνος ἔχει ἡμᾶς εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸ κακόν καὶ ὅτι ὁ κακὸς οὐδέποτε ἐν τῇ ζωῇ του εἶμι ἡσυχίαν, ἀλλὰ τύπτεται πάντοτε ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς του.

Ρητά. — Οὐχὶ Θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ, οὐδὲ πικροκήσει σοι πονηρευόμενος.

Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μένει ἐν τῷ θανάτῳ.

Ἐκ παντὶ τόπῳ Κυρίου ὀφθαλμοὶ σκοπεύουσι καλοὺς τε καὶ κακοὺς.

Ὁ κατακλυσμὸς.

Οἱ ἄνθρωποι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ γίνωνται κακοὶ καὶ νὰ μὴ τηρῶσι τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἀπεφάσισε νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος διὰ κατακλυσμοῦ. Μεταξὺ δὲ τῶν κακῶν ἐκείνων ἀνθρώπων εἰς μόνος ὑπῆρχε δίκαιος καὶ εὐσεβής, ὁ Νῶε. Ὁ Θεὸς μὴ θέλων νὰ καταστρέψῃ καὶ τὸν Νῶε μετὰ τῶν κακῶν ἀνθρώπων διέταξεν αὐτὸν νὰ κατα-

σκευάση μεγάλην κιβωτὸν μήκους τριακοσίων πήχεων, πλάτους πενήκοντα καὶ ὕψους τριάκοντα, νὰ ἀλείψῃ αὐτὴν διὰ πίσσης καὶ νὰ εἰσέλθῃ ἔπειτα ἐντὸς αὐτῆς μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἀφ' οὗ παραλάβῃ ἐν τῇ κιβωτῷ καὶ ἐξ ἔλων τῶν ζώων, ἀνά ἓν μὲν ζεύγος ἐκ τῶν ἀκαθάρτων, ἀνά πέντε δὲ ἐκ τῶν καθαρῶν. Ὁ Νῶε ἐποίησεν ἔπως προσέταξεν ὁ Θεὸς καὶ ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ μετὰ τῶν υἱῶν του καὶ τῶν συζύγων αὐτῶν ἐκλείσθη τὴν θύραν αὐτῆς. Εὐθὺς δὲ τότε ἠνοιχθησαν οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ καὶ αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου καὶ ἤρχισε νὰ βρέχῃ ἀκαταπαύστως ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. Πάντες δὲ οἱ ἄνθρωποι καὶ πάντα τὰ ζῷα ἐπνίγησαν εἰς τὰ ὕδατα, τὰ ὅποια ἐκάλυψαν ἐλόκληρον τὴν γῆν καὶ ὑψώθησαν ὑπεράνω τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων δεκαπέντε πήχεις. Τίποτε δὲν ἐφαίνετο πλέον ἐπὶ τῆς γῆς, εἰμὴ μόνον ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὑδάτων καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐπιπλέουσα ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε.

Τὰ ὕδατα ἔμειναν ἐπὶ τῆς γῆς ἑκατὸν πενήκοντα ἡμέρας, ἡ δὲ κιβωτὸς ἐστάθη μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Ἀραράτ. Ὁ Νῶε τότε θέλων νὰ μάθῃ ἂν τὰ ὕδατα ἠλαττώθησαν ἀπέστειλε τὸν κόρακα ἐκτὸς τῆς κιβωτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐπέστρεψε πλέον εἰς αὐτήν. Ἐπειτα δὲ ἔστειλε τὴν περιστέραν, ἣτις μὴ εὐροῦσα τόπον νὰ σταθῇ ἐπέστρεφεν εὐθὺς εἰς τὴν κιβωτὴν. Μετά τινος ἡμέρας ἔστειλεν αὐτὴν καὶ πάλιν, ἀλλ' αὐτὴ ἐπέστρεψε καὶ τὴν φορὰν ταύτην φέρουσα εἰς τὸ βάμφος κλάδον ἐλαίας σημεῖον, ὅτι τὰ ὕδατα εἶχον ἠλαττωθῆ ἀρ-

κατὰ. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἑπτὰ ἡμερῶν ἔστειλεν αὐτὴν καὶ ἐκ τρίτου, ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἐπέστρεψε πλέον, διότι τὰ ὕδατα εἶχον ἐκλίπη πλέον ἀπὸ τῆς γῆς. Τότε ὁ Νῶε κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κιβωτοῦ μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ μετ' αὐτοῦ ἐξῆλθεν καὶ ἅπαντα τὰ ζῷα. Ἐπειτα κτίσας θυσιαστήριον ἐθυσίασεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἠὺχαρίστησεν αὐτὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Ὁ δὲ Θεὸς εὐχαρίστηθεις ἐκ τῆς θυσίας τοῦ Νῶε ἠβλόγησεν αὐτόν καὶ τῷ ὑποσχέθη, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ κάμῃ πλέον κατακλυσμὸν καὶ ὡς σημεῖον τῆς ὑποσχέσεως ταύτης ἔθηκε τὸ οὐράνιον τόξον.

Συμπέρασμα. — Ἐν τῶν ἀνωτέρω μανθάνομεν, ὅτι ὁ Θεὸς τιμωρεῖ αὐστηρῶς τοὺς κακοὺς ἄνθρώπους, ὅταν οὗτοι ἐμμένωσιν εἰς τὰς κακίας των, ἀλλὰ δὲν ἐξολοθρεῖ μετ' αὐτῶν καὶ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ δικαίους, ὅπως δὲν ἐξωλόθρευσε καὶ τὸν Νῶε μετὰ τῶν λοιπῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

Ρητὰ. — Φυλάσσει Κύριος πάντα τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, τοὺς δὲ ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεῖ.

Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. Ὁ γὰρ ἐκσπείρη ἄνθρωπος τοῦτο καὶ θερίσει.

Ῥιοὶ τοῦ Νῶε, Πύργος τῆς Βαβυλῶνος.

Σύγχυσις τῶν γλωσσῶν.

Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὁ Νῶε ἤρχισε νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν καὶ ἐφύτευσεν ἄμπελον. Ἀφ' οὗ δὲ ὠρίμασαν

αί σταφυλαί τῆς ἀμπέλου ἐποίησεν οἶνον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔπια πολὺ καὶ μεθύσας ἐγυμνώθη ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ. Εἷς δὲ ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ὁ Χάμ, ἰδὼν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς του ἦλθε καὶ ἀνήγγειλεν αὐτὴν εἰς τοὺς ἀδελφούς του. Οὗτοι ὅμως ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν πατέρα αὐτῶν ἐπλησίασαν αὐτὸν ὀπισθοποροῦντες καὶ ἐκάλυψαν τὴν γυμνότητά του. Ὅτε δὲ συνήλθεν ὁ Νῶε καὶ ἔμαθε τὰ συμβάντα τὸν μὲν Χάμ κατηράσθη, τοὺς δὲ ἄλλους δύο υἱούς του ἠλόγησεν.

Οἱ ἄνθρωποι μετὰ τὸν κατακλυσμόν ἐπληθύνθησαν καὶ πάλιν. Ὁμίλουν δὲ πάντες τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Τέλος δὲ ἀπεφάσισαν νὰ κτίσωσιν εἰς τὴν Βαβυλῶνα πόλιν καὶ πύργον ὑψηλότατον, τοῦ ὅποιου ἡ κορυφή νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, διὰ νὰ δοξασθῇ τὸ ὄνομα αὐτῶν. Ὁ Θεὸς ὅμως θέλων νὰ τιμωρήσῃ αὐτοὺς διὰ τὴν ὑπερηράνειαν αὐτῶν ἐσύγχυσε τὰς γλώσσας των καὶ οὕτως ἐμχαταίωσε τὸ ἔργον. Ἄφ' οὗ δὲ τοιουτοτρόπως τὸ ἔργον τοῦτο ἐμχαιώθη οἱ ἄνθρωποι ἀρῆκον τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ διεσκορπίσθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς γῆς.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδασκόμεθα, ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν κατάχρησιν τοῦ οἴνου καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐμπαίζωμεν τοὺς γονεῖς ἡμῶν, ὅταν οὗτοι ἐξ ἀγνοίας περιπίπτουσιν εἰς ἀμαρτημά τι. Οἱ σεβόμενοι τοὺς γονεῖς των λαμβάνουσι τὴν εὐλογίαν αὐτῶν.

Οἱ ὑπερήρανοι τιμωροῦνται πάντοτε ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ῥητά. — Εὐλογία πατρὸς οἴκου στηρίζει τέκνων.

Κύριος ὑπερηράνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

Κλήσις τοῦ Ἀβραάμ.

Δίχρακλωσίς Ἀὐτ καὶ ἀπελευθέρωσις αὐτοῦ.

Εἰς τὴν Χαλδαίαν, ἦτοι τὴν Μεσοποταμίαν κατοίκει κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους εἷς εὐσεβὴς καὶ δίκαιος ἀπόγονος τοῦ Νῶε ὁ Ἀβραμ, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐκάλεισεν Ἀβραάμ, τοῦτέστι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν Μεσοποταμίᾳ οἱ ἄνθρωποι λησμονήσαντες τὸν ἀληθῆ Θεὸν ἐλάτρευον τὰ εἰδῶλα, ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τὸν Ἀβραάμ: «Ἀβραάμ, Ἀβραάμ, ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐλθὲ εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν θὰ σοὶ δεῖξω». Ὁ Ἀβραάμ ὑπακούσας εἰς τὸν Θεὸν παρέλαβε τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, τὴν γυναῖκά του Σάρραν καὶ τὸν ἀνεψιὸν του Ἀὐτ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν Χαναάν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πλοῦτη καὶ τὰ ποίμνια αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ του Ἀὐτ ἦσαν πολλὰ καὶ συνέβαινον συχνότατα ἔριδες μεταξὺ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν, ἐχωρίσθη ἀπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ του καὶ αὐτὸς μὲν κατοίκησεν εἰς τὴν Χαναάν, ὁ δὲ Ἀὐτ κατοίκησεν εἰς τὴν εὐφορον τοῦ Ἰορδάνου κοιλάδα εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχον τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα. Ὅτε ὁ Ἀὐτ ἦλθε καὶ κατοίκησεν εἰς τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου εἶχε γίνῃ πόλεμος μεταξὺ τῶν ἐγχωρίων, κατὰ τὸν ὁποῖον ἠχηλωτίσθη καὶ ὁ Ἀὐτ. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Ἀβραάμ ἔλαβε 318 ἄνδρας καὶ ἐπιτεθεὶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐνίκησεν αὐτούς, ἠλευθέρωσε τὸν Ἀὐτ καὶ ἔλαβε πολλὰ λάφυρα, μέρος τῶν ὁποίων ἔδωκεν εἰς τὸν Μελχι- 3.

σεδὲκ βασιλέα Σαλήμ καὶ ἱερέα τοῦ Υψίστου καὶ μέρος εἰς τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ.

Συμπέρασμα. — Ἡ κλητὴς τοῦ Ἀβραάμ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὁ Θεὸς ἀπομακρύνει τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν κακῶν καὶ ἀσεβῶν.

Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀβραάμ ἀπελευθέρωσις τοῦ Λῶτ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι πρέπει νὰ βοηθῶμεν τοὺς ἔχοντας ἀνάγκη τῆς βοήθειας ἡμῶν.

Ῥητά. — Ἀποκάλυψον πρὸς Κύριον τὴν ὁδὸν σου καὶ ἐλπίστον. ἐπ' αὐτὸν καὶ αὐτὸς ποιήσει.

Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.

Εἰ δυνατόν τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύετε.

Γέννησις Ἰσαάκ.

Ὁ Ἀβραάμ ἦτο ἄτεκνος, διότι ἡ σύζυγός του Σάρρα ἦτο στείρα. Ἦλπιζεν ὅμως, μολονότι καὶ αὐτὸς καὶ ἡ Σάρρα ἦσαν γέροντες, ὅτι ὁ Θεὸς ἠθέλεε δῶσθαι εἰς αὐτὸν υἱόν. Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ὁ Ἀβραάμ ἴστατο παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς του, εἶδε τρεῖς ἀνδρας οἵτινες ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ προσκαλέσας αὐτοὺς εἰς τὴν σκηνὴν του τοὺς ἐφιλοξένησεν. Εἰς δὲ ἐκ τούτων εἶπεν εἰς τὸν Ἀβραάμ, ὅτι θὰ ἀποκτήσῃ υἱόν, τὸν ὁποῖον θὰ ἑνομάσῃ Ἰσαάκ. Πράγματι δὲ μετὰ τινὰ καιρὸν ἡ Σάρρα ἐγέννησεν υἱόν, ὁ δὲ Ἀβραάμ ηὐχαρίστησε τὸν Κύριον, διότι εἰς τὸ γῆράς του τῷ ἔδωκε τέκνον.

Συμπέρασμα. Ἐκ τῶν περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰσαάκ δι-

δασκόμεθα ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα πάντοτε φιλόξενοι. Ὁ Θεὸς εἶναι πικροδύναμος καὶ τὰ πάντα δύναται νὰ πράξῃ. Ὁρῶμεν νὰ εὐχαριστῶμεν πάντοτε τὸν Κύριον, διότι πάντα τὰ ἀγαθὰ περὶ αὐτοῦ λαμβάνομεν.

Ῥητά. — Ὁ Θεὸς πάντα δύναται. Τὰ ἀδύνατα παρὰ τοῖς ἀνθρώποις δυνατὰ εἰσι παρὰ τῷ Θεῷ.

Οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα.

Καταστροφὴ Σοδόμων καὶ Γομόρρων.

Ὁ Λῶτ εἶχε κατοικήσῃ εἰς τὰ Σόδομα. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν Γομόρρων ἦσαν ἀδίκαι καὶ ἀσεβεῖς καὶ οὐδεμίαν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἐτήρουν. Μίαν ἡμέραν ἦλθον πρὸς τὸν Λῶτ δύο ἀνθρωποὶ ἀγνωστοί, οἵτινες ἦσαν ἄγγελοι Κυρίου. Ὁ δὲ Λῶτ ὑπεδέχθη καὶ ἐφιλοξένησεν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν του. Τότε οἰκάτοικοι τῶν Σοδόμων ἰδόντες αὐτοὺς περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν καὶ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Λῶτ τοὺς ξένους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Λῶτ ἠρνήθη ἠθέλησαν νὰ κακοποιήσωσι καὶ αὐτόν, ἀλλ' οἱ ἄγγελοι τὸν μὲν Λῶτ προσφύλαξαν, τοὺς δὲ Σοδομίτας τυφλώσαντες ἀπεμάκρυνον.

Μετὰ ταῦτα οἱ ἄγγελοι ἐφάνέρωσαν εἰς τὸν Λῶτ, ὅτι ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου νὰ καταστρέψωσι τὸν τόπον ἐκεῖνον καί, ἀφ' οὗ ἐξήγαγον αὐτόν καὶ τὴν σκιογένειάν του ἐκ τῆς πόλεως, τοὺς ἀπέστειλαν μακρὰν καὶ εἶπον εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ στρέψωσι καὶ ἴδωσι τὴν καταστροφὴν τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων. Κατὰ δὲ τὴν πρωΐαν ἔπεσε πῦρ καὶ θεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέκαυσε τὰ Σόδομα καὶ

Γόμορρα καὶ πᾶσαν τὴν περίχωρον αὐτῶν, τὸ δὲ μέρος τοῦτο μετεβλήθη εἰς θάλασσαν, ἣτις ὠνομάσθη Νεκρὰ θάλασσα. Ἡ γυνὴ τότε τοῦ Λὼτ στραφεῖσα ἐκ περιεργείας νὰ ἴδῃ τὴν καταστροφὴν τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐτιμωρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ μετεβλήθη εἰς στήλην ἄλατος, ὃ δὲ Λὼτ μετὰ ταῦτα ἐλθὼν κατόκησεν εἰς τὴν πόλιν Σαγώρ.

Συμπέρασμα. — Τὸ ἀνωτέρω μάθημα διδάσκει ἡμᾶς ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα φιλόξενοι, ὅτι ὁ Κύριος φυλάττει ἀπὸ παντὸς κινδύνου τοὺς εὐσεβεῖς ἀνθρώπους καὶ δὲν καταστρέφει αὐτούς μετὰ τῶν ἀδίκων καὶ ἀσεβῶν. Πρὸς τούτοις διδασκόμεθα ὅτι δὲν πρέπει ἐκ περιεργείας νὰ παραβαίνωμεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τιμωρούμεθα ὑπὸ αὐτοῦ.

Ρητά. — Κύριος φυλάττει πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν τοὺς δὲ ἀμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύει. Ὁ Θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ οὐδὲ παροικῆσαι σοὶ πονηρευόμενος.

Θυσία Ἰσαάκ.

Ὁ Θεὸς θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ εἶπεν αὐτῷ μίαν ἡμέραν· «Ἀβραάμ, παράλαβε τὸν υἱόν σου Ἰσαάκ καὶ ἀπ' οὗ ἑλλθῆς εἰς τὸ ὄρος, ὅπου θὰ σοὶ δείξω θυσίασον αὐτὸν εἰς ἐμέ.» Ὁ Ἀβραάμ ὑπήκουσεν εἰς τὸν Κύριον καὶ τὴν πρώτην ἀγαρῆαις ἐπέσχετο τὸν ὄνον του καὶ λαβῶν πάντα τὰ πρὸς θυσίαν χρεώθη, δύο δούλους καὶ τὸν Ἰσαάκ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος, ὅπου ἐφῆλασε μετὰ ὀδοιπορίαν τριῶν ἡμερῶν. Ἀπ' οὗ δὲ κατέλιπεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τοὺς δούλους καὶ τὸν ὄνον, ἐφόρτισε τὰ ξύλα εἰς τὸν Ἰσαάκ καὶ ἀνῆλθεν ἐπ' αὐτοῦ.

Ἐπειτα δὲ κτίσας θυσιαστήριον ἔθηκε τὰ ξύλα ἐπ' αὐτοῦ, καὶ βίψας τὸν Ἰσαάκ ἐπὶ τῶν ξύλων, ὑψωσε τὴν χεῖρά του, ἵνα σφάξῃ αὐτόν.

Τότε ὅμως ἠκούσθη φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα· «Ἀβραάμ, Ἀβραάμ, μὴ θέσης τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τοῦ υἱοῦ σου, διότι ὁ Θεὸς ἐγνώρισεν τὴν πίστιν σου.» Ὁ Ἀβραάμ στραφεῖς εἶδε κριόν, οὗτινος τὰ κέρατα ἦσαν περιπεπλεγμένα εἰς θάμνον καὶ λαβῶν ἐθυσίασεν αὐτὸν εἰς τὸν Θεὸν ἀντὶ τοῦ υἱοῦ του. Ὁ δὲ Θεὸς ἠυλόγησε καὶ πάλιν τὸν Ἀβραάμ καὶ ὑπεσχέθη αὐτῷ, ὅτι δι' αὐτοῦ θὰ εὐλογῆσῃ ἅπαντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀβραάμ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν του.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνησθέντων ὅτι ὁ Θεὸς δοκιμάζει πολλάκις τοὺς κλοῦς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἐξέχει αὐτοὺς ἀβλαβεῖς ἐκ τῆς δοκιμασίας. Διὰ τῆς ἐπαγγελίας, ἣν ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀβραάμ ἠέλει ὅτι διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐμελλον νὰ εὐλογηθῶσιν ἅπαντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἔθνη. Τὰ τέκνα ὀρεῖλουσι πάντοτε νὰ ὑπηρετοῦσιν εἰς τοὺς γονεῖς των, ὡς ὁ Ἰσαάκ, διότι τοῦτο εἶνε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ρητά. Ὁ ἀγκυρῶν Κύριος ἐλέγχει, μικτιγοῖ δὲ πάντα υἱόν, ὃν παραδέχεται.

Τέκνον, εἰ προσέρχει δουλεύειν Κυρίῳ τῷ Θεῷ, ἐταίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν.

Μὴ δὲν φοβοῦ, ἃ μέλλεις πάσχειν· γίνου πιστὸς καὶ δώσω σοὶ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

Γάμος Ἰσαάκ.

Ὅταν ὁ Ἀβραάμ ἐγήρασεν ἠθέλησε νὰ νυμφεύσῃ τὸν

υιόν του Ἰσαάκ μετὰ γυναικὸς ἐκ τῆς συγγενείας του καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸν πιστὸν αὐτοῦ δεῦλον Ἐλιέζερ μετὰ καμήλων καὶ δώρων εἰς τὴν Μεσοποταμίαν εἰς τὴν πόλιν Ναχώρ, ὅπου κατοίκει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἐλιέζερ φθάσας πλησίον τῆς πόλεως ταύτης δὲν εἰσηλθεν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἐστάθη πλησίον φρέατος, ὅπου ἦρχοντο οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως καὶ ἐπότιζον τὰ ὑποζύγια αὐτῶν καὶ προσηυχίθη εἰς τὸν Θεὸν νὰ ὑποδείξῃ εἰς αὐτὸν τὴν μέλλουσαν σύζυγον τοῦ κυρίου του.

Μόλις δὲ ἐτελείωσε τὴν προσευχὴν του καὶ ἰδοὺ ἔρχεται εἰς τὸ φρέαρ διὰ νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ ἡ Ρεβέκκα θυγάτηρ τοῦ Βαθουήλ, υἱοῦ τοῦ Ναχώρ. Τότε ὁ Ἐλιέζερ ἐζήτησε παρ' αὐτῆς ὕδωρ διὰ νὰ πίνη· καὶ ἐκείνη ἀφ' οὗ ἔδωκεν αὐτῷ ὕδωρ, ἐπότισε καὶ τὰς καμήλους του. Ἐπειδὴ δὲ εὐθὺς μετὰ τὴν προσευχὴν παρουσιάσθη ἡ Ρεβέκκα, ὁ Ἐλιέζερ ὑπέθεσεν ὅτι ταύτην ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν δῶρα ἐνώτια καὶ ψέλλια. Ἐπειτα δὲ ἠρώτησεν αὐτὴν ἂν ὑπάρχη εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς της μέρος διὰ νὰ καταλύσῃ. Τότε ἐκείνη εἶπεν αὐτῷ, ὅτι καὶ μέρος πρὸς κατάλυμα καὶ τροφὴ ἄφθονος διὰ τὰ ζῷα ὑπάρχει. Μετὰ ταῦτα ἡ Ρεβέκκα ἐλθοῦσα εἰς τὸν οἶκόν της διηγήθη εἰς τοὺς γονεῖς της τὰ συμβάντα, ὁ δὲ ἀδελφὸς της Λάβαν παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν τὸν Ἐλιέζερ καὶ ἐφιλοξένησεν αὐτόν. Τὸ ἑσπέρας, παρετέθη δεῖπνον, ἀλλ' ὁ Ἐλιέζερ δὲν ἤθελε νὰ φάγῃ πρὶν φανερῶσῃ τὸν σκοπὸν του. Ἀφ' οὗ δὲ ἐφανέρωσεν αὐτὸν καὶ οἱ γονεῖς τῆς Ρεβέκκας συγκατετέθησαν νὰ δώσωσι τὴν θυγατέρα των εἰς τὸν Ἰσαάκ, ἔφαγε καὶ ἔπειτα διε-

μοίρασεν εἰς ἄλλους τοὺς συγγενεῖς τῆς Ρεβέκκας δῶρα.

Τὴν ἐπαμένην δὲ ἡμέραν ὁ Ἐλιέζερ προαλαβὼν τὴν Ρεβέκκαν ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὴν Χαναὰν καὶ τὴν παρέδωκεν εἰς τὸν Ἰσαάκ, ἔστις ἔλαβεν αὐτὴν σύζυγον.

Μετὰ τινα καιρὸν ἀπέθανεν ἡ Σάρρα εἰς ἡλικίαν 127 ἐτῶν, ὁ δὲ Ἀβραὰμ ἀπέθανεν 175 ἐτῶν.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδασκόμεθα ὅτι τὰ τέκνα πρέπει νὰ νυμφεύονται μὲ τὴν ἕλθειν τῶν γονέων των.

Προσέτι εἰς πᾶσιν ἐπιείρηται ἡμῶν πρέπει νὰ ζητῶμεν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ καὶ βοηθεῖ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἔχουσι πεποιθήσιν εἰς αὐτόν.

Ῥητά. — Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον.

Μακάριος ἀνὴρ, ὃς ἐλπίζει ἐπὶ τὸν Κύριον.

Οἰκέτη σοφῶ εὐδοοὶ ἔσονται αἱ πράξεις καὶ κατευσυνήσεται ἡ ἑδὸς αὐτοῦ.

Ἡσαῦ καὶ Ἰακώβ.

Εὐλογία τοῦ Ἰακώβ. Θάνατος αὐτοῦ.

Ἡ Ρεβέκκα μετὰ καιρὸν ἐγέννησε δύο διδύμους υἱοὺς τὸν Ἡσαῦ καὶ τὸν Ἰακώβ· καὶ ὁ μὲν Ἡσαῦ ἦτο θαυρῶν καὶ ἠσχολεῖτο εἰς τὸ κυνήγιον, ὁ δὲ Ἰακώβ ἦτο λείος καὶ ἐποίμαινε πρόβατα, ἢ ἔμεινεν εἰς τὸν οἶκον βοηθῶν τὴν μητέρα του εἰς τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας.

Ἡμέραν τινὰ ἦλθεν ὁ Ἡσαῦ ἐκ τοῦ κυνηγίου πεινασμένος, καθ' ἣν ὥραν ὁ Ἰακώβ ἐμαγαίρευε φακὰς καὶ ἐζήτησε παρὰ τούτου πινάκιον φακῆς διὰ νὰ φάγῃ. Ὁ

ὁ Ἰακώβ ἔδωκε μὲν εἰς αὐτὸν φακὰς, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς πρωτοτοκίας.

Ὅτε δὲ Ἰσαὰκ ἐγήρασε καὶ ἠμβλύνθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐκάλεσεν ἡμέραν τινὰ τὸν Ἡσαῦ καὶ τῷ εἶπε. «Τέκνον, ὕπαγε φέρε μοι κυνήγιον καὶ μαγεύρυσσον αὐτὸ διὰ νὰ φάγω καὶ σὲ εὐλογήσω πρὶν ἀποθάνω».

Ὁ Ἡσαῦ ὑπήκουσεν εἰς τὸν πατέρα του καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ κυνήγιον. Ἡ δὲ Ρεθέκκα ἀκούσασα τοὺς λόγους τοῦ Ἰσαὰκ καὶ θέλουσα νὰ λάβῃ ὁ Ἰακώβ τὴν εὐλογίαν διέταξεν αὐτὸν καὶ ἔφερεν ἐκ τῆς πεδιάδος δύο ἐρίφια. Ἀφ' οὗ δὲ ἐμαγεύρυσσε φαγητὰ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς τὸν Ἰακώβ. ἐτύλιξε τὰ γυμνὰ μέρη τοῦ σώματός του μὲ τὰ δέρματα τῶν ἐριφίων καὶ ἐπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν πατέρα του. Ὁ Ἰακώβ ἐλθὼν εἶπε· «Πάτερ, ἐγέρθητι καὶ φάγε καὶ εὐλόγησόν με· ἐποίησα καθὼς ἐλάλησας»· καὶ ὁ Ἰσαὰκ εἶπε. «Τίς εἶσαι τέκνον μου»; ὁ δὲ Ἰακώβ ἀπεκρίθη. «Εἶμαι ὁ πρωτότοκός σου υἱὸς Ἡσαῦ.» Τότε ὁ Ἰσαὰκ ψηλαφήσας αὐτὸν εἶπεν. «Ἡ μὲν φωνὴ εἶνε τοῦ Ἰακώβ, αἱ δὲ χεῖρες τοῦ Ἡσαῦ». Καὶ φαγὼν ἠυλόγησεν αὐτὸν εἰπὼν. «Ὁ Θεὸς νὰ σοὶ δώσῃ τέκνον μου, πλῆθος σίτου καὶ οἴνου καὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ».

Μόλις δὲ ἐξῆλθεν ὁ Ἰακώβ, ἦλθεν ὁ Ἡσαῦ κομίζων φαγητὰ εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἶπε· «Πάτερ, ἐγέρθητι, φάγε καὶ εὐλόγησόν με». Ὁ Ἰσαὰκ ἐξεπλάγη τότε καὶ εἶπε. «Τίς εἶσαι τέκνον μου»; Ὁ δὲ εἶπεν «Εἶμαι ὁ πρωτότοκός σου υἱὸς Ἡσαῦ». «Τέκνον μου,» ἐπανέλαβεν ὁ Ἰσαὰκ, «ὁ ἀδελφός σου Ἰακώβ ἐλθὼν μὲ ἐξηπάτησε καὶ ἔλαβεν ἀντὶ σοῦ τὴν εὐλογίαν μου.» Ὁ δὲ Ἡσαῦ το-

σοῦτον ὀργίσθη τότε, ὥστε διενόητο νὰ φονεύσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἰακώβ.

Συμπέρασμα. — Τὰ ἀνωτέρω διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι ἡ λαιμαργία εἶνε κάκιστον πρᾶγμα. Αἱ εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι τῶν γονέων μεγάλην ἔχουσιν ἀξίαν. Δὲν πρέπει νὰ ἀπατῶμεν τοὺς γονεῖς ἡμῶν. Ἡ ἀπᾶτη πάντοτε ἀνακαλύπτεται καὶ φέρει ἐνίοτε πολλὰ δυστυχήματα.

Ρητά. — Ἀποθήμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ.

Εὐλογία πατρὸς οἴκου στηρίζει τέκνων.

•Ὁ Ἰακώβ εἰς τὴν ἔρημον.

Κλίμαξ αὐτοῦ.

Ὁ Ἰακώβ φοβούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἔφυγε κατὰ συμβουλήν τῆς μητρὸς του Ρεθέκκας εἰς τὴν Μεσοποταμίαν πρὸς τὸν ἀδελφόν της Λάβαν. Τοῦτο δὲ ἤρесе καὶ εἰς τὸν Ἰσαὰκ, ὅστις συμβουλεύσας τὸν Ἰακώβ νὰ λάβῃ σύζυγον μίαν ἐκ τῶν θυγατέρων τοῦ Λάβαν ἠυλόγησεν αὐτὸν ἐκ δευτέρου.

Ἐν ᾧ ὁ Ἰακώβ ἐπορεύετο εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἐφθασε τὸ ἑσπέρας εἰς μίαν πεδιάδα καὶ ἀπεφάσισε νὰ κατακλιθῇ εἰς τὸ ὑπαιθρον, ἐπειδὴ εἶχε νυκτώσῃ. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔθηκεν ὡς προσκεφάλαιον μεγάλην πέτραν ἀπεκοιμήθη καὶ εἶδε καθ' ὕπνον κλίμακα, τῆς ὁποίας ἡ βᾶσις ἐστηρίζετο εἰς τὴν γῆν, ἡ δὲ κορυφή ἔφθανεν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄγγελοι δὲ Κυρίου ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον

αυτήν. Φανείς δὲ εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς τῷ εἶπε. « Τὴν γῆν, ἐπὶ τῆς ὁποίας κοιμᾶσαι θὰ δώσω εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου, τοὺς ὁποίους θὰ πληθύνω ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης». Ὅτε δὲ ἐξύπνησεν ὁ Ἰακώβ ἐνεθυμήθη τὸ ὄνειρον καὶ εἶπε. « Ὁ τόπος οὗτος δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰ μὴ οἶκος Θεοῦ». Καὶ στήσας εἰς ἀνάμνησιν τὸν λίθον, ἐφ' οὗ ἐκοιμήθη ὑπεσχέθη εἰς τὸν Θεὸν ὅτι θὰ τῷ κτίσῃ ἐκεῖ ναόν, ἐὰν τὸν διαφυλάξῃ καὶ τὸν ἐπαναφέρῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του.

Συμπέρασμα — Ἐν τῶν εἰρημένων διδασκόμεθα ὅτι πρέπει νὰ ἀπορῶμεν τὴν ὀργήν. Ὁ Θεὸς προστατεύει τοὺς εὐσεβεῖς καὶ πιστοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐν κινδύνοις καὶ δυστυχίαις δίδων εἰς αὐτοὺς μεγάλας ἐλπίδας.

Ρητά — Ἐπικάλεσάι με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως καὶ ἐξελευσάι με καὶ δοξάσαις με.

Ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου οὐ φοβηθήσομαι κακίαν, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ.

Ὁ Ἰακώβ πρὸς τὸν Λάβαν.

Ὁ Ἰακώβ φθάσας εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἐπορεύθη πρὸς τὸν θεῖόν του Λάβαν, ὅστις κατοίκει εἰς τὴν Χαρράν. Πρὶν δὲ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, ἦλθεν εἰς φρέαρ, ὅπου ἦρχοντο οἱ ποιμένες καὶ ἐπότιζον τὰ ποίμνια αὐτῶν. Τούτους δὲ ἠρώτησε περὶ τοῦ Λάβαν. Ἐν ᾧ δὲ ἐγίνοντο ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ φρέαρ καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ Λάβαν Ραχήλ διὰ νὰ ποτίσῃ τὰ ποίμνιά της. Ὁ δὲ Ἰακώβ μαθὼν

τίς ἦτο αὐτῇ ἐκύλισε τὸν λίθον, ὅστις ἦτο ἐπὶ τοῦ στομίου τοῦ φρέατος καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατα αὐτῆς. Ἡ Ραχήλ τότε ἐλθοῦσα εἰς τὴν οἰκίαν της ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς τὸν πατέρα της, ἐκεῖνος δὲ μεταβάς εἰς τὸ φρέαρ παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν Ἰακώβ, ὅστις τῷ διηγήθη ὅλα ὅσα συνέδησαν εἰς τὴν Χαναάν. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰακώβ ἀποφασίσας νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Λάβαν προέτεινεν εἰς αὐτὸν νὰ τῷ ὑπηρετήσῃ ἑπτὰ ἔτη, διὰ νὰ τῷ δώσῃ σύζυγον τὴν μικροτέραν θυγατέρα του Ραχήλ. Ὁ Λάβαν συγκατένευσεν· ἀλλ' ὅτε παρήλθον τὰ ἑπτὰ ἔτη, τῷ ἔδωκε σύζυγον ἀντὶ τῆς Ραχήλ τὴν μεγαλειτέραν θυγατέρα του Λείαν, λέγων ὅτι συνήθεια ἐπικρατεῖ εἰς τὸν τόπον των πρῶτον νὰ νυμφεύωσι τὰς μεγαλειτέρας καὶ ἔπειτα τὰς μικροτέρας. Τότε ὁ Ἰακώβ ἠναγκάσθη νὰ ὑπηρετήσῃ ἄλλα ἑπτὰ ἔτη καὶ ἔλαβε καὶ τὴν Ραχήλ σύζυγον, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπετρέπετο νὰ λαμβάνῃ τις δύο καὶ τρεῖς γυναῖκας.

Συμπέρασμα — Ἐκ τῶν εἰρημένων μαθηάνομεν ὅτι τὰ τέκνα ὀφείλουσι νὰ ἀκολουθῶσι τὰς συμβουλὰς τῶν γονέων. Ὁ Ἰακώβ ἐτιμωρήθη ἀπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ πειθεροῦ αὐτοῦ, διότι καὶ αὐτὸς ἄλλοτε ἐξηπάτησε τὸν πατέρα τοῦ Ἰσαάκ.

Ρητόν. — Ὁ σὺ μισεῖς μηδενὶ ποιήσης.

Ἐπιστροφὴ τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν Χαναάν.

Ὁ Ἰακώβ ἀπέκτησε δώδεκα υἱούς, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἦσαν Ρουβὴν, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδας, Ἰσάχαρ, Ζαβουλὼν, Δάν, Νεφθαλαίμ, Γάδ, Ἀσήρ, Ἰωσήφ καὶ Βενιαμίν.

Μετά τινα δὲ καιρὸν ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν Χαναάν καὶ καθ' ὁδὸν ἀπαντήσας πολλοὺς ἀγγέλους ἐνόησεν, ὅτι οὗτοι ἀπετέλουσι στρατεύμα Θεοῦ. Μαθὼν δὲ ὅτι ὁ ἀδελφός του Ἡσαῦ ἐρχεται εἰς προυπάντησιν αὐτοῦ μετὰ τετρακοσίων ἀνδρῶν, ἐφοβήθη καὶ ἐδείχθη τοῦ Θεοῦ νὰ σώσῃ αὐτόν· μετὰ ταῦτα δὲ ἔπεμψεν εἰς τὸν ἀδελφόν του πλούσια δῶρα διὰ νὰ καταπραΰνῃ τὸν θυμὸν αὐτοῦ.

Νύκτα δὲ τινα ἐπάλασε μὲ ἀνθρωπὸν τινα καὶ ἐφάνη πολὺ ἰσχυρότερος. Ἐνοήσας δὲ ὅτι ἐκεῖνος, μὲ τὸν ὅποιον ἐπάλασεν ἦτο ὁ Θεὸς εἶπεν· «Εἶδον τὸν Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον καὶ ἐσώθη ἡ ψυχὴ μου.» Ὁ δὲ Θεὸς ἠυλόγησεν αὐτὸν καὶ τὸν ἐκάλεσεν Ἰσραήλ.

Ἐπειτα δὲ προχωρήσας περαιτέρω εἶδε τὸν ἀδελφόν του Ἡσαῦ καὶ πεσὼν προσεκύνησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἡσαῦ ἐνηγκάλισθη τὸν ἀδελφόν του καὶ ἐκ τῆς χαρᾶς ἐκλαίον· ἀμφότεροι. Τότε δὲ Ἡσαῦ δὲν ἤθελε νὰ δεχθῆται τὰ δῶρα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐπέμενε πολὺ ἐδέχθη ταῦτα. Ἐκτοτε οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔζων πολὺ ἡγαπημένοι. Ὁ δὲ πατήρ των Ἰσαὰκ ζήσας πολλὰ ἔτη ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ὑπὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

Συμπέρασμα. — Ὁ Θεὸς θέλων νὰ πληθύνῃ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰακώβ ἔδωκεν αὐτῷ δώδεκα υἱούς. Ὁ Ἰακώβ ἠγάπησε μὲ τὰ δῶρα νὰ δείξῃ εἰς τὸν ἀδελφόν του ὅτι τὸν ἀγαπᾷ καὶ μετανοεῖ δι' ἐκεῖνα, τὰ ὑπαίτια συνέδηταν. Ὁ δὲ Ἡσαῦ ἀρήσας τὴν ὀργὴν του ἐδείξε πολλὴν πρὸς τὸν Ἰακώβ ἀγάπην.

Ῥητά. — Ἀποκάλυψον πρὸς Κύριον τὴν ἐδὸν σου, καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐτόν καὶ αὐτὸς ποιήσει.

Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἔστι κατὰ ἔακτον πατρὸς τοῦ πατρὸς τῶν φώτων.

• Ὁ Ἰωσήφ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.

Ὁ Ἰακώβ κατόκει εἰς τὴν γῆν Χαναάν, ἐξ ὧν δὲ τῶν υἱῶν του ἡγάπα περισσότερον τὸν Ἰωσήφ, διότι οὗτος ἦτο καλλίτερος ὧν καὶ τῷ ἔκαμε λαμπρὸν ποικίλον φόρεμα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰωσήφ ἡγαπάτο περισσότερον ὑπὸ τοῦ πατρὸς του καὶ διηγῆθη ποτὲ εἰς τοὺς ἀδελφούς του δύο ὄνειρα, κατὰ τὰ ὁποῖα ἔμελλον αὐτοὶ καὶ οἱ γονεῖς των νὰ προσκυνήσωσιν αὐτόν, οὗτοι ἐμίσησαν αὐτόν πολὺ καὶ προσεπάθουν νὰ τὸν βλάψωσιν. Ἡμέραν δὲ τινα, ἐν ἣ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰωσήφ ἐποίμαινον τὰ πρόβατα εἰς τὴν πεδιάδα Σηχέρ, ὁ Ἰακώβ ἔπεμψε τὸν Ἰωσήφ διὰ νὰ ἴδῃ ἂν οἱ ἀδελφοὶ του καὶ τὰ πρόβατα ὑγιαίνωσιν. Ὅτε δὲ οὗτοι εἶδον τὸν Ἰωσήφ εἶπον· «Ἴδοὺ ὁ ἐνυπνιαστής ἃς φρονεῦσωμεν αὐτόν.» Ὁ Ρουβὴν ὁμῶς τοὺς ἠμπόδισε νὰ τὸν φρονεύσωσι καὶ τότε ἀπεφάσισαν νὰ τὸν βιάσωσιν εἰς λάκκον τινα. Ἐξέβαλον λοιπὸν τὸ ποικίλον φόρεμά του καὶ ἐρυψαν αὐτόν εἰς τὸν λάκκον. Μετ' ὀλίγον ὁμῶς κατὰ πρότασιν τοῦ Ἰούδα ἐξήγαγον αὐτόν ἐκ τοῦ λάκκου καὶ τὸν ἐπώλησαν εἰς τινας Ἀραβας ἑμπορούς. Ἐπειτα δὲ βιάσαντες τὸ φόρεμα τοῦ Ἰωσήφ μὲ τὸ αἷμα ἐριφίου, ἔφερον αὐτὸ πρὸς τὸν Ἰακώβ καὶ εἶπον ὅτι τὸ εὔρον εἰς τὴν πεδιάδα. Ὁ Ἰακώβ ἰδὼν αὐτὸ ἐνόμισεν ὅτι ἀγρίον θηρίον κατέφαγε τὸν υἱόν του Ἰωσήφ καὶ ἐκλαίε πολλὰς ἡμέρας διὰ τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ.

Οἱ δὲ Ἄραβες, οἵτινες ἠγόρασαν τὸν Ἰωσήφ, ἐλθόντες εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπώλησαν αὐτὸν εἰς τὸν ἀρχιμάγειρον τοῦ Φαραῶ Πετεφρῆν.

Συμπέρασμα — Ἐκ τῶν εἰρημένων διδασκόμεθα ὅτι δὲν πρέπει νὰ φθονῶμεν τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν. Ὁ φθόνος φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς πολλὰς δυστυχίας. Ὁ Θεὸς προστατεύει πάντοτε τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἀγαθοὺς, ὡς ἐπροστάτευσεν καὶ τὸν Ἰωσήφ. Δὲν πρέπει νὰ ἐξυπατάμεν τοὺς γονεῖς ἡμῶν, ὡς οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐξυπάτησαν τὸν πατέρα αὐτῶν.

Ῥητόν. — Ὅπου ζήλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν καλὸν πρᾶγμα.

Ὁ Ἰωσήφ ἐν τῇ φυλακῇ.

Ὁ Ἰωσήφ ἦτο πιστὸς καὶ δίκαιος ὑπηρέτης, ὁ δὲ Πετεφρῆς ἠγάπα αὐτὸν πολὺ καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπιστάτην ὄλου τοῦ οἴκου του. Ἡ γυνὴ ὁμως τοῦ Πετεφρῆ, πονηρὰ οὖσα ἐσυκοφάντησεν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὸν σύζυγον τῆς ὡς κακόν. Ὁ δὲ Πετεφρῆς πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους τῆς γυναικὸς του ἔρριψε τὸν Ἰωσήφ εἰς τὴν φυλακὴν, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Φαραῶ εἶχε φυλακίσῃ δύο ὑπαλλήλους του τὸν ἀρχινοχόον καὶ τὸν ἀρχισιτοποιόν. Ὁ Ἰωσήφ ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέκτησε διὰ τῆς ἀγαθότητός του τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀρχιδεσμοφύλακος, ὅστις κατέστησεν αὐτὸν ἐπιστάτην εἰς ὄλους τοὺς δεσμώτας. Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἰωσήφ ἐπισκεφθεὶς τοὺς δύο ὑπηρέτας τοῦ Φαραῶ εὗρεν αὐτοὺς κατηφεῖς καὶ τεθλιμμένους καὶ ἠρώ-

τησαν αὐτοὺς τίς ἦτο ἡ αἰτία τῆς θλίψεώς των. Ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ὅτι εἶδον ἐνύπνια καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐρμηνεύσωσιν αὐτά. Τότε ὁ Ἰωσήφ εἶπεν εἰς αὐτοὺς νὰ τῷ διηγηθῶσι τὰ ἐνύπνια, ἐκεῖνοι δὲ συγκατετέθησαν καὶ πρῶτος ὁ ἀρχινοχόος εἶπεν, ὅτι εἶδε τρία κλήματα μὲν ὠρίμους σταφυλάς, ὅτι ἐκ τῶν σταφυλῶν κατεσκευάσεν οἶνον καὶ ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τούτου προσέφερεν εἰς τὸν Φαραῶ.

Ἐπειτὰ δὲ ὁ ἀρχινοχόος εἶπεν, ὅτι εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τρία κἀνιστρα πλήρη φαγητῶν καὶ ὅτι τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ κατερχόμενα κατέτρωγον αὐτά. Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἀκούσας ταῦτα ἠρμήνευσε τὰ ἐνύπνια εἰπὼν, ὅτι ὁ μὲν ἀρχινοχόος μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ἐξέλθῃ τοῦ δεσμωτηρίου καὶ θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν θέσιν του, ὁ δὲ ἀρχισιτοποιὸς θὰ κρεμασθῇ καὶ τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ θὰ τρώγῃ τὰς σάρκας του. Τότε ὁ Ἰωσήφ παρεκάλεσε τὸν ἀρχινοχόον νὰ ἐνθυμηθῇ καὶ αὐτόν, ὅταν ἐξέλθῃ ἐκ τῆς φυλακῆς.

Μετὰ τρεῖς δὲ ἡμέρας ὁ Φαραῶ ἐορτάζων τὰ γενέθλια του τὸν μὲν ἀρχινοχόον ἀπεφυλάκισε καὶ ἐπανάφερεν εἰς τὴν πρώτην του θέσιν, τὸν δὲ ἀρχισιτοποιὸν διέταξε νὰ κρεμάσωσιν.

Συμπέρασμα. — Ὁ Θεὸς προφυλάττει, σώζει καὶ ἀνύψαι τοὺς τιμίους καὶ ἀγαθοὺς, ὡς ἀνύψασεν καὶ τὸν Ἰωσήφ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πετεφρῆ καὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον.

Οἱ δίκαιοι καὶ εὐσεβεῖς δύνανται διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ νὰ ἐρμηνεύωσι τὰ ἐνύπνια καὶ νὰ προβλέπωσι τὰ μέλλοντα.

Ῥητά. — Ἀγαθὸν πεποιθέναί ἐπὶ τὸν Κύριον, ἢ πεποιθέναί ἐπὶ

τὸν ἄνθρωπον. Μικαίριοι οἱ καθαροὶ τὴν καρδίαν, ὅτι κύριοι τὸν Θεὸν ὕψονται.

Ἐνύπναις τοῦ Ἰωσήφ.

Μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν ἀπὸ τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἀνωτέρω περιεγράψαμεν ὁ Φαραὼ εἶδε δύο ἐνύπνια καὶ ἐξυπνήσας προσεκάλεσε πάντας τοὺς σοφοὺς τῆς Αἰγύπτου, διὰ νὰ ἐρμηνεύσωσιν αὐτά, ἀλλ' οὐδεὶς κατώρθωσε τοῦτο.

Τότε ὁ ἀρχιερανοχός ἐνεθυμήθη τὸν Ἰωσήφ καὶ εἶπεν εἰς τὸν βασιλέα, ὅτι ἐν τῇ φυλακῇ ὑπάρχει νεανίας τις, ὅστις ἐρμηνεύει ὀρθῶς τὰ ὄνειρα.

Ὁ δὲ Φαραὼ ἀκούσας ταῦτα προσεκάλεσεν ἐνώπιόν του τὸν Ἰωσήφ καὶ διηγηθεὶς εἰς αὐτὸν τὰ ἐνύπνια του εἶπεν. «Εἶδον ἐν πρώτοις ὅτι ἐκ τοῦ Νείλου ποταμοῦ ἐξήλθον ἑπτὰ ὄβρια καὶ παχέαι ἀγαλάδες καὶ ἔβρισκον εἰς τὴν πεδιάδα, μετ' αὐτὰς δὲ ἄλλαι ἑπτὰ ἀσχημοὶ αἵτινες κατέφαγον τὰς πρώτας. Μετὰ ταῦτα δὲ εἶδον, ὅτι ἀνεβλάπησκον ἑπτὰ στάχυες σιτοφόροι καὶ ἔπειτα ἄλλοι ἑπτὰ τοιοῦτοι κενοὶ σίτου, οἵτινες κατέπιον τοὺς πρώτους.» Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἀκούσας ταῦτα εἶπεν. «Καὶ τὰ δύο ταῦτα ἐνύπνια σημαίνουσιν ὅτι ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη θὰ ὑπάρχη ἐν Αἰγύπτῳ σίτος ἀφθονός καὶ εὐθηγία μεγάλη, ἑπτὰ δὲ ἄλλα ἔτη μετὰ ταῦτα θὰ γίνῃ λιμὸς καὶ θὰ ὑπάρχη μεγάλη σιτοδεία.» Πρὸς τρεῖς δὲ ἔπειτα τὸν Φαραὼ νὰ καταστήσῃ ἐπιστάτην ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ἄνδρα τυχὰ συνετὸν καὶ καλὸν, νὰ

συνάξῃ σίτον εἰς ἀποθήκας κατὰ τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας καὶ νὰ πωλῇ αὐτὸν εἰς τὸν λαὸν κατὰ τὰ ἔτη τοῦ λιμοῦ. Ὁ Φαραὼ ἠὲ χαριστήθη πολὺ ἐκ τῶν λόγων τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἐνθύσας αὐτὸν στολὴν μεγαλοπρεπῆ τὸν κατέστησεν ἄρχοντα τῆς Αἰγύπτου, δεῦτερον μετ' αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰωσήφ γινόμενος ἄρχων τῆς χώρας συνήθραισε κατὰ τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας τὸν περισσεύοντα σίτον εἰς ἀποθήκας καί, ὅτε ἐπέστη ὁ λιμὸς, ἤνοιξεν αὐτὰς καὶ ἐπώλει εἰς τὸν λαὸν σίτον.

Συμπέρασμα. — Ὁ Θεὸς ἀναδεικνύει μεγάλους τοὺς πιστοὺς καὶ εὐσεβεῖς. Οἱ σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι δὲν δύνανται νὰ μισθώσωσι τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ, ὅταν δὲν εἶνε καὶ εὐσεβεῖς, ὡς δὲν ἠδυνήθησαν καὶ οἱ σοφοὶ τῆς Αἰγύπτου νὰ ἐρμηνεύσωσι τὰ ἐνύπνια τοῦ Φαραὼ.

Ῥητά. — Πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων.

Μικαίριος ἀνήρ, ὃς ἐλπίζει ἐπὶ τὸν Κύριον.

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ.

Ἐφ' οὗ ἐνέσκηψεν ὁ λιμὸς εἰς τὴν Αἰγύπτου ἐπεκράτει εἰς τὴν χώραν ὄλην σιτοδεία, ἣτις εἶχε φθάσῃ μέχρι τῆς Χαναάν, ὅπου κατόκει ὁ Ἰακώβ. Ὅτε δὲ οὗτος ἔμειθεν ὅτι πωλεῖται σίτος ἐν Αἰγύπτῳ, ἀπέστειλε τοὺς υἱοὺς του, πλὴν τοῦ Βενιαμίν, διὰ νὰ προμηθευθῶσιν ἐξ αὐτοῦ. Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ κατελθόντες εἰς τὴν Αἰγύπτου παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Ἰωσήφ, ὅστις εὐθὺς ἀνεγνώρισεν αὐτούς. Ἐκεῖνοι ὅμως δὲν ἐγνώρισαν αὐτόν. Ὁ

Ἰωσήφ μὴ θελήσας κατ' ἀρχὰς νὰ φανερωθῆ εἰς τοὺς ἀδελφούς του εἶπεν εἰς αὐτούς, ὅτι τοὺς θεωρεῖ κατασκόπους τῆς χώρας καὶ διέταξε νὰ τοὺς ρίψωσιν εἰς τὴν φυλακὴν. Ἐκεῖνοι ὁμῶς διεμκρτύροντο καὶ ἔλεγον, ὅτι εἶνε ἄνθρωποι εἰρηνικοὶ καὶ ὅτι εἶνε δώδεκα ἀδελφοί, ἐξ ὧν ὁ εἰς ἀπωλέσθη, εἰς ἄλλος, ὁ νεώτατος ἐξ αὐτῶν μένει πλησίον τοῦ πατρὸς των καὶ αὐτοὶ ἦλθον διὰ νὰ αγοράσωσι σίτον. Τρεῖς ἡμέρας μετὰ ταῦτα ὁ Ἰωσήφ ἐκράτησε μόνον τὸν Συμεὼν καὶ ἐξαγαγὼν τοὺς λοιποὺς ἐκ τῆς φυλακῆς διέταξε τὸν ἐπιστάτην νὰ πληρώσῃ τοὺς σάκκους αὐτῶν σίτου καὶ κρυφίως νὰ θέσῃ εἰς τὸν σάκκον ἐκάστου καὶ τὸ ἀργύριον καὶ ἀπέστειλεν ἔπειτα αὐτούς εἰς τὴν Χαναάν. Ὅτε δὲ οὗτοι ἦλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς των καὶ ἀνοίξαντες τοὺς σάκκους εἶδον τὸ ἀργύριον ἐκρυβῆθαι πολύ, μετ' αὐτῶν δὲ ἐκρυβῆθη καὶ ὁ πατήρ των.

Μετά τινα καιρὸν ὁ σίτος ἐτελείωσεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰακώβ καὶ τότε οὗτος ἀπέστειλε καὶ πάλιν τοὺς υἱούς του εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ προμηθευθῶσιν ἐξ αὐτοῦ.

Οὗτοι ὁμῶς, ἐπειδὴ ὁ Ἰωσήφ τοὺς εἶχε διατάξῃ νὰ φέρωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸν νεώτερον ἀδελφόν των, δὲν ἤθελον νὰ υπάγωσιν ἄνευ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰακώβ ἤθελε νὰ κρατήσῃ τὸν Βενιαμὴν πλησίον του· ἀλλ' ὅτε ὁ Ἰούδας τῷ ὑπεσχέθη νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ ἀσφαλῶς συγκατετίθη νὰ ἀποστείλῃ καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν λοιπῶν. Ἐλθόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν Αἴγυπτον παρέδωκαν τὰ ἀργύρια, ὅπερ εὑρον εἰς τοὺς σάκκους, εἰς τὸν ἐπιστάτην τοῦ Ἰωσήφ· ἀλλ' οὗτος δὲν ἐδέχθη αὐτὸ εἰπὼν, ὅτι ὁ

Θεὸς ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὸ ἀργύριον. Ὅτε δὲ ὁ Ἰωσήφ εἶδεν αὐτοὺς καὶ τὸν Βενιαμὴν συνεκινήθη πολὺ καὶ εἶπε πρὸς τὸν τελευταῖον τούτων. «Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἐλέησῃ τέκνον μου». Μετὰ ταῦτα διέταξε νὰ ἐτοιμάσωσι τράπεζαν διὰ τοὺς ἀδελφούς του καὶ ἐκάθισεν αὐτοὺς κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκάστου, διὰ τὸ ὅποιον οὗτοι ἐξεπλάγησαν πολὺ.

Συμπέρασμα. — Ὁ Ἰωσήφ διὰ τῆς εὐτεθείας καὶ τῆς πίστεως του ἀνυψώθη εἰς ἄρχοντα τῆς Αἴγυπτου, οἱ δὲ ἀδελφοὶ του προσηκύνθησαν αὐτόν. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἠθέλησαν ἄλλοτε νὰ ἐλάβωσιν αὐτόν, οὗτος ὁμῶς ἠγάπα αὐτοὺς παρὰ πολὺ.

Γηγά — Ἀγαπήτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρώμενους ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισούντας ὑμῶν.

Ὁ Ἰωσήφ φανερῶνεται εἰς τοὺς ἀδελφούς του.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰωσήφ, ὅτε οἱ ἀδελφοὶ του ἔμελλον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Χαναάν, διέταξε τὸν ἐπιστάτην τῆς οἰκίας του νὰ θέσῃ εἰς τοὺς σάκκους αὐτῶν σίτον καὶ τὸ ἀργύριον ἐκάστου, εἰς δὲ τὸν σάκκον τοῦ Βενιαμὴν καὶ τὸ ἀργυρεὸν ποτήριον αὐτοῦ.

Ὅτε δὲ οἱ ἀδελφοὶ του ἀπεμακρύνθησαν ὀλίγον ὁ ἐπιστάτης κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰωσήφ ἔσπευσε πρὸς αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπέπληξε, διότι ἐκλεψαν τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου του. Ἐκεῖνοι δὲ μὴ γνωρίζοντες τὰ διατρέχοντα εἶπον· «εἰς ὄντινα ἐξ ὑμῶν εὑρεθῆ τὸ ποτήριον, οὗτος ὡς θανα-

τωθῆ καὶ ἡμεῖς αὖ γίνωμεν δοῦλοι τοῦ κυρίου σου.» Τότε ὁ ἐπιστάτης ἐξετάσας τοὺς σάκκους εὗρε τὸ ποτήριον εἰς τὸν σάκκον τοῦ Βενιαμὶν καὶ πάντες ἐλυπήθησαν πολὺ καὶ ἐπέστρεψαν ὀπίσω πρὸς τὸν Ἰωσήφ. Οὗτος δὲ ἐπέπληξεν αὐτοὺς διὰ τὴν πρᾶξιν καὶ ἠθέλησεν ἔπειτα νὰ κρατήσῃ ὡς δοῦλον τὸν Βενιαμὶν, τοὺς δὲ λοιποὺς διέταξε νὰ ἀπέλθωσιν. Ὁ Ἰούδας ὅμως εἶπεν εἰς τὸν Ἰωσήφ, ὅτι ὁ πατήρ θὰ ἀποθάνῃ ἐκ τῆς λύπης ἂν δὲν ἐπανίδῃ τὸν Βενιαμὶν. Ὁ Ἰωσήφ τότε μὴ δυνάμενος πλέον νὰ κρατηθῆ ἔφρανερώθη εἰς τοὺς ἀδελφούς του καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς πρὸς τὸν πατέρα των μετὰ πολλῶν δώρων παραγγέλλας νὰ ἔλθωσι μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν συγγενῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ δὲ Ἰακώβ μαθὼν ὅτι ζῆ ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ ἐχάρη ὑπερβολικῶς καὶ κατήλθε πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον μεθ' ὄλων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωσήφ παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς εὐφορωτάτην γῆν πρὸς κατοικίαν.

Συμπέρασμα — Πρέπει νὰ εἴμεθα ἀμνησίκαιοι καὶ νὰ ἀποδίδωμεν καλὸν ἀντὶ κακοῦ καθὼς ὁ Ἰωσήφ.

Πότην ἀξίαν ἔχει ἐλεῖνο τὸ ὑποῖον εἶπεν ὁ Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἀδελφούς του; « Ὑμεῖς ἐδουλεύσατε κατ' ἐμοῦ εἰς πονηρά, ὁ δὲ Θεὸς ἐδουλεύσατο περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθά. »

Ρητά. — Ἀγαπήτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς. Γίνεσθε οἰκτίρμονες καθὼς καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστὶ. Ἐὰν ἀρῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ πικρατώματα αὐτῶν, ἀρήσει καὶ ὑμῶν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος.

Θάνατος τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ.

Ὁ Ἰακώβ ἔμεινε πολλὰ ἔτη εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὅτε δὲ ἐγήρασε καὶ προησθάνθη τὸν θάνατόν του προσεκάλεσεν ἐνώπιόν του τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ ἠλόγησεν αὐτοὺς ἰδιαιτέρως ἕκαστον. Εὐλογῶν δὲ τὸν Ἰούδαν προσεῖπε τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν ἐξῆς. « Οὐκ ἐκλείψει ἀρχὼν ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθῃ, ἣ ἀπόκειται καὶ αὐτὸς ἔσται προσδοκία λαῶν ». Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰακώβ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 147 ἐτῶν παραγγέλλας εἰς τοὺς υἱοὺς του νὰ θάψωσιν αὐτὸν εἰς τὴν Χαναάν, εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων του. Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἀνῆλθε μετὰ τῶν ἀδελφῶν του εἰς τὴν Χαναάν καὶ θάψας τὸν Ἰακώβ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰακώβ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐφοδοῦντο μήπως ὁ Ἰωσήφ τοὺς βλάψῃ, ἀλλ' οὗτος διεβεβαίωσεν αὐτούς, ὅτι θὰ τοὺς ἀγαπᾷ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του.

Μετὰ τινα καιρὸν ἀπέθανεν ὁ Ἰωσήφ εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν δέκα ἐτῶν παραγγέλλας εἰς τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ, ὅταν ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Χαναάν νὰ παραλάβωσι καὶ τὰ ὀστά του μεθ' ἑαυτῶν καὶ νὰ θάψωσιν αὐτὰ πλησίον τοῦ τάφου τοῦ πατρὸς του.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν εἰρημένων μαθητόμεν ὅτι πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς γονεῖς ἡμῶν καὶ νὰ ἐκπληρῶμεν τὰς ἐντολάς αὐτῶν. Πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν καὶ νὰ εἴμεθα δίκαιοι, εὐσεβεῖς καὶ ἀμνησίκαιοι, ἵνα ἔχωμεν πάντοτε βοήθην καὶ προστατήν τὸν Θεόν.

Ρητόν. — Εὐλογία γονέων στηρίζει οἴκους τέκνων.

Γέννησις τοῦ Μωϋσέως·

Ἄφ' οὗ ἀπέθανεν ὁ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰωσήφ Φαραὼ κατέλαθε τὴν βασιλείαν ἄλλος Φαραὼ, ὅστις φοβούμενος τὴν αὐξήσιν τῶν Ἰσραηλιτῶν προσέταξεν αὐτοὺς νὰ ἐκτελῶσι βαρείας καὶ δυσκολωτάτας ἐργασίας καὶ ἐτυράνῃ αὐτοὺς ἀνιλεῶς. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ πάλιν ἐπληθύνοντο οἱ Ἰσραηλιταὶ ὁ Φαραὼ διέταξε τὰς δύο τῶν Ἑβραίων μαίας τὴν Φουὰν καὶ τὴν Σεπφώραν νὰ φονεύωσι πάντα τὰ ἀρσενικὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια γεννῶνται ἐκ τῶν Ἑβραίων. Ἄλλ' αἱ μαῖαι φοβούμεναι τὸν Θεὸν δὲν ἐπραξάν τοῦτο, ὁ δὲ Φαραὼ ὀργισθεὶς διέταξε τότε νὰ ῥίπτωσιν εἰς τὸν Νεῖλον ποταμὸν τὰ ἐκ τῶν Ἑβραίων γεννώμενα ἀρσενικὰ παιδιὰ.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας Ἑβραία γυνὴ καλουμένη Ἰωχαβὲδ ἐγέννησεν ἀρσενικὸν παιδίον ὠραῖον καὶ ζωηρὸν καὶ μὴ θέλουσα νὰ ῥίψῃ αὐτὸ εἰς τὸν ποταμὸν, τὸ ἔκρυψεν ἐπὶ τινα χρόνον. Ἐπειτα δὲ ἔθηκεν αὐτὸ εἰς πισσωμένον κἀνιστρὸν καὶ τὸ ἀφῆκε παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νεῖλου. Ἡ δὲ θυγάτηρ τοῦ Φαραὼ ἐλθοῦσα εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ λουσθῇ καὶ ἰδοῦσα τὸ παιδίον, ἔλαβεν αὐτό, τὸ υἱοθέτησε καὶ ὠνόμασεν αὐτὸ Μωϋσῆν. Ὁ δὲ Μωϋσῆς αὐξήθεις ἐγνώρισε τὴν καταγωγὴν του καὶ ἐλυπεῖτο μεγάλως διὰ τὰς ταλαιπωρίας τῶν Ἑβραίων. Ἐπειδὴ δὲ ἡμέραν τινα ἐφόνευσε σκληρὰν τινὰ Αἰγύπτιον, φεύγων τὴν ὀργὴν τοῦ Φαραὼ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν Μαδιάμ καὶ λαβὼν σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ ἱερέως Ἰοθὼρ ἐποίμαινε τὰ πρόβατα αὐτοῦ.

Συμπέρασμα. — Πρέπει νὰ φοβώμεθα τὸν Θεὸν μᾶλλον ἢ τοὺς ἀνθρώπους, διότι τὴν μὲν τιμωρίαν τῶν ἀνθρώπων δυνάμεθα νὰ ἀπορρίψωμεν, οὐδέποτε ὅμως δυνάμεθα νὰ ἀπορρίψωμεν τὴν τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ.

Ρητά· — Ζωὴν καὶ εἰρεῖαν ἔθου παρ' ἐμοῦ, ἢ δὲ ἐπισκοπὴ σου ἐρύλαξέ τὸ πνεῦμά μου.

Ἄγαθόν πεποιθέναί ἐπὶ τὸν Κ'ρίον ἢ πεποιθέναί ἐπὶ τὸν ἀνθρώπων.

Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.

·Ο Ἰώβ.

Ἐξῆ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰς τὴν Αὐσῆτιδα χώραν πλούσιός τις καὶ ἐνάρετος ἀνθρώπος καλούμενος Ἰώβ. Ὁ Ἰώβ εἶχεν ἑπτὰ υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας, ὁ δὲ Θεὸς ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἔλα τὰ ἀγαθὰ. Ἐτυχεν ὅμως ὁ εὐσεβὴς Ἰώβ νὰ υποβληθῇ εἰς αὐστηρὰν δοκιμασίαν καὶ νὰ ὑποφέρῃ μέγιστα δυστυχήματα.

Λησται ἤρπασαν τοὺς βοῦς καὶ τοὺς ὄνους αὐτοῦ, κεραινὸς κατέστρεψε τὰ ποίμνιά του, ἐχθροὶ ἀφῆρπασαν τὰ λοιπὰ ζῷά του καὶ ἐφόνευσαν τοὺς ὑπηρέτας του καὶ θύελλα πνεύσασα ἐκρήμνισε τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ὅποιαν συνέτρωγον τὰ τέκνα του καὶ ἐθανάτωσεν αὐτά. Ὁ Ἰώβ ἐλυπήθη μὲν πολὺ διὰ τὰ δυστυχήματα ταῦτα, ἀλλ' ἐφάνη πολὺ ὑπομονητικὸς καὶ εἶπεν· «ὁ Κύριος ἔδωκεν ὁ Κύριος ἀφείλετο. Εἶη τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον.»

Μετὰ τινα δὲ χρόνον καὶ αὐτὸς ὁ Ἰώβ προσβληθεὶς ὑπὸ τρομερᾶς ἀσθενείας ἐπληρώθη πληγῶν καὶ ἐρρίφθη

εἰς τὴν κοπρίαν ἐκτὸς τοῦ οἴκου, ὅπου ἔξυε τὰς πληγὰς τοῦ δι' ὄστράκου. Καὶ ὁμοίως δὲν ἐβλασφήμησέ ποτε κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἔμεινε μέχρι τέλους πιστὸς εἰς τὸν Κύριον. Ὁ δὲ Κύριος εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς εὐσεβείας τοῦ ἀνδρὸς ἐθεράπευεν αὐτὸν καὶ τῷ ἔδωκε πολὺ περισσότερα ἀγαθὰ τῶν ἔσων ἀπώλεσε. Τῷ ἔδωκεν ἄπειρα ποίμνια, τῷ ἐχάρισεν ἄλλους ἑπτὰ υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας καὶ κατέστησεν αὐτὸν εὐτυχέστατον. Ὁ Ἰωὺ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 248 ἐτῶν.

Συμπέρασμα. — Πρέπει νὰ ὑπεμνησκόμεθα τὰς ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ δοκιμασίας ἀγογγύστους. Οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀπελπίζωμεθα ἐν ταῖς δυστυχίαις ἡμῶν.

Ρητά — Μακρόριος ἀνὴρ, ὅς ὑπεμνεῖ πειρασμόν.

Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνωθεν ἐστὶ καταβαίνον παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων.

Μὴ δὲν φοβῆθῃς, ἀ μὲλλει πάγειν· γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

Αἱ πληγαὶ τῆς Αἴγύπτου.

Ἡμέραν τινά, ἐν ᾗ ὁ Μωϋσῆς ἔβασκε τὰ ποίμνια τοῦ πενθεροῦ του, ὁ Κύριος ἐκ τινος βάρου καιομένης καὶ μὴ φλεγομένης εἶπεν εἰς αὐτὸν. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. Εἶδον ἐξ οὐρανοῦ τὰς ταλαιπωρίας τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ καὶ κατέβην, ἵνα λυτρώσω αὐτόν. Ὑπάγε λοιπὸν καὶ ἀνακοίνωσον τὴν ἀπόφασίν μου εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ τὸν Φαραὼ καὶ ἐξά-

γαγε τὸν λαὸν ἐκ τῆς Αἴγύπτου». Ἐπειδὴ ὁμοίως ἐφασκεῖτο νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν Φαραὼ, ὁ Θεὸς τὸν ὠδήγησε νὰ κάμῃ διάφορα θαύματα διὰ νὰ πείσῃ τὸν Φαραὼ ὅτι εἶναι ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτο ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος τῷ ἔδωκε βοήθηδον καὶ τὸν ἀδελφόν του Ἀαρών.

Ὁ Μωϋσῆς ἐλθὼν εἰς τὸν Φαραὼ, ἀνῆγγειλεν αὐτῷ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κυρίου καὶ διὰ νὰ πείσῃ αὐτὸν ἐποίησε διάφορα θαύματα· ἀλλ' ὁ Φαραὼ, οὐχὶ μόνον ἐνέπρεπεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐτυράννιει αὐτοὺς ἀκόμη περισσότερον. Ὁ δὲ Κύριος ὀργισθεὶς τότε ἔστειλεν εἰς τὴν Αἴγυπτον δέκα βαρείας πληγὰς, τὰς ἀκολουθούς.

1) Μετεβλήθησαν τὰ ὕδατα εἰς αἷμα. 2) Βάτραχοι ἐξελθόντες ἐκ τῶν ὑδάτων κατεκάλυψαν τὴν γῆν καὶ εἰσῆρχοντο καὶ εἰς τὰς οἰκίας τῶν Αἰγυπτίων. 3) 4) Σκνίπες πολλαὶ καὶ κυνόμυαι πολυάριθμοι ἐνέσκηψαν εἰς τὴν χώραν. 5) Ἐπῆλθε νέσος θανατηφόρος εἰς τὰ ζῶα κατ' ἀρχὰς καὶ 6) βραδύτερον καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. 7) Ἔπεσε καταστρεπτικὴ χάλαζα. 8) Ἀκρίδες κατέστρεψαν πάντα τὰ γενήματα. 9). Σκότος βαθὺ ἐκάλυψε τὴν Αἴγυπτον. Μετὰ τὴν ἐνάτην πληγὴν ὁ Μωϋσῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Κυρίου διέταξε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ σφάξωσιν ἀνὰ ἓν ἀρνίον ἕκαστος οἰκογενειάρχης καὶ μὲ τὸ αἷμα αὐτοῦ νὰ βάψωσι τὰς φλιας τῶν θυρῶν νὰ φάγωσιν ἔπειτα τὸ κρέας τοῦ ἀρνίου ὅπτεν μὲ ἄζυμον ἄρτον καὶ νὰ ἐτοιμασθῶσι πρὸς ἀναχώρησιν.

Μετὰ ταῦτα ἄγγελος Κυρίου καταβὰς κατέσφαξε

πάντα τὰ πρωτότοκα τέκνα τῶν Αἰγυπτίων καὶ αὐτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Φαραῶ. Αὕτη δὲ ἦτο ἡ δεκάτη πληγὴ, ἧς ἐφόβισε παρὰ πολὺ τὸν βασιλέα.

Συμπέρασμα. — Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ αὐστηρῶς τοὺς μὴ ἐκπληροῦντας τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, ὡς ἐτιμώρησε καὶ τὸν Φαραῶ, καὶ σώζει τοὺς καλοὺς ἐκ τῶν κινδύνων καὶ δυστυχημάτων.

Ρητά. — Φυλάσσει Κύριος τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, τοὺς δὲ ἀμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύει.

Κύριος ὑπερηράνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοὺς δὲ δίδωσι χάριν.

Ἐξοδος ἐκ τῆς Αἰγύπτου, διὰ θαλάσσης τῆς Ἐρυθρᾶς.

Ἡ δεκάτη πληγὴ τοσοῦτον κατετρόμαξε τὸν Φαραῶ, ὥστε οὗτος εὐθὺς προσεκάλεσε τὸν Μωϋσῆν καὶ Ἄαρὼν καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς. «Λάβετε τὸν λαὸν Ἰσραὴλ καὶ ἐξέλθετε ἐκ τῆς χώρας μου, εὐλογήσατε δὲ καὶ ἐμέ.» Τότε δὲ οὗτοι παραλαβόντες τοὺς Ἰσραηλίτας, συμποσομένους εἰς 600,000 ἄνδρας δυναμένους ἐν ὅπλοις, ἐξῆλθον τῆς Αἰγύπτου. Ὁ δὲ Κύριος ὡδήγηε αὐτούς τὴν μὲν ἡμέραν διὰ στήλης νεφέλης τὴν δὲ νύκτα διὰ στήλης πυρός. Οὕτω δὲ προχωροῦντες εἰς Ἐβραίου ἐφθασαν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ὁ δὲ Φαραῶ μεταμεληθεὶς διότι ἐπέτρεψεν εἰς αὐτούς νὰ ἐξέλθωσιν ἔσπευσε μετὰ πολλῶν ἵππέων πρὸς καταδίωξιν αὐτῶν καὶ τοὺς ἐπρόφθασεν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ἀλλ' ὁ Μωϋσῆς ἐκτύπησε τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ Κυρίου τὴν ῥάβδον

του τρίς ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ ὕδατα ἐχωρίσθησαν, αἱ δὲ Ἰσραηλίται διέβησαν εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ἀσφαλῶς. Ἐν τῷ δὲ Φαραῶ μετὰ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ εὗρίσκετο ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης, ὁ Μωϋσῆς ἐξέτεινε καὶ πάλιν τὴν ῥάβδον του ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὰ ὕδατα ἐπανήλθον εἰς τὴν θέσιν των, ὁ δὲ Φαραῶ καὶ οἱ στρατιῶταί του πάντες ἐπνίγησαν. Οἱ Ἰσραηλίται τότε ἠὺχαρίστησαν θερμῶς τὸν Κύριον διὰ τὴν σωτηρίαν των.

Συμπέρασμα. — Ἐν τῶν ἀνωτέρω διδακόμεθα ὅτι οἱ πονηροὶ καὶ ὑπερήφανοι ἄνθρωποι καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τιμωροῦνται διὰ τὰς κακίας των. Ὁ Κύριος προστατεῖ καὶ φυλάττει τοὺς πιστοὺς εἰς αὐτόν, ἐξολοθρεύει δὲ τοὺς ἀσεβεῖς.

Ρητά. — Φυλάττει Κύριος τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, τοὺς δὲ ἀμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύει.

Ἐσπείλαστέ με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως καὶ ἐξελοῦμαι ἐξ ὑμῶν καὶ ἐξάσω με.

Οἱ Ἰσραηλίται ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης οἱ Ἰσραηλίται ἐφθασαν εἰς τὴν ἐρημον Σούρ, ἔπειτα δὲ εἰς Μερράν, ἔνθα ὁ Μωϋσῆς μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μετέβαλλεν ἀλμυρὰν πηγὴν ὕδατος εἰς γλυκεῖαν. Ἐκ Μερράν δὲ ἦλθον εἰς Αἰλαίμ, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημον Σίν. Ἐνταῦθα ἐπειδὴ αἱ ζωοτροφίαι τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξέλιπον, ἤρχισαν οὗτοι νὰ γογγύζωσι κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐνθυμηθεὶς αὐτούς ἔστειλε κατ' ἀρχᾶς μὲν πλῆθος ὀρνύγων, ἔπειτα δὲ

κατεκάλυψε τὴν γῆν δι' ἐνὸς φυταῦ, ὅπερ ἐκαλεῖτο μάν-
να ἔπιπτε τακτικῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐχρησίμευσεν
ὡς τροφή διὰ τοὺς Ἑβραίους.

Ὅσακις δὲ δὲν εἶχον ὕδωρ ὁ Μωϋσῆς ἐκτύπα διὰ τῆς
ρίζου του ἐπὶ τινος βράχου καὶ εὐθὺς ἔρρεε τοιοῦτον.

Ἐν ᾧ οἱ Ἰσραηλίται διέτριβον εἰς τὴν ἔρημον πλησίον
τοῦ ὄρους Χωρήθ, οἱ Ἀμαληκῖται προσέβαλον αὐτούς, ἀλλ'
ἐνίκηθησαν διότι ὁ Θεὸς ἐβοήθει τοὺς Ἰσραηλίτας.
Μετὰ ταῦτα ὁ Μωϋσῆς κατὰ συμβουλήν τοῦ πενθεροῦ
αὐτοῦ διήρρεσε τὸν λαὸν εἰς μέρη καὶ διώρισεν εἰς αὐ-
τοὺς ἀρχηγούς καὶ κριτάς.

Συμπέρασμα. — Ὁ Κύριος δὲν λησμονεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀλ-
λὰ φροντίζει πάντοτε περὶ αὐτοῦ. Ὅταν ἔχωμεν τὸν Θεὸν μεθ'
ἡμῶν οὐδεὶς δύναται νὰ καταβάλῃ ἡμᾶς.

Ρητόν. — Πλούσιοι ἐπιώγευσαν καὶ ἐπαίνασαν, αἱ δὲ
ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ.

Αἱ ἐντολαί.

Τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν ἐξοδὸν ἐκ τῆς Αἰγύπτου οἱ Ἰσ-
ραηλίται ἔφθασαν εἰς τὴν ἔρημον Σινᾶ πλησίον τοῦ ὄρους
Σινᾶ. Ἐκεῖ ὁ Θεὸς διέταξε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ νηστεύσω-
σι τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας καὶ νὰ καθαρισθῶσι.
Μετὰ δὲ ταῦτα σκότος πολὺ ἐκάλυψε τὸ ὄρος καὶ ἀστρα-
παὶ ἐφάνησαν καὶ βρονταὶ ἠκούσθησαν καὶ πρὸς τούτῳ
καὶ ἦγον σάλπιγγος ἰσχυροί. Οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἐφοβήθησαν.

μεγάλως. Ὁ Μωϋσῆς τότε εἶπεν εἰς αὐτοὺς νὰ μείνωσι
κάτωθεν τοῦ ὄρους αὐτὸς δὲ ἀνέβη εἰς τὴν κορυφήν, ὅπου
ὁ Θεὸς καταβάς ἐν νεφέλῃ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὰς ἐξῆς
δέκα ἐντολάς ἐπὶ δύο πλακῶν.

1) Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὁ ἐξαγαγὼν σε ἐκ
τῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας, οὐκ ἔσονται σοὶ Θεοὶ
ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.

2) Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίω-
μα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, οὐ
προσκυνήσεις αὐτοῖς, αὐδὲ μὴ λατρεύσης αὐτοῖς.

3) Οὐ λήψεις τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπι-
ματαίῳ.

4) Ἐνθυμοῦ ἀγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων.
Ἐξ ἡμέρας ἐργάζου καὶ ποιήσον ἅπαντα τὰ ἔργα σου, τὴν
δὲ ἐβδόμην ἀναπαύου χάριν τοῦ Θεοῦ σου.

5) Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα
εὐδαιμονήσης καὶ γίνῃς μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

6) Οὐ φονεύσεις.

7) Οὐ μοιχεύσεις.

8) Οὐ κλέψεις.

9) Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρ-
τυρίαν ψευδῆ.

10) Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὸ κτῆμα τοῦ πλησίον σου, οὔτε
τὸν βοῦν, οὔτε τὸν ὄνον, οὔτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὔτε τὸν
οἶκον αὐτοῦ οὔτε ἄλλον τι πρᾶγμα, ὅπερ ἀνήκει
αὐτῷ.

Ἐπειτα ὁ Μωϋσῆς καταλιπὼν ἐπιστάτην τῶν Ἑβραί-
ων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀαρὼν ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐνή-

SISMANOGLIO
MESEMO

στευσε τεσσαράκοντα ἡμερονύκτια. Ὁ δὲ Θεὸς ἔδωκεν αὐτῷ τὰς πλάκας τῆς διαθήκης καὶ διέταξεν αὐτὸν νὰ κατασκευάσῃ σκηνήν, κιβωτὸν τῆν τοῦ μαρτυρίου καὶ ἄλλα τινά, καὶ νὰ προστάξῃ τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ τηρῶσιν αὐστηρῶς τὰς ἐντολάς.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως, ἐπειδὴ ὁ Μωϋσῆς ἐβράδυνε νὰ κατέλθῃ ἐκ τοῦ ὄρους, οἱ Ἰσραηλίται ἠνάγκασαν τὸν Ἀαρὼν νὰ κατασκευάσῃ ἐκ χρυσοῦ μύσχον τινὰ χωνευτόν, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον ὡς Θεόν. Ὅτε δὲ ὁ Μωϋσῆς καταθὰς ἐκ τοῦ ὄρους εἶδε τοῦτο, ὠργίσθη καὶ ἐκ τῆς πολλῆς ἀγανακτίσεως ἔρριψε τὰς πλάκας τῆς διαθήκης καὶ συνέτριψεν αὐτάς. Ἐπειτα δὲ κατεκερμάτισε τὸν μύσχον καὶ ἐφόνευσε πάντας τοὺς πρωταιτίους ἕως τρεῖς χιλιάδας. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔλαβε δύο ἐτέρας πλάκας μετὰ τῶν ἐντολῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ συμβουλήν αὐτοῦ κατέστησε τὸν ἀδελφόν του Ἀαρὼν μέγαν ἀρχιερεὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Συμπέρασμα — Ὁρεῖλομεν νὰ τηρῶμεν τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου πάντοτε. Οὐδέποτε κρέπει νὰ λησμονῶμεν τὸν ἀληθῆ Θεόν. Ὁ Θεὸς συγχωρεῖ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, ὅταν οὗτοι μετανοῶσιν εὐλαχρινῶς.

Πρέπει νὰ λατρεύομεν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάντοτε τὸν Κύριον.

Ρητά. — Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν· αἱ δὲ ἐντολαὶ αὐτοῦ οὐκ εἰσι βάρειαι.

Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.

Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Ἠλιάνη τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὴν ἔρημον.

Μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα οἱ Ἰσραηλίται ἐξηκολούθησαν τὴν ὀδοιπορίαν των καὶ ἔφθασαν κατὰ τὴν ἔρημον Φαραί. Ἐντεῦθεν δὲ ὁ Μωϋσῆς ἔστειλεν εἰς τὴν γῆν Χαναὰν δώδεκα κατασκοπεύοντες ἐκ Κάδης, οἵτινες ἐλθόντες εἰς τὴν Χαναὰν καὶ ἰδόντες πολλὰ ἐπανήλθον εἰς Κάδην καὶ διηγήθησαν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας πολλὰ πράγματα, τὰ ὅποια εἶδον, ὑπερεπήνεσαν δὲ καὶ τὴν γονιμότητα τῆς χώρας καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λόγων αὐτῶν ἔφερον καὶ σταφυλήν. Ἐκ τῶν κατασκοπῶν ὅμως τινὲς ἐφόβισαν τοὺς Ἰσραηλίτας λέγοντες, ὅτι ἡ γῆ Χαναὰν ἐπιφυλάσσει εἰς αὐτοὺς μεγάλους κινδύνους, καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε γίγαντες καὶ πολεμικοί. Διὰ τοῦτο οἱ Ἰσραηλίται ἐζήτουν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' ὁ Μωϋσῆς ἠμπόδισεν αὐτούς· ὁ δὲ Κύριος ὀργισθεὶς κατεδίκασεν αὐτοὺς νὰ πλανῶνται ἐπὶ σσεσαράκοντα ἔτη εἰς τὴν ἔρημον καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἠλικίας ἄνω τῶν εἴκοσιν ἐτῶν νὰ ἀξιωθῇ νὰ ἴδῃ τὴν γῆν Χαναὰν, πλην τοῦ Χάλεβ καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.

Συμπέρασμα. — Ὁρεῖλομεν νὰ εἴμεθα καρτερικοὶ καὶ ἐν ταῖς δυστυχίαις καὶ ταλαιπωρίαις ἡμῶν νὰ μὴ γογγύζωμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ.

Ρητά. — Ἡ δικαιοκρατεία τοῦ Κυρίου ἀποδώσει ἐκάστη κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Ο χαλκούς ὄφεις

Ἐν ᾧ οἱ Ἰσραηλίται ἐπλανῶντο εἰς τὴν ἔρημον, ὁ Κόρε μετὰ πολλῶν ὀπαδῶν του ἐστασίασαν κατὰ τοῦ Μωϋσέως, ἀλλ' ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διότι ἀνοιγεῖσα ἡ γῆ κατέπιεν αὐτούς.

Μετὰ τινὰ δὲ καιρὸν οἱ Ἰσραηλίται ἤρχισαν νὰ γογγύωσι κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Μωϋσέως καὶ ἐζήτησαν καὶ πάλιν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον Ὅτε ὅμως ὁ Θεὸς ἔργισθεὶς ἔστειλε κατ' αὐτῶν ὄφεις δηλητηριώδεις, παρεκάλεσαν τὸν Μωϋσῆν νὰ δεηθῆ τοῦ Θεοῦ πρὸς συγχώρησιν. Ὁ δὲ Μωϋσῆς κατεσκεύασε κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ὄφιν χαλκοῦν, εἰς τὸν ὁποῖον προσέβλεπον οἱ Ἰσραηλίται καὶ δὲν διέτρεχον κίνδυνον.

Ἀφ' οὗ οἱ Ἰσραηλίται ἐπλανήθησαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὴν ἔρημον ἐρθασαν εἰς τὸ ὄρος Ὄρ' ἐνταῦθα δὲ ἀπέθανεν ὁ Ἀαρών. Ἐκ δὲ τοῦ ὄρους Ὄρ ἦλθον εἰς τὴν χώραν τῶν Μαραθιτῶν καὶ λησμονήσαντες ἐνταῦθα τὸν Θεὸν ἐλάτρευον τὰ εἰδωλα, ἐτιμωρήθησαν ὅμως αὐστηρῶς διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ δὲ Μωϋσῆς πρὶν οἱ Ἰσραηλίται ἔλθωσιν εἰς τὴν γῆν Χαναάν, προαισθανόμενος τὸν θάνατόν του προσεκάλεσεν αὐτούς, τοὺς συνεβούλευσε νὰ μένωσι πιστοὶ εἰς τὸν Κύριον καὶ νὰ τηρῶσι πάντοτε τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ὑπευθύνισεν εἰς αὐτούς τὰς εὐεργεσίας, τῶν ὁποίων ἔτυχον παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἰδὼν μακρόθεν τὴν γῆν Χαναάν ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 120 ἐτῶν.

Συμπέρασμα. — Δὲν πρέπει νὰ γογγύωμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦδὲ νὰ λησμονῶμεν τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ. Εἰς πᾶσαν περίστασιν, εἰς πᾶν κίνδυνον, εἰς πᾶσαν ἡμῶν πρῆξιν πρέπει νὰ ἀποβλέπωμεν εἰς τὸν Θεόν, ἃν θέλωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν.

Ρητόν. — Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ καπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι λέγω ἀναπαύσω ὑμᾶς.

Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωϋσέως διεδέχθη αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὅστις ὠδήγησε τοὺς Ἑβραίους μέχρι τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ εἰς τὴν γῆν Χαναάν. Ὅτε δὲ ἐφθασαν εἰς τὸν ποταμὸν τοῦτον, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ διέταξε τοὺς ἱερεῖς νὰ σταθῶσιν εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ καὶ εὐθὺς ἐφάνη ξηρὰ ὁδὸς, οἱ δὲ Ἰσραηλίται διέβησαν ἀβρόχως ποσὶ τὸν ποταμὸν καὶ πολιορκήσαντες ἔπειτα τὴν ἰσχυρὰν πόλιν Ἰεριχώ, ἐκυρίευσαν αὐτὴν μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ διέταξε νὰ φονεύσωσι πάντας τοὺς κατοίκους τῆς κυριευθείσης πόλεως ἐκτὸς τῆς γυναικὸς Ραάβ, ἣτις εἶχε κρύψει δύο Ἰσραηλίτας κατασκόπους εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς.

Οἱ δὲ βασιλεῖς τῆς Χαναάν μαθόντες τὴν ἄλωσιν τῆς Ἰεριχῶς συνεμάχησαν κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν πλὴν τῶν Γαβαωνιτῶν, εἴτινες προσήλθον βοηθοὶ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας. Τοῦτο δὲ μαθόντες οἱ ἐχθροὶ ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Γαβαωνιτῶν, ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἀντεπεξῆλθε κατ'

αὐτῶν καὶ ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα δὲν ἐπῆρκει νὰ κατατροπώσῃ, αὐτοὺς εἶπε· «σιγήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαθαὸν καὶ ἡ σελήνη κατὰ φάραγγα Αἰλών». Καὶ ἀφ' οὗ παρετάθη ἡ ἡμέρα, κατετρόπωσε τοὺς ἐχθροὺς καὶ κυριεύσας τὴν γῆν· Χαναὰν διεμοίρασεν αὐτὴν εἰς τὰς φυλάς τοῦ Ἰσραήλ. Ὅτε δὲ πραγμοθάνθη τὸν θάνατόν του συνεβούλευσε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ μένωσι πιστοὶ εἰς τὸν Κύριον καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 110 ἐτῶν.

Συμπέρασμα. — Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν λαῶν πρέπει νὰ νομιεῖται τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς ὀδηγῶσι πάντοτε εἰς τὸ ἀγαθόν. Ὅταν ἔχωμεν μεθ' ἡμῶν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, δυνάμεθα εὐκόλως νὰ καταδῶμεν τοὺς ἐχθροὺς μας.

Ρητά. — Μικχάριος ἀνὴρ, ὃς ἐλπίζει εἰς τὸν Κύριον.

Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς ὁ ἐνισχύσας σε, καὶ ἐβοήθησά σοι καὶ ἠτραπισάμην σε τῇ δεξιᾷ μου τῇ δικαίᾳ.

Ἡ προφήτις Δεβώρα.

Κριταί. Γεδεών. Ἰεφθάε.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ναυῆ οἱ Ἰσραηλίται ἐλησημόνησαν βαθμηδὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἤρχισαν νὰ λατρεύωσι τὰ εἰδωλα. Ὁ δὲ Θεὸς ὀργισθεὶς παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως Ἰαβίν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἠλευθέρωσεν αὐτοὺς μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἡ προφήτις Δεβώρα διὰ τοῦ στρατηγοῦ Βοράκ. Ἡ προφήτις Δεβώρα ἦτο ἐκ τῶν πρώτων κριτῶν, οἵτινες ἔκρινον τὸν λαόν, ἐτιμώ-

ρουν τοὺς κακοὺς καὶ ἠλευθέρωνον τὸν λαόν ἀπὸ τῆς δουλείας τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ. Ἐπισημότεροι δὲ τῶν κριτῶν ἦσαν ὁ Γεδεών, ὁ Ἰεφθάε καὶ ὁ Σαμφών.

Μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν οἱ Ἰσραηλίται ἐξέκλινον καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς πίστεως καὶ ἐλάτρευον τὰ εἰδωλα. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας τῶν Μαδιανιτῶν, οἵτινες κατέθλιβον καὶ ἐτυράνουν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἠνάγκαζον νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπήλαια.

Ὅτε δὲ μετενόησαν καὶ ἐπενήλθον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, οὗτος ἐστειλεν εἰς αὐτοὺς γενναῖόν τινα νεανίσκον καλούμενον Γεδεών, ὅστις πολεμήσας πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐνίκησεν αὐτοὺς τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπηλευθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας ὡς ἐξῆς.

Ὁ Γεδεών κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ συνήθροισε τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἀφ' οὗ ἐξέλεξεν ἐξ αὐτῶν τριακασίους τοὺς ἀνδρειότερους, ὥπλισεν αὐτοὺς καλῶς, τοὺς ἔδωκεν ἀνὰ μίαν ὑδρίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ἀνημμένη λαμπάς καὶ ἀνὰ μίαν σάλπιγγα καὶ διέταξεν αὐτούς, ὅταν αὐτοὶ θᾶ σαλπίσῃ καὶ θᾶ θραύσῃ τὴν ὑδρίαν του, νὰ πράξωσι καὶ αὐτοὶ τὸ ἴδιον. Τὴν νύκτα λοιπὸν οἱ Ἰσραηλίται ἐπλησίασαν τοὺς ἐχθροὺς, συνέτριψαν τὰς ὑδρίας, ἐκράτησαν τὰς λαμπάδας εἰς τὰς χεῖρας τῶν, ἐσάλπισαν κατὰ διαταγὴν τοῦ Γεδεών ἐκ διαφόρων μερῶν καὶ ἀνεφώνησαν συγχρόνως· «ῥομφαία τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ Γεδεών». Οἱ ἐχθροὶ φοβηθέντες τότε ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν, οἱ δὲ Ἰσραηλίται ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν ἐφόνευσαν πολλοὺς καὶ ἐπανεκτήσαν τὴν ἐλευθερίαν των.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γεδεὼν ἔγιναν κριταὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ Ἀβιμέλεχ, ὁ Θολᾶ καὶ ὁ Ἰαζέρ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ὁποίου οἱ Ἰσραηλίται λησμονήσαντες τὸν ἀληθινὸν Θεὸν παρεδόθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀμμωνιτῶν. Ὅτε δὲ μετενόησαν ὁ Θεὸς ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς τὸν Ἰεφθάε πρὸς σωτηρίαν. Ὁ Ἰεφθάε, ἀφ' οὗ ἔγινε κριτής, ἐξῆλθε κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ μεταβαίνων εἰς τὴν μάχην ὑπεσχέθη νὰ θυσιάσῃ εἰς τὸν Θεόν, ἐὰν νικήσῃ, τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ἤθελεν ἀπαντήσῃ μετὰ τὴν νίκην. Νικήσας δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἐπέστρεφεν εἰς τὸν οἶκόν του καὶ συναντήσας πρῶτην τὴν θυγατέραν του ἐλύπηθη πολὺ, ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ θυσιάσῃ αὐτὴν κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τὸν Θεόν. Ἡ δὲ θυγάτηρ του δὲν ἀντέστη, ἀλλ' ὑπήκουσεν εἰς τὸν πατέρα της καὶ προθύμως ἐθυσιάσθη.

Συμπέρασμα. — Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ποτὲ τὸν Θεόν, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς κατακλιπυρίας καὶ τὰ δυστυχήματα.

Ὅταν εὐλικρινῶς μετανοῶμεν διὰ τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν, ὁ Θεὸς συγγωρεῖ ἡμᾶς καὶ μᾶς βοηθεῖ εἰς τὰ ἔργα μας.

Δὲν πρέπει νὰ ὑποσχομῆθα πράγματα, τὰ ὅποια δυσκόλως δύναμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν, ἐν ταῦταις ἀραίλομεν πάντοτε νὰ τηρῶμεν καὶ νὰ ἐκπληρῶμεν τὴν δευτέραν ὑπόσχεσιν, οἰκδῆποτε καὶ εἴνε αὕτη.

Ρητά. — Οὐ ποιήσεις σεκιτῶν ἰσχυρῶν, οὐδὲ παντὸς ὀμνίσματος ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, ὅσα ἐν τῇ γῆ κάτω καὶ ὅσα ἐν ταῖς ὕδασις ὑποκάτω τῆς γῆς. Οὐ προσκυνήσεις αὐταῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταρυγὴ καὶ δύναμις, βοηθὸς ἐν θλίψεσι ταῖς εὐρούσαις ἡμᾶς σφόδρα.

Σαμφών.

Οἱ Ἰσραηλίται λησμονήσαντες μετὰ καιρὸν καὶ πάλιν τὸν Θεὸν ὑπεδουλώθησαν εἰς τοὺς Φιλισταίους, οἵτινες κατεδασάνιζον αὐτοὺς ἀνιλεῶς. Ἀλλὰ μετανοήσαντες βραδύτερον εὐλικρινῶς διὰ τὸ ἁμαρτήμα των ἀπήλλαξαν τῆς δουλείας διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Κυρίου, ὅστις ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς πρὸς σωτηρίαν τὸν Σαμφών. Ὁ Σαμφών ἐκ τῆς μικρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν Θεόν καὶ ὅταν ἠγερῶθη ἐγένετο ἀνδρείος καὶ ῥωμαλῆος. Ἡμέραν τινὰ συναντήσας καθ' ὁδὸν λέοντα ἐπάλασε μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐπνίξεν· ἄλλοτε ἐφένευσε τριακοντα Φιλισταίους καὶ ἄλλοτε συλλαβὸν τριακοσίας ἀλώπεκας, ἔδωκεν αὐτὰς οὐρανὸν πρὸς οὐρανὸν καὶ ἀναμέσων τῶν οὐρῶν λαμπάδα ἀνημμένην καὶ ἀπέλυσεν ἔπειτα αὐτὰς εἰς τοὺς ἀμπελῶνας καὶ τοὺς ἀγρούς τῶν Φιλισταίων. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἔλα τὰ σπαρτὰ καὶ οἱ ἀμπελῶνες κατεκάρησαν. Οἱ Φιλισταῖοι τότε λαβόντες τὸν Σαμφών παρὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἔδωσαν αὐτὸν διὰ χονδρῶν σχοινίων. Ἀλλ' αὐτὸς διαρρήξας αὐτὰ καὶ εἰρῶν σιαγόνα ὄνου ἐφένευσε δι' αὐτῆς χιλίους Φιλισταίους.

Μαθόντες δὲ οἱ Φιλισταῖοι ὅτι ὁ Σαμφών εὐρίσκεται εἰς τὴν Γάζαν περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν διὰ νὰ συλλάβωσιν αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Σαμφών ἐνοήσας τοῦτο ἠγέρθη τὸ μεσονύκτιον, ἀπέσπασε τὰς πύλας τῆς πόλεως καὶ λαβὸν αὐτὰς εἰς τοὺς ὤμους του ἦλθεν εἰς τὸ ἀπέναντι ὄρος, οἱ δὲ Φιλισταῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐτρόμαξαν.

SISMANOGLIO

Τέλος οί Φιλιισταῖοι, ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ καταβαλ-
 λωσι τὸν Σαμφὼν, κατέπεισαν μὲ χρήματα τὴν γυναῖκα
 αὐτοῦ Δαλιδᾶ, ἵνα μάθῃ ποῦ συνίσταται ἡ μεγάλη αὐτοῦ δύ-
 ναμις. Ἀφ' οὗ δὲ αὐτὴ ἐξηπάτησεν αὐτὸν καὶ ἔμαθεν
 ὅτι ἡ δύναμις του εἶνε εἰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του,
 ἀπεκοίμισεν αὐτόν, ἐξύρισε διὰ τινος κουρέως τοὺς βε-
 στρύχους αὐτοῦ καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας τῶν
 Φιλιισταίων. Οὗτοι δὲ συλλαβόντες ἔδεσαν αὐτὸν καὶ ἐξο-
 ρύξαντες τοὺς ὀφθαλμούς του τὸν ἔρριψαν εἰς τινὰ φυ-
 λακὴν διὰ νὰ ἀλέθῃ οἶτον.

Μετὰ καιρὸν δὲ ἐορτάζοντες τὴν ἐορτὴν τοῦ θεοῦ
 αὐτῶν Δαγῶν ἔφερον εἰς τὸ οἰκοδόμημα, ὅπου ἐώρταζον,
 καὶ τὸν Σαμφὼν καὶ ἐνέπαιζον αὐτόν. Τὸ οἰκοδόμημα
 τοῦτο ἐστηρίζετο ἐπὶ δύο στύλων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἴστα-
 το ὁ Σαμφὼν, ὅστις μὴ ἀνεχόμενος τὰς ὕβρεις καὶ τοὺς
 ἔμπαιγμούς τῶν Φιλιισταίων παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ τὸν
 ἐνισχύσῃ, καὶ ἔπειτα ἐνηγκαλίσθη τοὺς στύλους καὶ ἐκρή-
 μιωσε τὸ οἰκοδόμημα εἰπὼν· «ἀποθανέτω ἡ φυγὴ μου
 μετὰ τῶν ἀλλοφύλων». Ὁ Σαμφὼν ἀπέθανεν ὑπὸ τὸ οἰ-
 κοδόμημα ἐκεῖνο καὶ μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ Φιλιισταῖοι, οἵ-
 τινες εὗρισκαντο ἐκεῖ.

Συμπέρασμα.— Πρέπει νὰ ἐμμένωμεν πιστοὶ εἰς τὸν Κύριον.
 Ὁ Κύριος ἐνισχύει τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἀγαθοὺς ἀνθρώπους καὶ βοη-
 θεῖ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν.

Οἱ Φιλιισταῖοι ἐτιμωρήθησαν, διότι ἠθέλησαν νὰ ἐμπαιξώσιν
 ἄνθρωπον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Θεόν.

Ρητόν.— Μακάριος ἀνὴρ, ὃς πέποιθεν ἐπὶ τὸν Κύριον.

Ρούθ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν κριτῶν συνέβη εἰς τὴν γῆν
 Χαναάν λιμὸς. Τότε δὲ ὁ Ἰσραηλίτης Ἐλιμέλεχ ἔφυγεν
 εἰς τὴν γῆν Μωᾶδ μετὰ τῆς συζύγου του Νωεμὶν καὶ τῶν
 δύο αὐτοῦ υἱῶν. Μετὰ τινὰ καιρὸν ἀπέθανεν ὁ Ἐλιμέλεχ,
 οἱ δὲ δύο αὐτοῦ υἱοὶ ἐνυμφεύθησαν γυναῖκας ἐκ τῆς γῆς
 Μωᾶδ τὴν Ὀρφα καὶ τὴν Ρούθ. Ἀλλὰ συνέβη νὰ ἀπεθά-
 νωσι καὶ οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἐλιμέλεχ καὶ ἡ χήρα Νωεμὶν
 ἀπεφάσισε τότε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων
 τῆς. Ἡ δὲ Ρούθ ἐπειδὴ ἠγάπα αὐτὴν πολὺ, τὴν ἠκολού-
 θησεν εἰς τὴν γῆν Χαναάν. Ἡμέραν δὲ τινὰ ἡ Ρούθ μετέ-
 βη εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ συγγενεῦς τοῦ Ἐλιμέλεχ Βοὸζ διὰ
 νὰ σταχυολογήσῃ. Ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὴν ὁ Βοὸζ, τῇ ἐπέ-
 τρεψε νὰ σταχυολογῇ ἐλευθέρως καὶ τέλος, ἐπειδὴ ἡ Ρούθ
 ἦτο ἀγαθὴ καὶ εὐσεβὴς γυνή, ἔλαβεν αὐτὴν σύζυγον. Ὁ
 Βοὸζ ἀπέκτησεν ἐκ τῆς Ρούθ υἱὸν τὸν Ὠεήδ. Οὗτος δὲ
 ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί, ἐκ τοῦ ὁποίου βραδύτερον ἐγγεννήθη
 ὁ Δαυὶδ.

Συμπέρασμα.— Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μαθηάνομεν ὅτι πρέπει νὰ
 εἴμεθα ἐνάνθρωποι καὶ ἀγαθοὶ ὡς ἡ Ρούθ.

Ἡ ἀρετὴ ἐκτιμᾶται πάντοτε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Ρητόν.— Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ
 Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ.

‘Ο ‘Ηλί και οί υἱοί αὐτοῦ.

16 1

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαμφὼν ἀρχῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐγένετο ὁ ‘Ηλί, ἔστις ἦτο συγγρόνως καὶ ἀρχιερεὺς αὐτῶν. Ὁ ‘Ηλί εἶχε δύο υἱοὺς τὸν ‘Οφνὶ καὶ Φινεές, οἱ ἔπειροι ἦσαν ἀσεβέστατοι καὶ ἄθλιοι καὶ ἔπραττον παρά πολλὰς ἀναμίας. Ἦρπαζον τὰ λυσιαζόμενα εἰς τὸν Θεὸν κρέατα, ἐξύβριζον τοὺς θυσιάζοντας καὶ ἠμπέδιζον τὸν λαὸν ἐν τῇ τελῇ τὰ θρησκευτικὰ αὐτοῦ καθήκοντα. Ὁ ‘Ηλί συνέβουλεψε μὲν τοὺς υἱοὺς του νὰ εἶνε σωφρονέστεροι, ἀλλ’ οὐδέποτε ἐτιμώρει αὐτοὺς διὰ τὰς ἀνομίας τῶν καὶ ἕνεκα τούτου οὗτοι ἐγένοντο χειρότεροι. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς προεἶπεν εἰς τὸν ‘Ηλί διὰ τοῦ Σαμουήλ, ὅτι θὰ καταστρέψῃ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Καὶ πράγματι μετὰ τινὰ καιρὸν ἐλθόντων εἰς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τινος μάχης ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ‘Ηλί, ὅτι οἱ μὲν δύο υἱοί του ἐπρονεύθησαν οἱ δὲ πολέμοιοι ἦρπασαν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης. Ὁ δὲ ‘Ηλί ἀκούσας ταῦτα ἔπεσεν ἐν τῆς ἔδρας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο καὶ συντρίψας τὸν τράχηλόν του ἀπέθανε. Τὴν δὲ κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἀρπάσαντες οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν Φιλιισταῖοι ἔθηκαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ αὐτῶν.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν εἰρημένων μανθάνομεν ὅτι οἱ γονεῖς τιμωροῦνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅταν δὲν φροντίζωσι περὶ τῆς καλῆς τῶν τέκνων τῶν ἀνατροφῆς. Τὰ τέκνα ὀρεῖλουσι νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς γονεῖς· οὗτοι δὲ οὐχὶ μόνον νὰ συμβουλεύωσιν αὐ-

τά, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ τιμωροῦσιν αὐτηρώς, ὅταν δὲν ἐπιχρῶνται αὐτοῦ συμβουλαί.

Πηγά. — Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν. Τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον.

Οὐχὶ Θεὸς θέλων ἀνομίαν οὐ εἶ, οὐδὲ παροικήσει σοὶ πονηρομένους.

Σαμουήλ καὶ Σαούλ.

Ἡ γυνὴ τοῦ Ἐλκανᾶ Ἄννα, ἐπειδὴ ἦτο στειρά καὶ δὲν ἐτεκνοποιοῖ ἐλθοῦσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου παρεκάλει αὐτὸν μετὰ δακρύων νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν τέκνον. Ὁ δὲ Κύριος εἰσῆκουσε τῆς δεήσεώς της καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸν Σαμουήλ. Ὅτε δὲ οὗτος ἐμεγάλωσεν ἐλίγον, ἡ Ἄννα ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν καὶ τὸν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Θεόν.

Ὁ Σαμουήλ ἦτο εὐσεβὴς καὶ δίκαιος καὶ διὰ τοῦτο ἠγαπάτο πολὺ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ ‘Ηλί ἔγενεν αὐτὸς ἀρχὼν καὶ κριτὴς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Κατ’ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐξεστράτευσαν ἐναντίον τῶν Ἰσραηλιτῶν οἱ Ἀμμωνῖται, οἱ δὲ Ἰσραηλιταὶ φοβηθέντες ἦλθον τότε πρὸς τὸν Σαμουήλ καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ χρίσῃ εἰς αὐτοὺς βασιλέα. Ὁ Σαμουήλ κατ’ ἀρχὰς δὲν ἤκουσε τὴν παράκλησιν τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀλλ’ ὅτε διετάχθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν παράκλησίν των, ἔχρισε βασιλέα αὐτῶν τὸν Σαούλ ἐνώπιον ὄλων τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς Μασσηφά.

Ὁ Σαούλ γενόμενος βασιλεὺς ἐνίκησε τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ἐκυβέρνησα τὸν λαὸν δικαίως τῆρῶν συγχρόνως καὶ πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. Βραδύτερον ὅμως ἐλησημόνησε τὸν Θεὸν καὶ ἤρχισε νὰ παρεκτρέπῃται. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος διέταξε τὸν Σαμουὴλ νὰ ἐλθῇ εἰς Βηθλεὲμ καὶ νὰ χρίσῃ νέον βασιλέα.

Ὁ δὲ Σαμουὴλ ἐλθὼν εἰς τὴν Βηθλεὲμ πρὸς τὸν Ἰεσσαὶ ἔχρισε τὸν νεώτερον αὐτοῦ υἱὸν Δαυῖδ βασιλέα καὶ ἔκτοτε τὸ πνεῦμα τοῦ Κυρίου ἦτο μετὰ τοῦ Δαυῖδ.

Ὁ δὲ Σαούλ, ἐπειδὴ κατελαμβάνετο ὑπὸ μελαγχολίας προσεκάλει τὸν Δαυῖδ εἰς τὰ ἀνάκτορά του, ἵνα τῷ διασκεδάσῃ τὴν μελαγχολίαν διὰ τῆς κιθάρας. Ὁ Δαυῖδ ἐπαιξε καλῶς κιθάραν, ὁ δὲ Σαούλ ἠγάπα αὐτὸν πολὺ.

Συμπέρασμα. — Εἰς πᾶσαν ἀνάγκην πρέπει νὰ ἐπικαλώμεθα τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου. Ὁ Θεὸς εἰσακούει τὰς δεήσεις τῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκτελεῖ τὰς παρακλήσεις αὐτῶν. Πρέπει νὰ πράττωμεν πάντοτε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

Ὅταν ὁ Θεὸς παρέχῃ εἰς ἡμᾶς μέγα ἀγαθόν, δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανευόμεθα διὰ τοῦτο, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα καὶ πάλιν ταπεινοὶ καὶ δίκαιοι. Ὁ Σαούλ ἐτιμωρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διότι δὲν ἐπαυλοτεύθη καλῶς μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του.

Ρητά. — Ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με.

Κύριος ὑπεριψάνοις ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

Δαυῖδ καὶ Γολιάθ.

Ἐπολέμουν ποτὲ οἱ Ἰσραηλιταὶ πρὸς τοὺς Φιλισταίους καὶ τὰ δύο στρατεύματα ἦσαν ἀντικρὺ ἀλλήλων· ἐκ δὲ τῶν Φιλισταίων ἐξῆλθεν ἡμέραν τινὰ γίγας τις ὁ Γολιάθ καὶ προσεκάλει ἓνα τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς μονομαχίαν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐκ τούτων ἐτόλμα νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Σαούλ ὑπεσχέθη τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον καὶ πολλὰ δῶρα, εἰς ὄντινα ἤθελε πολεμήσῃ μετὰ τοῦ Γολιάθ. Οὗτος ἐξερχόμενος ἐπὶ τεσσαρράκοντα ἡμέρας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Φιλισταίων προσεκάλει αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐνέπαιξε διὰ τὴν δειλίαν των. Μίαν ὅμως ἡμέραν ἐλθὼν ὁ Δαυῖδ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἰσραηλιτῶν διὰ νὰ κομίσῃ τροφίμα εἰς τοὺς ἀδελφούς του, εἶδε τὸν Γολιάθ καὶ ἀκούσας τὰς ὕβρεις του παρεκάλεσε τὸν Σαούλ νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ πολεμήσῃ.

Ὁ Σαούλ ἀπέκρουεν αὐτὸν λέγων ὅτι ἐκαῖνος μὲν εἶνε γίγας καὶ πολεμιστῆς ἰσχυρός, αὐτὸς δὲ μικρὸς καὶ ἀπειρος πολέμου. Ἀλλ' ὁ Δαυῖδ ἐπέμενε καὶ λαβὼν ἐπὶ τέλους τὴν ἀδειαν ἤρχετο κατὰ τοῦ Γολιάθ φέρων ὡς ἕπλα τὴν βάρβαν, τὴν σφενδόνην του καὶ τινὰς λίθους. Πλησιάζας δὲ ἐξεσφενδόνισεν ἓνα λίθον κατὰ τοῦ Γολιάθ καὶ ἐκτύπησεν αὐτὸν εἰς τὸ μέτωπον. Ὁ Γολιάθ προσβληθεὶς ὑπὸ τοῦ λίθου ἔπεσε κατὰ γῆς, ὁ δὲ Δαυῖδ ἀνασύρας τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν του. Ὅτε εἶδον τοῦτο οἱ Φιλισταῖοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, αἱ δὲ γυναῖκες

των Ἰσραηλιτῶν ὑποδεχόμενοι τοὺς ἐκ τοῦ πολέμου ἐρχομένους ἔφαλλον καὶ ἔλεγον· «ὁ μὲν Σαοὺλ ἐπάταξε χιλιάδας ὁ δὲ Δαυὶδ ἐπάταξε μυριάδας.» Τοῦτο δυσηρέστησε πολὺ τὸν Σαοὺλ, ὅστις ἠθέλησε καὶ νὰ φονεύσῃ τὸν Δαυὶδ, ἐν ᾧ ἔπαιζε κιθάραν. Ἄλλ' ὁ υἱὸς τοῦ Δαυὶδ Ἰωνάθαν, ὅστις ἦτο ἄκρας φίλος τοῦ Δαυὶδ, ἔσωσεν αὐτόν. Ἐν τούτοις ὁ Σαοὺλ ἐσκέπτετο καὶ πάλιν νὰ φονεύσῃ τὸν Δαυὶδ, διὸ καὶ ἐκρύπτετο ἐπὶ τινα χρόνον· ἂν δὲ καὶ εὗρέ ποτε εὐκαιρίαν ὁ Δαυὶδ νὰ φονεύσῃ τὸν Σαοὺλ ἐσεβάσθη αὐτὸν ὡς χριστὸν ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Ὅτε δὲ ὁ Σαοὺλ ἔμαθε τὴν καλοκαγαθίαν τοῦ Δαυὶδ, μετενόησε διὰ τὸν κατὰ τούτου διωγμὸν καὶ δὲν κατεδίωκεν κῦτὸν πλέον.

Συμπέρασμα. — Διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ πάντα ἐχθρὸν δυνάμεθα νὰ καταβάλλωμεν, ὡς ὁ Δαυὶδ κατέβαλε τὸν Γολιάθ. Δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανευόμεθα διὰ τὴν δυνάμιν μας ὡς ὁ Γολιάθ. Οἱ καλοὶ φίλοι ἀγαπήσιν ἀλλήλους καὶ ἐν κινδύνοις καὶ δυστυχίαις.

Ρητά. — Ἐν ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, οὐδεὶς καθ' ἡμῶν.
Ἀγαπήτε ἀλλήλους.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ.

Ἐπερὶ φάνεια, κάκιστον πάθος
Θεὸν καὶ ἀνθρώπους δυσαρεστεῖς!
Σὺ τῦφε, εἶσαι ὁ βέβαιος τάφος
Ἀγάπης, προόδου καὶ ἀρετῆς
Λοιπὸν Σέ, Σῶτερ, θερμῶς ἱκετεύω
Νά μοι χάρισης ψυχὴν ταπεινὴν,

Ἐν ταπεινότητι ὅπως λατρεύω
τὸν εὐεργέτην Θεόν μου, Ἄμην.

Ὁ Δαυὶδ βασιλεὺς.

Εἰς τινὰ κατὰ τῶν Φιλισταίων πόλεμον ὁ Σαοὺλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐφονεύθησαν, ὁ δὲ Δαυὶδ μόθων ταῦτο ἐλυπήθη σφόδρα καὶ ἐθρήνηε ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Σαοὺλ ἀνιγγορεύθη βασιλεὺς τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ ὁ Δαυὶδ. Ὁ Δαυὶδ, ἀφ' οὗ ἔγινε βασιλεὺς ἐνίκησε μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ καὶ ἀφ' οὗ ἀφῆρσεν ἀπὸ τῶν Ἰεθουσσαίων τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, κατέστησεν αὐτὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του καὶ ὑκοδόμησεν ἐν αὐτῇ λαμπρὰ ἀνάκτορα. Ἐπειτα μετέφερεν εἰς τὴν πόλιν τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης καὶ ἠθέλησε νὰ κτίσῃ μέγαν ναὸν τοῦ Κυρίου, ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶπεν αὐτῷ, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο θὰ φέρῃ εἰς πέρας ὁ υἱὸς τοῦ Σολομῶν. Ὁ Δαυὶδ ἦτο δίκαιος, εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος βασιλεὺς καὶ διὰ τοῦτο εἶχε πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Θεόν. Ἐνίκησε δὲ τοὺς Φιλισταίους, Ἀμμωνίτας, Μωαβίτας, ἐκυρίευσεν πολλὰς χώρας τῆς Ἀσίας, ἐξέτεινε τὴν ἐπικράτειάν του μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ ἀνύψωσε τὸ κράτος εἰς μεγάλην ἀκμὴν καὶ δόξαν. Ἄλλ' ὅσον εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος καὶ ἂν ἦτο ὁ Δαυὶδ, περιέπεσεν εἰς ἁμαρτήματα καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἔστειλεν εἰς αὐτὸν τὸν προφήτην Νάθαν, διὰ νὰ τὸν ἐλέγξῃ. Ὁ Δαυὶδ συνησθάνθη

τότε τὰ παραπτώματά του καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐν τούτοις ἐτιμωρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀφῆρπασεν ἀπὸ τὴν ἀγκάλην του τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱόν.

Ὁ Δαυὶδ πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ Θεοῦ ἐποίησε πολλοὺς ψαλμοὺς, οἵτινες ἀναγινώσκονται μέχρι τῆς σήμερον εἰς τὰς ἐκκλησίας ἡμῶν.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνησθέντων ὅτι, ἐρ' ὅσον μὲν τηρῶμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, ἔχομεν τὸν Θεὸν μεθ' ἡμῶν καὶ εἴμεθα εὐτυχεῖς, ὅταν ὅμως παραβαίνωμεν αὐτὰς τιμωρούμεθα καὶ καθιστάμεθα δυστυχεῖς. Ὅταν περιπίπτωμεν εἰς ἀμαρτημά τι ὀρεῖλομεν νὰ ζητῶμεν συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μετανοῶμεν εἰλικρινῶς. Ἡ μετάνοια σώζει ἡμᾶς ἀπὸ τὰς συνεπείας τῶν παραπτωμάτων ἡμῶν.

Ρητόν. — Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Ἄβεσσαλώμ. Τελευταῖα ἔτη Δαυὶδ.

Ὁ Δαυὶδ εἶχεν υἱὸν ὠραῖον μὲν, ἀλλὰ κακὸν καὶ ἀσεβῆ τὸν Ἄβεσσαλώμ. Οὗτος θελήσας νὰ καταλάβῃ προῶρως τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς του, συνώμωσε κατ' αὐτοῦ, προσλαβὼν συμμάχους καὶ πολλοὺς ἄλλους Ἰσραηλίτας.

Ὅτε δὲ ἔμαθε τοῦτο ὁ Δαυὶδ ἐλυπήθη σφόδρα καὶ ἀπελθὼν ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ βοηθήσῃ αὐτόν. Ἐπειτα δὲ συνήγαγε τὸ στράτευμα καὶ προητοιμάσθη εἰς πόλεμον. Ἐστειλε δὲ μετὰ πολλοῦ στρατοῦ τὸν στρατηγὸν Ἰωάβ κατὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ παρήγγ-

γαίεν εἰς αὐτόν νὰ μὴ φρονέσῃ τὸν υἱὸν του Ἄβεσσαλώμ.

Ὁ δὲ Ἄβεσσαλώμ ἤττηθεις εἰς ἓν δάσος ἐτράπη εἰς φυγὴν καὶ, ἐν ᾧ ἔφευγεν ἐπὶ ἡμίονου ἢ κόμη αὐτοῦ περιεπλάκη εἰς τοὺς κλάδους δένδρου τινὸς καὶ ἡ μὲν ἡμίονος ἔφυγε κάτωθεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ ἐκρεμάσθη ἐκ τοῦ δένδρου. Τότε ἐλθὼν ὁ Ἰωάβ ἐνέπηξε μάχαιραν εἰς τὴν κοιλίαν του καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν. Ὅτε δὲ ὁ Δαυὶδ ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐλυπήθη σφόδρα καὶ ὠδύρετο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας κεκλεισμένος εἰς τὰ ἀνάκτορά του.

Μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἠθέλησε νὰ ἀπαριθμήσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας. Ἀπαριθμήσας δὲ αὐτοὺς εὗρεν ὅτι, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα μόνον ἦσαν 500, 000 ἄνδρες πολεμισταί, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν φυλῶν 800, 000. Ἄλλ' ὁ Θεὸς πρὶν τελειώσῃ ἢ ἀπαριθμησῇ ἠθέλησε νὰ τιμωρήσῃ τὸν Δαυὶδ διὰ τὴν ὑπερηφάνειάν του καὶ προέτεινεν εἰς αὐτόν νὰ ἐκλέξῃ τιμωρίαν, ἢ μὲν τριετὴ φυγὴν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν του, ἢ ἀσθένειαν τριήμερον. Ὁ Δαυὶδ προσέτιμησε τὴν τελευταίαν ταύτην τιμωρίαν καὶ τότε ἄγγελος Κυρίου ἐν μιᾷ μόνον ἡμέρᾳ ἐθανάτωσε 70, 000 Ἰσραηλιτῶν. Ὁ δὲ Δαυὶδ ἐκπλαγῆς διὰ τοῦτο παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ σώσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν μόνον, εἰς τὴν αὐτὰ μόνον ἡμέρας ἔσεν. Ὁ Κύριος τότε εἰσακούσας τῆς παρακλήσεως τοῦ Δαυὶδ κατέπαυσε τὴν ἀσθένειαν, οὗτος δὲ ἠὺχαρίστησεν αὐτόν.

Ὅτε δὲ ὁ Δαυὶδ προησθάνθη τὸν θάνατον αὐτοῦ κατέστησε βασίλειά τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολο-

ΟΜΙΛΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΜΙΛΙΑΝ ΟΙΤΙΝΟΝΟΓΙΟ

ἡμῶντα καὶ συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ εἶνε πιστὸς εἰς τὸν Κύριον καὶ νὰ τηρῇ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ.

Συμπέρασμα. — Πρέπει νὰ σεβώμεθα τοὺς γονεῖς ἡμῶν καὶ νὰ μὴ δυσαρεστῶμεν αὐτοὺς διὰ κακελευσῶν καὶ κακῶν προθέσεων.

‘Ο Θεὸς τιμωρεῖ τὰ κακὰ καὶ διεσθαρμένα τέκνα, ὡς ἐτιμώρησε τὸν Ἀβεσσαλώμ.

Δὲν πρέπει νὰ πράττωμεν ἔργα μὴ ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν.

‘Όταν πράττωμεν κακὸν τι ἀκουσίως ἢ ἀπεριοκέπτως, ὀρείλομεν ἀμέσως νὰ ζητῶμεν συγχώρησιν παρὰ τοῦ Κυρίου.

Ρητόν. — Τίμα τοὺς γονεῖς σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

Βασιλεία Σολομῶντος-

Ἄφ’ οὗ ἀπέθανεν ὁ Δαυὶδ ἐγένε βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὡς προείπομεν, ὁ Σολομῶν, ὅστις ἦτο ἀνὴρ εὐσεβῆς καὶ σοφός. Ὁ δὲ Θεὸς ἀγαπῶν αὐτὸν τὸν ἠρώτησε τί καλὸν ἠθέλε νὰ τῷ εἴδῃ, καὶ ὁ Σολομῶν ἐζητήσε σοφίαν· ὁ δὲ Κύριος ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὄχι μόνον σοφίαν, ἀλλὰ καὶ πλοῦτον ἀφθονον καὶ δόξαν μεγάλην. Ὁ Σολομῶν ἐγένετο ὁ σοφώτερος τῶν βασιλείων τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἔκρινε δικαιοτάτα τὸν λαὸν αὐτοῦ. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἠκούσθη εἰς πολλὰ μέρη τῆς γῆς καὶ πολλοὶ ἠγεμόνες καὶ βασιλεῖς ἐρχόμενοι εἰς ἐπισκεψίν του τῷ ἔφερον δῶρα πολλὰ καὶ ἀπήρχοντο θαυμάζοντες τὴν σοφίαν αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σολομῶν εἶχεν ἀφθονον πλοῦτον ἀπε-

φάσιος νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀμορία μέγαν ναὸν τοῦ Ὑψίστου. Ὅτε δὲ μετὰ ἐργασίαν ἐπτὰ ἐτῶν ἐκτίσθη ὁ ναός, ὁ Σολομῶν ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῶς τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐνώπιον ἀπείρου πλήθους. Ἐπειτα μετέφερον εἰς αὐτὸν τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης καὶ ὑψώσας τὰς χεῖράς του εἰς τὸν οὐρανὸν παρεκάλεσε τὸν Κύριον, νὰ εὐλογῆσῃ τὸν λαὸν Ἰσραὴλ καὶ νὰ διαφυλάττῃ αὐτὸν ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Ἐτέλεσε δὲ πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ καὶ θυσίαν μεγαλοπρεπῆ ἐκ 2200 βοῶν καὶ 12,000 προβάτων. Πλήν τοῦ ναοῦ ὁ Σολομῶν ἔκτισε καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα καὶ ἐδοξάσθη παρὰ πολὺ διὰ τὴν σοφίαν του. Περὶ τὰ τέλη δὲ τῆς ζωῆς του ὁ Σολομῶν περιέπεσεν εἰς ἀμαρτήματά τινα, ἀλλ’ ἐτιμωρήθη διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Σολομῶν ἀπέθανε βασιλεύσας τεσσαράκοντα ἔτη.

Συμπέρασμα. — Ὁ Θεὸς δίδει σοφίαν καὶ ὄλα τὰ ἀγαθὰ εἰς τοὺς εὐσεβεῖς ἀνθρώπους. Τὸν πλοῦτον ἡμῶν ὀρείλομεν νὰ μεταχειρίζομεθα καταλλήλως καὶ νὰ μὴ σπαταλῶμεν αὐτὸν εἰς ἔργα ἀνωφελῆ. Ὁρείλομεν νὰ συχνάζωμεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου καὶ νὰ δοξολογῶμεν πάντοτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς πρᾶξιμοντας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ.

Ρητά. — Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου.
Δοξάζετε τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἧτινὰ ἐστὶ τοῦ Θεοῦ.

SISMANOGLIO
MIRALTO

Διαίρεσις τοῦ βασιλείου Ἰσραήλ.

Βασίλειον Ἰσραήλ καὶ βασίλειον Ἰούδα.

Ροβοάμ καὶ Ἰεροβοάμ.

Ἄφ' οὗ ἀπέθανεν ὁ Σολομῶν, οἱ Ἰσραηλίται ἤρχισαν νὰ φιλονικῶσι μεταξύ των καὶ διηρέθησαν εἰς δύο. Καὶ ἦ μὲν φυλὴ τοῦ Ἰούδα καὶ Βενιαμὴν ἀνηγόρευσαν βασιλέα αὐτῶν τὸν υἱὸν τοῦ Σολομῶντος Ροβοάμ, αἱ δὲ ἄλλαι φυλαὶ χωρισθεῖσαι ἀνεκήρυξαν βασιλέα τὸν Ἰεροβοάμ. Τσιουτοτρόπως ἐσχηματίσθησαν δύο βασίλεια τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα μὲ πρωτεύουσιν τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ, τὸ ὁποῖον μετὰ καιρὸν κατέστησε πρωτεύουσιν αὐτοῦ τὴν Σαμάρειαν.

Ὁ Ροβοάμ καὶ Ἰεροβοάμ ἐλησημόνησαν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἠθέλησαν νὰ λατρεύωσι τὰ εἰδῶλα, ἀλλ' ἐτιμωρήθησαν διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· διότι κατὰ μὲν τοῦ πρώτου ἐπῆλθεν ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Σουταχείμ, κατὰ δὲ τοῦ δευτέρου ὁ διάδοχος τοῦ Ροβοάμ Ἀδιά.

Συμπέρασμα. — Αἱ ἐριδες μεταξύ ὑμορῶν ἐπιφέρουσι πολλὰ δυστυχήματα.

Ἡ τιμωρία δὲν βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ κατ' ἐκείνου, ὅστις παραμελῶν τὰς θείας ἐντολάς καρεκτρέπεται εἰς ἔργα ἀσεβῆ.

Ρητόν — Ὅπου ζῆλος καὶ ἐρήθεια, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.

Προφῆται.

Μετὰ τὸν Ροβοάμ καὶ Ἰεροβοάμ ἐβασίλευσαν εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα καὶ τὸ τοῦ Ἰσραήλ πολλοὶ βασιλεῖς ἀνάξιοι λόγου, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνεφάνησαν καὶ οἱ προφῆται. Οἱ προφῆται ἦσαν ἄνθρωποι ἐνάρετοι καὶ εὐσεβεῖς καὶ ἀπεστέλλοντο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ συμβουλεύωσι τὸν λαὸν καὶ νὰ ἐλέγχωσι τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ.

Ἡλιοῦ.

Ὁ βασιλεὺς Ἀχαάβ χάριν τῆς ἀσεβοῦς γυναικὸς τοῦ Ἰεζάβελ εἰσήγαγεν εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ τὴν λατρείαν τοῦ Βάαλ, ὃ δὲ προφήτης Ἡλιοῦ ἐλθὼν κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ εἶπε πρὸς αὐτόν· «ἐπειδὴ ἐδείχθης ἀσεβὴς καὶ εἰσήγαγες τὴν εἰδωλολατείαν εἰς τὸ κράτος, θὰ γίνῃ μεγάλη ἀνομῆρεια καὶ δὲν θὰ πέσῃ οὔτε δρόσος, οὔτε βροχή, μέχρις ὅτου δι' ἐμοῦ παύσῃ τοῦτο». Ἐπειτα ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὸν χεῖμαρρον Χορράβ καὶ ἐτρέφετο ὑπὸ τῶν κοράκων.

Ὅτε δὲ ἐξηράνθη ὁ χεῖμαρρος καὶ δὲν εἶχε νὰ πίνῃ ὕδωρ, ἦλθεν εἰς Σαρπητὰ καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ μίαν χήραν ὀλίγον ἄρτον καὶ ὀλίγον ὕδωρ. Αὕτη ἔμως εἶπε πρὸς αὐτόν· «δὲν ἔχω παρὰ μόνον ὀλίγον ἄλευρον καὶ ὀλίγον ἔλαιον». «Μὴ φοβοῦ», εἶπε τότε πρὸς αὐτήν ὁ Ἡλιοῦ, «διότι οὔτε τὸ ἔλαιον οὔτε τὸ ἄλευρον θὰ τελειώσῃ, μέχρις

δου πέση βροχή. Καὶ πράγματι ὁ ἄρτος καὶ τὸ ἔλαιον ἦσαν τέσον ἄφθονα μετὰ ταῦτα, ὥστε ἐτρέφοντι ἐξ αὐτῶν ἡ χήρα, τὰ τέκνα τῆς καὶ ὁ Ἥλιος. Μετὰ τινὰ καιρὸν ἀπέθανεν ἐν τῶν τέκνων τῆς χήρας, ὁ δὲ Ἥλιος ἀνέστησεν αὐτό.

Μετὰ τριετῆ ἀνομβρίαν ὁ Κύριος διέταξε τὸν Ἥλιον νὰ παρουσιασθῆ πρὸς τὸν βασιλέα Ἀχαάβ. Ὅτε δὲ ὁ Ἀχαάβ εἶδε τὸν προφήτην τῷ εἶπε· «σὺ εἶσαι ὁ καταστρέφων τὸν λαὸν Ἰσραήλ»; «οὐχί», ἀπεκρίθη ὁ Ἥλιος, «ἐγώ, ἀλλὰ σὺ, ὅστις λατρεύεις τὰ εἰδωλα καὶ τὸν ψευδῆ Βάαλ· διὰ νὰ πεισθῆς δέ, ὅτι ὁ Βάαλ εἶνε ψευδῆς Θεὸς προσκάλεσον πάντας τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ ἐνώπιον τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ εἶπε εἰς αὐτούς, νὰ φέρωσι δύο βόας καὶ τὸν μὲν ἕνα νὰ θυσιάσωσιν αὐτοί, τὸν δὲ ἄλλον ἐγώ· ἄς μὴ τεθῆ δὲ πῦρ οὔτε εἰς τὸ ἰδικόν μου, οὔτε εἰς τὸ ἰδικόν των θυσιαστήριον. Μετὰ ταῦτα εἰς οὔτινος τὸ θυσιαστήριον πέση πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, ἐκείνου τὸν Θεὸν νὰ λατρεύσῃ ὁ λαός». Ὁ Ἀχαάβ ἐδέχθη, καὶ ἄφ' οὗ ἤτοιμάθησαν τὰ θύματα, οἱ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ προσηυχήθησαν εἰς τὸν Θεὸν αὐτῶν, διὰ νὰ ρίψῃ πῦρ εἰς τὸ θυσιαστήριον. Ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο, μ' ὅλας τὰς παρακλήσεις αὐτῶν. Τότε ὁ Ἥλιος ἐδεήθη καὶ αὐτὸς εἰς τὸν Θεὸν του καὶ εὐθὺς κατέπεσε πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἤναψε τὰ ξύλα τοῦ θυσιαστηρίου. Τότε ὁ λαὸς ἐθαύμασε καὶ ἀφήσας τὴν εἰδωλολατρείαν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Συμπέρασμα. — Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ κατὰ διαφόρους καιροὺς τοὺς ἀσεβεῖς καὶ κακοὺς. Οἱ λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου ὀφείλουσι νὰ ἐξελέγχωσι τὰς κακὰς πράξεις τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων, ὡς ὁ Ἥλιος

ἐξήλεγξε τὰ ἀμαρτήματα τοῦ ἀσεβοῦς Ἀχαάβ. Αἱ προσευχαὶ τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων δὲν εἰσακούονται ὑπὸ τοῦ Κυρίου· τοῦναντίον αἱ τῶν εὐσεβῶν δεήσεις εἰσακούονται πάντοτε.

Ρητὰ — Κύριος ὑπερηράνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

Μεταναῆσατε καὶ λήψασθε τὴν δωρεὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Ἀχαάβ, Ἥλιος, Ναβουθαί.

Ἀνάληψις Ἥλιος.

Ἡ βασίλισσα Ἰεζάβελ, ὅταν ἔμαθε τὰ διατρέξαντα ἡθέλησε νὰ ἀποκτείνῃ τὸν Ἥλιον. Οὗτος ὅμως ἔφυγε τότε εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔπειτα ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος Σωρήθ, ὅπου διετάχθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ χρίσῃ βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ καὶ νὰ καταστήσῃ διάδοχόν του τὸν Ἐλισσαιέ. Ὁ Ἥλιος ἀπαντήσας τὸν Ἐλισσαιέ παρέλαθεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ὁ βασιλεὺς Ἀχαάβ, ἐπειδὴ ἡ ἄμπελος τοῦ Ἰσραηλίτου Ναβουθαί συνώρευε μὲ τὰ κτήματά του, ἐζήτησε νὰ ἀγοράσῃ αὐτήν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ναβουθαί δὲν συγκατετίθετο εἰς τοῦτο, ἡ βασίλισσα Ἰεζάβελ διέταξε νὰ φονεύσωσιν αὐτὸν καὶ τοιουτοτρόπως ἡ ἄμπελος περιῆλθεν εἰς τὸν Ἀχαάβ. Τότε ὁ Ἥλιος ἐλθὼν προσέειπεν εἰς τὸν βασιλέα τὴν καταστροφὴν τοῦ οἴκου του. Καὶ πραγματικῶς μετὰ τινὰ καιρὸν ὁ μὲν Ἀχαάβ πληγῶθεις ἀπέθανεν, ἡ δὲ Ἰεζάβελ ριφθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ τῶν παραθύρων τῶν ἀνακτόρων ἐφρονεύθη.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἥλιος παραλαβὼν τὸν Ἐλισσαιέ ἦλ.

θεν εἰς τὸν Ἰορδάνην καὶ βίβας ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ τὴν μηλωτὴν τοῦ διέβη μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην. Ἐν ᾧ δὲ ἐπορεύοντο ἀμρότεροι εἰς τὴν ἔρημον, ἐξαίφνης ἄρμα πύρινον ἀνήρπασε τὸν Ἥλιου εἰς τοὺς οὐρανοῦς.

Συμπέρασμα — Ὁ Ἀὰβ παραβὰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ὡς ἐπεθυμήσας τὸ κτήμα τοῦ Ναιουθαί ἐτιμωρήθη αὐστηρῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἥλιου καίτοι κατεδιώκετο πάντοτε ὑπὸ τοῦ Ἀχαὰβ καὶ τῆς Ιεζάβελ, ἐν τούτοις οὐδὲν ἔπαθε, διότι ὁ Κύριος ἦτο μετ' αὐτοῦ.

Ρητόν. — Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὸ κτήμα τοῦ πλησίον σου.

Ἐλισσαιέ.

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Ἥλιου διεδέχθη αὐτὸν ὁ Ἐλισσαιέ, εἰς ὃν ἐκείνος ἀφῆκε καὶ τὴν μηλωτὴν του. Ὁ Ἐλισσαιέ ἐπιστρέφων ἐκ τῆς ἐρήμου διέβη τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν διὰ τῆς μηλωτῆς καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἰεριχώ, ὅπου ἐποίησε θαῦμα μέγα. Ἐπειδὴ δηλαδὴ τὰ ὕδατα τῆς πόλεως ταύτης ἦσαν ἀκάθαρτα καὶ πικρά, ὁ προφήτης διὰ προσευχῆς καὶ ὀλίγου ἁλατος κατέστησεν αὐτὰ γλυκέα.

Ὅτε δὲ ἀνήρχετο εἰς Βαιθίλ, τὰ παιδιά ἐνέπαιζον καὶ ἐκάλουν αὐτὸν φαλακρόν, ὁ δὲ Ἐλισσαιέ ὀργισθεὶς κατηράσθη αὐτὰ καὶ τότε ἐξεληθῆσαι ἐκ τοῦ δάσους δύο ἄρκτοι κατεσπάραξαν τεσσαράκοντα δύο ἐκ τῶν παιδίων.

Εἰς τὰ Γάλγαλα ὁ Ἐλισσαιέ ἐβοήθησε τοὺς πάσχοντας ἀπὸ σιτοδείαν ἀνθρώπους θρέψας πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ Ἰωράμ καὶ Ἰωσαφὰτ βασιλεῖς τοῦ Ἰούδα ἐπολέμουν κατὰ τῶν Μωαβιτῶν, ὁ δὲ στρατὸς αὐτῶν ὑπέφερε πολὺ ἀπὸ ἔλλειψιν ὑδάτων. Τότε ἔλθων ὁ Ἐλισσαιέ ἐπλήρωσε λάκκους πολλοὺς ὕδατος καὶ τοιουτοτρόπως παρέσχε μεγάλην ὠφέλειαν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας. Ὁ Ἐλισσαιέ ἐποίησε καὶ ἄλλα πολλὰ θαύματα, θεραπεύσας καὶ τὸν στρατηγὸν τῆς Συρίας Ναιμάν, ὅστις ἔπασχεν ἐκ λέπρας.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν εἰρημένων διδασκόμεθα ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐμπαίζωμεν ποτε τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου, διότι τιμωροῦμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς τὰ κατασπαρχθέντα ὑπὸ τῶν ἄρχτων παιδιά. Οἱ λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ βοηθῶσι τοὺς ἀνθρώπους ἐν τοῖς ἀνάγκαις καὶ ἐν ταῖς δυστυχίαις αὐτῶν.

Ρητόν. — Ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ πνεῦμα λαλεῖ. Μὴ κρίετε, ἵνα μὴ κατακριθῆτε.

Ἰωνᾶς.

Ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῆς μεγάλης τῶν Ἀσσυρίων πόλεως Νινευθῆς εἶχον γίνῃ ἀσεβέστατοι, ὁ Κύριος προσέταξε τὸν προφήτην Ἰωνᾶν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην καὶ νὰ κηρύξῃ τὴν μετάνοιαν εἰς τοὺς κατοίκους. Ὁ Ἰωνᾶς ὅμως θέλων νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀποστολὴν ταύτην ἦλθεν εἰς Ἰόππην καί, ἄφ' οὗ ἐπεβυβάσθη εἰς πλοῖον,

ἔπλεεν ἀλλαχοῦ. Καθ' ὁδὸν ὅμως συνέβη μεγάλη τρικυμία καὶ οἱ ναῦται εὐρόντες ὅτι αἴτιος τῆς τρικυμίας ἦτο ὁ Ἰωνᾶς, ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἐρρίφθη ὑπὸ τῶν ναυτῶν εἰς τὴν θάλασσαν, κατέπιεν αὐτὸν μέγα κῆτος, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν κοιλίαν ἔζησε τρεῖς ἡμέρας. Μετὰ τρεῖς δὲ ἡμέρας τὸ κῆτος ἐξήμεσεν αὐτὸν εἰς τὴν παραλίαν. Τότε δὲ καὶ πάλιν ὁ Κύριος προσέταξεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς Νινευῆν καὶ ἐλέγξῃ τοὺς κατοίκους διὰ τὰς ἀμαρτίας. Ὁ Ἰωνᾶς ἐλθὼν εἰς τὴν Νινευῆν ἐκήρυξεν ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἢ πόλις θὰ καταστραφῇ. Ἀκούσαντες δὲ τοῦτο οἱ κάτοικοι παρεκάλεσαν τὸν Θεὸν μετὰ δακρύων νὰ εὐσπλαγχνισθῇ αὐτούς. Τότε ὁ Κύριος συνεχώρησεν αὐτούς, ὁ δὲ Ἰωνᾶς, ἐπειδὴ δὲν ἐξεπληρώθη ἡ προφητεία του, ἐλυπήθη πολὺ καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν ἐσοχὴν ἐκάθισεν. Ἐκεῖ δὲ ἀνεψύη κολοκύνθη τῆς ὁποίας τὰ φύλλα παρεῖχον σκιὰν εἰς τὸν προφήτην. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἡ κολοκύνθη ἐξηράνθη, καὶ τοῦτο ἐλύπησε τὸν Ἰωνᾶν παραπολύ. Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν αὐτῷ· «ἰδοὺ σὺ ἐλυπήθης διότι κατεστράφη ἡ κολοκύνθη, ἐγὼ δὲν ἔπρεπε νὰ εὐσπλαγχνισθῶ τοὺς κατοίκους τῆς Νινευῆς;» Καὶ ὁ Ἰωνᾶς συναισθανθεὶς τὸ σφάλμα του ἐζήτησε συγχώρησιν παρὰ τοῦ Κυρίου.

Συμπέρασμα. — Πρέπει νὰ πράττωμεν πάντοτε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐκτελῶμεν τὰς διαταγὰς. Ὁ Ἰωνᾶς ἐτιμωρήθη ῥιζθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, διότι ἠθέλησεν νὰ ἀπορύγη τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ. Ὅταν μετανοῶμεν διὰ τὰ ἀμαρτήματα ἡμῶν ὁ Θεὸς συγχωρεῖ ἡμᾶς.

Ἡ τριήμερος τοῦ Ἰωνᾶ διαμονὴ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους ἐξ-

εἰκονίζει τὴν τριήμερον ἐν τῷ τάφῳ διαμονὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ρητά. — Ποιήσατε καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας.
Μετανοήσατε καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἀγίου Πνεύματος.

Τῶβιτ.

Ὅτε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων Σαλμανάσσερ κατέλυσε τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἠχμαλώτισε τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀπήχθη μετὰ τῶν αἰχμαλώτων καὶ εὐσεβῆς τις γέρων ὁ Τῶβιτ. Οὗτος θάψας ποτὲ νεκρὸν ἐκοιμήθη ἐν τῇ αὐλῇ καὶ τυφλωθεὶς ὑπὸ τῆς κόπρου τῶν στρουθίων, ἦτις ἔπεσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του, περιέπεσεν εἰς μεγάλην δυστυχίαν. Τότε ὁ Τῶβιτ ἐνθυμηθεὶς ὅτι ὁ συγγενὴς του Γαθαήλ, ὅστις κατῴκει ἐν Ράγοις τῆς Μηδείας, τῷ ὄφειλε δέκα τάλαντα, ἔστειλε πρὸς αὐτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Τῶβιαν, ἵνα ζητήσῃ τὰ χρήματα. Ὁ Τῶβιανς ὑπήκουσεν εἰς τὸν πατέρα του καὶ ἐπορεύετο εἰς Ράγους. Καθ' ὁδὸν δὲ συνήντησεν ἄνθρωπον, (τὸν ἄγγελον Ραφαήλ), ὅστις προσεφέρθη νὰ τὸν ὁδηγήσῃ. Ὅτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν Τίγγρην ποταμιόν, ὁ Τῶβιανς κατὰ συμβουλήν τοῦ Ραφαήλ συνέλαβε μέγαν ἰχθὺν καὶ σφάζας αὐτὸν ἔλαβε τὴν χολήν, τὸ ἦπαρ καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἦλθον εἰς Ράγους κατέλυσαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γαθαήλ. Οὗτος εἶχε θυγατέρα τὴν Σάρραν, ἣτις εἶχε λάβῃ ἑπτὰ ἄνδρας, ἀλλ' ὅσπιντες ἐφρονεύθησαν ὑπὸ τοῦ πονηροῦ πνεύματος Ἀσμοδαίου κατὰ τὴν πρώτην νύκτα τοῦ γάμου των.

Ὁ Γωθίας κατὰ συμβουλήν τοῦ Ραφαήλ ἔλαθε τὴν Σάρραν σύζυγον καὶ ἐσώθη ἐκ τοῦ κινδύνου, ἀφ' οὗ ἐκάπνισεν ὡς θυμίαμα τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἥπαρ τοῦ συλληφθέντος ἰχθύος. Ἐπειτα λαβὼν τὰ ὀφειλόμενα παρὰ τοῦ Γαβαήλ ἐπέστρεφεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του, τὸν ὁποῖον ἐθεράπευσε διὰ τῆς χολῆς τοῦ ἰχθύος μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ραφαήλ. Ἐν ᾧ δὲ ἤθελον νὰ πληρώσωσι τὸν Ραφαήλ διὰ τοὺς κόπους του, αὗτος ἐφάνέρωσεν εἰς αὐτοὺς ὅτι εἶνε ἄγγελος καὶ ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Συμπέρασμα. — Ὁ Θεὸς βοηθεῖ πάντοτε τοὺς δικαίους καὶ εὐσεβεῖς ἀνθρώπους.

Τὰ τέκνα ὀφείλουσι νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ νὰ ἐκπληρῶσι τὰς διαταγὰς αὐτῶν.

Πάντα πιστὸν ὁ Κύριος φυλάττει ἀπὸ παντὸς κινδύνου διὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

Ρητά. — Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν· τοῦτο γὰρ ἐστὶ δίκαιον.

Τίμα τοὺς γονεῖς σου.

Κύριος φυλάσσει τοὺς ἀγκυῶντας αὐτόν.

Μικκάριος ἀνὴρ, ὃς πέποιθεν ἐπὶ τὸν Κύριον.

Δανιήλ.

Ὅτε ὁ βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσωρ καταλύσας τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα ἠχμαλώτισε τοὺς Ἰσραηλίτας, ἔλαθεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τοὺς νέους Δανιήλ, Ἀνανίαν, Ἀζαρίαν καὶ Μισαήλ, τοὺς ὁποίους οἱ

Χαλδαῖοι μετωνόμασαν Βαλτάσαρ, Σιδράχ, Μισάχ καὶ Ἀθδεναλή.

Καίτοι δὲ οἱ νέοι οὗτοι ἀνετράφησαν βασιλικῶς κατὰ τὴν σφίαν τῶν Χαλδαίων, ἐν τούτοις διετήρησαν τὴν εἰς τὸν Θεὸν αὐτῶν πίστιν καὶ ἀντὶ τῶν φαγητῶν, τὰ ὁποῖα ἔδιδον εἰς αὐτοὺς οἱ Χαλδαῖοι, ἔτριγον ὄσπρια καὶ ἄλλας τροφάς, αἱ ὁποῖαι ἐπετρέποντο ὑπὸ τοῦ Μωσαικοῦ νόμου.

Ὁ Δανιήλ καὶ οἱ τρεῖς αὐτοῦ φίλοι διὰ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πίστεως αὐτῶν ἐγένοντο σοφοὶ καὶ σπουδαῖοι. Ὑπέρτερος ὅμως ὄλων ἐγένετο ὁ Δανιήλ, ἔστις ἦτο καὶ προφήτης. Ὁ Δανιήλ κατώρθωσε νὰ σώσῃ τὴν εὐσεβῆ γυναῖκά του Σωσάνναν, ἣ ὁποία συκοφαντηθεῖσα εἶχε καταδικασθῆ εἰς θάνατον καὶ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς συκοφαντήσαντας αὐτήν.

Συμπέρασμα — Πρέπει νὰ ἐμμένωμεν πιστοὶ εἰς τὴν περὶ ἡμῶν πίστιν καὶ οὐδεὶς κίνδυνος δὲν πρέπει νὰ ἀναγκάζῃ ἡμᾶς νὰ ἐγκαταλίπωμεν αὐτήν.

Οἱ καλοὶ καὶ εὐτεβεῖς ἄνθρωποι καθίστανται διὰ τῆς θείας βοήθειας σπουδαῖοι καὶ σοφοί.

Ρητόν. — Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.

Τὸ ἐνύπνιον τοῦ Ναβουχοδονόσορος.

Ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσωρ εἶδε κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας του ἐνύπνιον, τὸ ὁποῖον τὸν κατετάραξε

τσούτον, ὥστε ὅταν ἐξύπνησεν ἐλησμόνησεν, αὐτό. Πρὸς κα-
 λῆσας δὲ τοὺς μάγους ἐζήτει παρ' αὐτῶν ἵνα τῷ εἴπωσι
 τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν ἐξήγησιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεὶς
 ἐκ τούτων ἠδύνατο νὰ εἴπῃ εἰς αὐτὸν τὸ ἐνύπνιον, διέταξε
 νὰ τοὺς φονεύσωσιν. Τότε ὁ Δανιὴλ προσευχηθεὶς προσήλ-
 θεν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· «βασιλεῦ, εἶδες
 εἰκόνα μεγάλην καὶ ὑψηλήν, τῆς ὁποίας ἡ μὲν κεφαλὴ
 ἦτο χρυσοῦ, τὸ στήθος, οἱ βραχίονες καὶ αἱ χεῖρες ἀργυ-
 ρᾶ, τῶν δὲ ποδῶν μέρος μὲν ἦτο σιδηροῦν μέρος δὲ ὀστρά-
 κινον. Ἐξαίφνης δὲ λίθος μέγας ἀποκοπείς ἐκ τινος ὄρους ἐ-
 κτύπησε τὴν εἰκόνα, συνέτριψεν αὐτὴν καὶ τὴν μετέβαλεν
 εἰς κόνιν. Ὁ κτυπήσας δὲ τὴν εἰκόνα λίθος μετεβλήθη ἑ-
 πταεὶς εἰς μέγα ὄρος». Εἶπε δὲ εἰς τὸν βασιλέα ὅτι τὰ μὲν
 μέρη τῆς εἰκόνης ἐσήμαινον τὰς διαφόρους ἐπὶ τῆς γῆς
 βασιλείας, ὁ δὲ πατάξας αὐτὴν λίθος τὴν βασιλείαν τοῦ
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣτις ἔμελλε νὰ ἀντικαταστήσῃ πάσας
 τὰς λοιπὰς. Ὅτε ἤκουσε ταῦτα ὁ Ναβουχοδονόσωρ, τὴν χα-
 ριστήθη παραπολὺ καὶ κατέστησε τὸν Δανιὴλ ἄρχοντα
 τῶν σατραπῶν πάντων καὶ τῶν Μάγων. Μετὰ τοῦ Δανιὴλ
 δὲ ἔλαβον διάφορα ἀξιώματα καὶ τρεῖς αὐτοῦ φίλοι.

Συμπέρασμα. — Ὁ Θεὸς δίδει σοφίαν δόξαν καὶ τιμὰς εἰς
 τοὺς εὐσεβεῖς καὶ πιστοὺς ἀνθρώπους. Πρὸ πάντων πράξεως ἢ ἐπι-
 χειρήσεως ὀφείλομεν νὰ ἐπικαλώμεθα διὰ προσευχῆς τὴν βοήθειαν
 τοῦ Κυρίου, ὡς ἐπραξέ καὶ ὁ Δανιὴλ, ὅτε ἔμελλε νὰ εὕρῃ καὶ ἐρμη-
 νεύσῃ τὸ ἐνύπνιον τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Εἰς πολλὰς περιστάσεις
 καὶ αὐτοὶ οἱ εἰδωλολάτραι ἀνομολογοῦσι τὴν δύναμιν τοῦ ἀληθινοῦ
 Θεοῦ, ὡς συνέβη τοῦτο εἰς τὸν Ναβουχοδονόσορα.

Ρητά. — Ὁ ὑψῶν ἐκυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἐκυ-
 τὸν ὑψωθήσεται.

Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῦς δὲ δίδωσι
 χάριν.

Οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ.

Κατὰ τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς βασιλείας του κατα-
 σκευάσας ὁ Ναβουχοδονόσωρ μεγάλην χρυσοῦν εἰκόνα τοῦ
 Θεοῦ Βήλου ἐξήκοντα πήχεων τὸ ὕψος καὶ ἐξ πήχεων
 τὸ πλάτος, ἔστησεν αὐτὴν εἰς τὴν πεδιάδα Δειρᾶν καὶ
 διέταξε πάντας νὰ προσκυνήσωσιν αὐτὴν, ἅμα δεθῆ πρὸς
 τοῦτο τὸ σημεῖον διὰ σαλπίγγων καὶ ἄλλων ὀργάνων.
 Δι' ἐκείνους δέ, οἵτινες θὰ παρέβαινον τὴν διαταγὴν τοῦ
 βασιλέως ὑπῆρχε κάμιнос καιομένη. Ἀφ' οὗ δὲ ἐδέθη
 τὸ σημεῖον, πλείστοι ὅσοι προσεκύνησαν τὴν εἰκόνα. Οἱ
 τρεῖς ὅμως φίλοι τοῦ Δανιὴλ ἠρνήθησαν νὰ προσκυνή-
 σωσι αὐτὴν μὴ θέλοντες νὰ παραβῶσι τὴν ἐντολὴν τοῦ
 Κυρίου. Τότε ὁ βασιλεὺς ὀργισθεὶς διέταξε νὰ καύσωσιν
 ἐπταπλασίως τὴν κάμινον καὶ νὰ ρίψωσιν ἐντὸς αὐτῆς τοὺς
 τρεῖς παῖδας. Ἄγγελος ὅμως Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ
 διεφύλαξεν ἀπὸ τοῦ κινδύνου τοὺς τρεῖς παῖδας, οἵτινες
 ἐδοξολόγουν ἐν τῇ καμίνῳ τὸν Κύριον. Ὅτε δὲ ὁ Ναβου-
 χοδονόσωρ εἶδεν εἰς τὴν κάμινον τέσσαρας ἀντὶ τριῶν, ἐξε-
 πλάγη καὶ διέταξε νὰ ἐξαγάγωσιν ἐξ αὐτῆς τοὺς παῖδας.
 Οὗτοι ἐξῆλθον ἐξ αὐτῆς ἀβλαβέστατοι, ὁ δὲ βασιλεὺς διέ-
 ταξεν ἐπ' ἀπειλῇ αὐστηρᾶς τιμωρίας οὐδεὶς νὰ βλασφημή-

ση τὸν Θεὸν τῶν τριῶν παίδων καὶ ἀνύψωσεν αὐτούς εἰς μεγάλα ἄξιώματα.

Συμπέρασμα. — Ἐκ τῶν εἰρημένων μαθαίνομεν ὅτι πρέπει νὰ φοβώμεθα μᾶλλον τὸν Θεὸν παρὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ὅφειλομεν νὰ ὑπομένωμεν πάντας τοὺς κινδύνους χάριν τῆς θείας πίστεως. Ὁ Κύριος φυλάσσει ἀπὸ παντὸς κινδύνου τοὺς πιστοὺς εἰς αὐτόν.

Ρητά. — Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.
Κύριος φυλάσσει τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν.

Δεύτερον ἐνύπνιον Ναβουχοδονόσωρος.

Ὁ Ναβουχοδονόσωρ εἶδε μετὰ ταῦτα καὶ δεύτερον ἐνύπνιον. Εἶδε δένδρον ὑψηλότατον καὶ ἐπὶ μὲν τῶν κλάδων αὐτοῦ κατεσκήνουν τὰ πτηνὰ, ὑπ' αὐτὸ δὲ τὰ θηρία καὶ πάντα ἐξ αὐτοῦ ἐτρέφοντο. Εἶτα δὲ ἄγγελος Κυρίου διέταξε ν' ἀποκόψωσι τὸ δένδρον καὶ ν' ἀφήσῃσι μόνον τὴνρίζαν, νὰ δεθῇ δὲ ὁ διὰ τοῦ δένδρου ἐνοούμενος καὶ νὰ κείται μετὰ τῶν θηρίων, μέχρις ὅτου παρέλθωσιν ἑπτὰ καιροί. Ὁ Δανιὴλ κληθεὶς ἠρμήνευσε τὸ ἐνύπνιον καὶ εἶπεν ὅτι τὸ μὲν δένδρον σημαίνει τὴν βασιλείαν τῶν Βαβυλωνίων, ἣτις θὰ καταργηθῇ, ὁ δὲ διὰ τοῦ δένδρου ἐνοούμενος εἶνε ὁ Ναβουχοδονόσωρ, ὅστις θὰ ἀποθηριωθῇ διὰ τὴν ἔπκρσιν αὐτοῦ. Καὶ πράγματι ἡμέραν τινά, ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς περιεπάτει ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐθεώρει τὴν πόλιν εἶπε· «δὲν εἶνε αὕτη Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, τὴν ἐποίαν ἐγὼ ᾠκοδόμησα πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἰσχύος καὶ τῆς δόξης μου» ;

Πάραυτα δὲ κατελήφθη ὑπὸ μανίας, καθ' ἣν ἐνόμιζεν ἑαυτὸν θηρίον καὶ διωχθεὶς κατέφυγε εἰς τὰ ὄρη, ἐνθα ἔζη μετὰ τῶν θηρίων. Ὅτε δὲ ἐταπεινώθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐδοξολόγησεν αὐτόν, ἀπηλλάγη τῆς μανίας καὶ ἐλθὼν εἰς Βαβυλῶνα ἐβασίλευσε καὶ πάλιν.

Συμπέρασμα. — Οἱ ὑπερήφανοι τιμωροῦνται αὐστηρῶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου, οἱ δὲ μετανοοῦντες διὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν σῴζονται ὑπ' αὐτοῦ.

Ρητά. — Κύριος ὑπερήφανοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοὺς δὲ δίδωσεν χάριν.

Μετανοήσατε καὶ λήψετε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Ὁ Δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

Ἀφ' οὗ ἀπέθανεν ὁ Ναβουχοδονόσωρ, διεδέχθη αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Βαλτάσαρ, εἰς τὸν ὁποῖον προεῖπεν ὁ Δανιὴλ ὅτι ἡ βασιλεία του θὰ περιέλθῃ εἰς τοὺς Μήδους καὶ Πέρσας. Πραγματικῶς δὲ μετὰ τινὰ χρόνον τὸ κράτος αὐτοῦ κατελύθη καὶ βασιλεὺς ἐγένετο Δαρεῖος ὁ Μῆδος. Οὗτος ἐκτιμῶν τὸν Δανιὴλ διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ κατέστησεν αὐτὸν τρίτον ἄρχοντα τῆς βασιλείας του. Οἱ μεγαίστανες ὅμως φθονοῦντες τὸν Δανιὴλ κατέπεισαν τὸν βασιλέα νὰ διατάξῃ, ἵνα μὴ ζητήσῃ τι οὐδεὶς ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας παρ' ἄλλου τινός, εἰ μὴ μόνον παρὰ τοῦ βασιλέως. Τοῦτο δὲ ἔπραξαν, διότι ἐγνώριζον ὅτι ὁ Δανιὴλ προσήχετο καθ' ἐκάστην εἰς τὸν Κύριον. Ὅτε λοιπὸν οὗτος συνελήφθη προσευχόμενος ὡς παραβάτης τῆς διαταγῆς.

τοῦ βασιλέως ἐρρίφθη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ὁ Δανιὴλ ὅμως οὐδὲν ἔπαθεν ὑπὸ τῶν λεόντων, διότι ὁ Κύριος ἦτο μετ' αὐτοῦ. Ἴδὼν δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἐξεπλάγη καὶ τὸν μὲν Δανιὴλ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ λάκκου, τοὺς δὲ κατηγοροὺς αὐτοῦ ἔρριψεν εἰς αὐτόν, ἐνθα ἐγίνοντο βορὰ τῶν θηρίων. Ὁ Δανιὴλ ἐτιμᾶτο μεγάλως ὑπὸ τοῦ βασιλέως μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. Ἀφ' οὗ δὲ προεφήτευσεν περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίας καὶ προσδιώρισε καὶ τὸν καιρὸν αὐτῆς, ἀπέθανεν εἰς γῆρας βαθὺ πιστὸς εἰς τὸν Κύριον.

Συμπέρασμα. — Ὅταν ὁ Κύριος εἶ.ε μεθ' ἡμῶν οὐδεὶς δύναται νὰ μας βλάψῃ. Οὐδέποτε πρέπει νὰ βλάπτωμεν τοὺς ἄλλους, διότι εὐθὺς ἐπέρχεται ἐφ' ἡμᾶς ἡ τιμωρία, ὡς ἐπῆλθε καὶ εἰς τοὺς συκοφαντήσαντας τὸν Δανιὴλ.

Ρητά. — Ἐν ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν οὐδεὶς κατ' ἡμῶν.

Λάκκον ὤριξε καὶ ἐμπροσθεῖται αὐτὸς εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο.

Ἐπάνοδος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας.

Οἱ Ἰσραηλιταὶ ἔζησαν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ 70 ὅλα ἔτη. Καὶ τινες μὲν ἐξ αὐτῶν συνήθισαν εἰς τὴν ξένην γῆν, ἄλλοι ὅμως ἐπεθύμουν παραπολὺ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπέτυχον τούτου. Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ὁ Κύρος δηλονότι ἐξέδωκε διάταγμα, καθ' ὃ ἐπιστρέπετο εἰς πάντα τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀφ' οὗ παραλά-

θωσι τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ ναοῦ αὐτῶν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Τότε λοιπὸν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Ζοροβάβελ καὶ τοῦ ἀρχιερέως Ἰησοῦ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἱουδαίαν 5,000 Ἰουδαῖοι. Εὐθὺς δὲ ἤρχισαν νὰ κτίζωσιν τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου ἔχοντες βοήθους εἰς τοῦτο καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος. Οἱ Σαμαρεῖται ὅμως, ἐπειδὴ ἐφθόνουν τοὺς Ἰουδαίους, διέβαλον αὐτοὺς εἰς τοὺς διαδέχους τοῦ Κυρίου καὶ παρενέβαλλον πολλὰ προσκόμματα εἰς τὴν οἰκοδομήν. Διὰ τοῦτο μόλις ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ὑστάτου καταρθώθη ἡ ἀποπεράτωσις αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Νεεμίας ἔκτισε τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ δὲ ἱερεὺς Ἐσδρας ἐδίδαξε τοὺς νόμους τοῦ Κυρίου, τοὺς ἠρμήνευσε καὶ ἐξώρρισε τοὺς Ἰουδαίους νὰ φυλάττωσιν αὐτούς. Οἱ δὲ Σαμαρεῖται χωρισθέντες ἐντελῶς ἀπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔκτισαν ἰδιαίτερον ναὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζίν.

Συμπέρασμα. — Ὁ Κύριος ἀπαλάσσει τοὺς εὐσεβεῖς ἀπὸ τῶν δυστυχῶν καὶ ταλαιπωριῶν. Οὐδέποτε πρέπει νὰ φθονῶμεν τοὺς ἄλλους διὰ τὰ κατὰ τῶν προτερόματτα. Ὁ φθόνος φέρει πολλὰ δυστυχήματα.

Ρητόν. — Ἐπικάλουσαί με ἐν ἡμέρᾳ οὐλίψεως καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με.

Ἐσθῆρ.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὴν Ἱουδαίαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔμενον ἀκόμη εἰς τὴν ξένην γῆν.

Εἷς ἐκ τούτων ἦτο καὶ ὁ Μαρδοχαῖος, τοῦ ὁποῖου τὴν ὥραιαν ἀνεψιὰν εἶχε λάβη σύζυγον ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης. Ὁ Μαρδοχαῖος ὑπηρετῶν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἀνεκάλυψε συνωμοσίαν κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐφανερώσεν αὐτὴν εἰς αὐτόν. Οὗτος ἐξεστάσας καὶ ἀνακαλύψας τοὺς ἐνόχους ἐτιμώρησεν αὐτούς καὶ τὸ γεγονός ἐσημειώθη εἰς τὰ χρονικά τῶν ἀνακτόρων. Μετά τινα δὲ καιρὸν ὁ βασιλεὺς κατέστησε μέγαν ἄργοντα τὸν Ἀμάν καὶ διέταξε πάντας νὰ προσκυνήσωσιν αὐτόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Μαρδοχαῖος δὲν ἔπραξε τοῦτο, ὁ Ἀμάν κατέπεισε τὸν βασιλέα νὰ ἐκδώσῃ διάταγμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φονευθῶσι πάντες οἱ Ἰσραηλίται. Ὅτε ὁμοῦς ἀνεμνήσθη ὁ βασιλεὺς ὅτι ὁ Μαρδοχαῖος ἔγινεν ἄλλοτε σωτὴρ του, ἠκύρωσε τὸ διάταγμα καὶ τὸν μὲν Μαρδοχαῖον ἀνύψωσεν εἰς μέγα ἀξίωμα, τὸν δὲ Ἀμάν κατεδίκασεν εἰς τὸν διὰ τοῦ σταυροῦ θάνατον.

Συμπέρασμα. — Οἱ εὐτεβεῖς καὶ καλοὶ ἀνυψοῦνται εἰς μεγάλα ἀξιώματα καὶ πολλάκις γίνονται σωτήρες χιλιάδων ἀνθρώπων. Ὁ Ἀμάν ἠθέλησε νὰ βλάψῃ τοὺς Ἰσραηλίτας, ἐν τούτοις αὐτοὶ μὲν αὐδὲν ἔπαθον, ἐκεῖνος δὲ διὰ θανάτου ἐτιμωρήθη.

Ρητόν. — Ἀέκκον ὤρυξαι καὶ ἐμπεσεῖται αὐτὸς εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο.

Μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα.

Μακκαβαῖοι.

Μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Περσικοῦ βασιλείου ἡ Ἰουδαία περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ

μετὰ τὸν θάνατον τούτου ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ βασιλείου τῶν Πτολεμαίων. Εἷς δὲ ἐκ τούτων Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος διέταξε νὰ μεταφρασθῇ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ 70 Ἑβραίων. Ἡ δὲ μετάφρασις αὕτη ὠνομάσθη μετάφρασις τῶν ἑβδομήκοντα καὶ εἶνε ἡ μόνη παραδεκτὴ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Καὶ ἐπὶ τινα μὲν καιρὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀπήλασον ἡσυχίας ἐκ μέρους τῶν βασιλέων. Ἐπὶ τοῦ Ἀντιόχου ἔμως τοῦ Ἐπιφανοῦς ὑπέστησαν φοβερὸν διωγμὸν καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς μυρίας βασάνους ἀναγκαζόμενοι νὰ λατρεύωσι τὰ εἰδωλα. Πολλοὶ τότε ἐκ τῶν Ἰουδαίων προδύμων μᾶλλον νὰ ἀποθάνωσι παρά νὰ ἀρνηθῶσι τὴν πίστιν αὐτῶν. Μεταξὺ τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀπαθανόντων ἦσαν ὁ εὐσεβὴς Ἐλεάζαρ καὶ ἡ Σολομονὴ μετὰ τῶν ἑπτὰ αὐτῆς τέκνων, ἅτινα ὠνομάσθησαν Μακκαβαῖοι. Ὁ ἱερεὺς Ματθαθίας βλέπων τὰ δεινὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπεστάτησε καὶ συναθροίσας στρατὸν ἐπολέμει ἐναντίον τοῦ Ἀντιόχου καὶ ἐνίκησεν αὐτόν. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπέθανεν ὁ Ματθαθίας εἰδέχθησαν αὐτὸν οἱ υἱοὶ του Σίμων καὶ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος. Ἐκ τούτων ὁ τελευταῖος ἐπιτεθεὶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐφάνευσεν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἀντιόχος ὀργισθεὶς διὰ τοῦτο ἠθέλησε νὰ ἐξολοθρεύσῃ πάντας τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀλλ' ἀπέτυχε καὶ μετὰ τινα καιρὸν ἀπέθανεν οἰκτρῶς ἀφήσας διάδοχόν του Ἀντιόχον τὸν Εὐπάτορα. Οὗτος ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Ἰούδα καὶ ἐνίκησε μὲν αὐτόν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς Ἰουδαίους δικαίωμάτα τινα. Ὁ διάδοχος τοῦ Εὐπάτορος Δη-

μήτριος ὁ Σωτὴρ ἐξηκολούθησε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Ἰούδα, ὅστις ἐν τέλει ἀπέθανεν εἰς τινα μάχην.

Συμπέρασμα. — Οἱ εὐτεβεῖς τὸ πᾶν θυσιάζουσι διὰ τὴν πίστιν αὐτῶν καὶ ἀποθνήσκουσιν ὑπὲρ αὐτῆς. Διὰ τῆς εἰς τὸν Θεὸν ἡμῶν πίστεως ὀρείλομεν νὰ δίδωμεν καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Ἡ τοῦ Θεοῦ βοήθεια εἶνε τὸ ἰσχυρότατον ὄπλον κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν.

Ρητόν. — Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων.

Οἱ διάδοχοι Ἰούδα τοῦ Μακκαβαίου.

Μετὰ τὸν θάνατον Ἰούδα τοῦ Μακκαβαίου διεδέχθησαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰωνάθαν καὶ Σίμων. Οὗτοι πολέμησαν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐπέτυχον κατ' ἀρχὰς νὰ ἐκδιώξωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Ἱερουσαλήμ, μετὰ ταῦτα ὅμως ἐδαλοφονήθησαν ἀμφοτέρω καὶ διεδέχθη αὐτοὺς Ἰωάννης ὁ ἐπωνομασθεὶς Ἰρκανός, ὅστις ἀπὸ τῆς γῆς τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν, ἐκυρίευσε τὴν Σαμάρειαν καὶ ἐβασίλευσεν ἐν ἡσυχίᾳ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Μετ' αὐτὸν δὲ ἐβασίλευσεν ὁ Ἀριστόβουλος, ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀλεξάνδρα ἡ Σαλώμη. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Σαλώμης ἔλαβε τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτῆς Ἰρκανός ὁ δεύτερος. Τοῦτον δὲ διεδέχθη ὁ Ἡρώδης, ὅστις δὲν ἦτο Ἰουδαῖος. Οὗτος ἦτο τοσοῦ-

τον σκληρὸς, ὥστε ἐφόνευσε πάντας τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ βασιλέως τούτου ἀνεμένετο καὶ ἡ ἔλευσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Συμπέρασμα. — Ὀρείλομεν νὰ μιμώμεθα τοὺς καλοὺς ἄνδρας εἰς τὰς πράξεις αὐτῶν, τοὺς δὲ κακοὺς ν' ἀποστρεφώμεθα.

Ἡ κακία καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον θηριώδη καὶ αἰμοδόρον, διὰ πρέπει πάντοτε ν' ἀποφεύγωμεν αὐτήν.

Ρητόν. — Τί ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδίσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;

Χαρὸν αἰωνίαν, χαρὰν ἀγίαν,
Πανάγαθε Σῶτερ, Σὺ χορηγεῖς,
Ἐὰν διαπλάσωμεν τὴν καρδίαν
Ἐνάρετον, ὄντες θεοσεβεῖς.
Ἀγάπης ἔργα λοιπὸν δίδαξόν με,
Κι' ἀνάδειξόν με Σοῦ μιμητήν,
Ἐλπίδος καὶ πίστεως πλήρωσόν με,
Ἴνα αἰετοτε χαίρω, Ἀμήν.

SISMANOGLIO

ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

Δέξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, δέξα σοι.

Βασιλεῦ οὐράνιε, παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ πανταχοῦ παρών, καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν, καὶ ζωῆς χορηγός, ἔλθε καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος, καὶ σῶσον ἀγαθέ, τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς.

Ἐκ τρίτου.

Δέξα Πατρί, καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι· καὶ νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Παναγία Τριάς, ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε ἰλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Δέσποτα συγχώρησον τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Ἅγιε, ἐπίσκεψαι καὶ ἴασαι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν, ἐνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον.

Δέξα Πατρί, καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι· καὶ νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γεννηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡ-

μῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον, καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατήρ, καταρηγή μου ὁ Υἱός, σκέπη μου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Τριάς ἅγια, δέξαι σοι.

Θεοτόκε παρθένε, χαῖρε κεχαριτωμένη Μαρία, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, ὅτι Σωτήρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς σέ ἀνατίθημι, Μήτηρ τοῦ Θεοῦ, φύλαξόν με ὑπὸ τὴν σκέπην σου.

Δέσποτα, πρόσδεξαι τὰς δεήσεις τῶν δούλων σου καὶ λύτρωσον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνάγκης καὶ θλίψεως.

Δι' εὐχῶν τῶν Ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησόν με τὸν παῖδά σου. Ἀμήν.

Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ.

Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ Βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ.

Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν.

Τὴν ἡμέραν διελθὼν εὐχαριστῶ σοι, Κύριε· τὴν ἐσπεραν αἰτοῦμαι σὸν τῆ νυκτὶ ἀναμάρτητον παράσχου μοι, Σῶτερ, καὶ σῶσόν με.

Δέξαι Πατρί, καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ προδεξάμενος τὰ παιδιά ἐλ-

θόντα πρὸς Σέ, πρόσοδεξαι καὶ ἐκ τῶν χειλέων ἐμοῦ τοῦ παιδός σου τὴν ἐσπερινὴν ταύτην δέησιν. Σκέπασόν με ἐν τῇ σκέπη τῶν πτερύγων σου, ἵνα ἐν εἰρήνῃ κοιμηθῶ καὶ ὑπνώσω, καὶ διέγειρόν με ἐν καιρῷ εὐθέτῳ πρὸς σὴν δοξολογίαν, ὡς ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, πάντων ἡμῶν μνήσθητι, ἵνα ῥυθῶμεν τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. Σοὶ γὰρ ἐδέθη χάρις πρὸςθεύειν ὑπὲρ ἡμῶν.

α. Πιστεῦω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν.

β. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινόν, ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

γ. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

δ. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίας Πιλάτου, καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

ε. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.

στ. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

ζ. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔστι τέλος.

η. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ

ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.

θ. Εἰς μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν, καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

ι. Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄρεσιν ἀμαρτιῶν.

ια. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

ιβ. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σὲ τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀειμνηκάριστον, καὶ παναμώμητον, καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβείμ καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ, τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον σὲ μεγαλύνομεν.

Ἵπερένδοξε, ἀειπάρθενε, εὐλογημένη Θεοτόκε, προσάγαγε τὴν ἡμετέραν προσευχὴν τῷ Υἱῷ σου καὶ Θεῷ ἡμῶν καὶ αἰτησαι, ἵνα σώσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην ἀνοιξον ἡμῖν εὐλογημένη Θεοτόκε· ἐλπίζοντες εἰς σὲ μὴ ἀστοχήσωμεν. Ρυθθίημεν διὰ σοῦ τῶν περιστάσεων, σὺ γὰρ εἶ ἡ σωτηρία τοῦ γένους τῶν Χριστιανῶν.

Ἅγιοι ἀπόστολοι, προφῆται, μάρτυρες, ἱεράρχαι, ὅσοι, καὶ πάντες ἅγιοι, ἱκετεύσατε τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ.

Δι' εὐχῶν τῶν Ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐλέησόν με τὸν ἀμαρτωλόν.

Πρὸ τοῦ ἀρίστου.

Χριστέ ὁ Θεὸς εὐλόγησον τὴν βρῶσιν καὶ τὴν πόσιν τῶν δούλων σου, ἔτι ἅγιος εἶ πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

SISMANTOLOGIO

Μετὰ τὸ ἄριστον.

Εὐχαριστοῦμέν σοι Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐνέπλη-
σας καὶ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας· ἀλλ' ὡς ἐν μέ-
σω τῶν μαθητῶν σου παρεγένου Σωτήρ, τὴν εἰρήνην
διδούς αὐτοῖς, ἐλθέ καὶ μεθ' ἡμῶν καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Δόξα, καὶ νῦν Κύριε ἐλέησον (τρὶς).

Διαφύλαξαι, Κύριε ὁ Θεός, πάντας ἡμᾶς τῇ αὐτοῦ
χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Πρὸ τοῦ δείπνου.

Φάγονται πένητες καὶ ἐμπλησθήσονται, καὶ αἰνέσουσι
Κύριον οἱ ἐκζητούντες αὐτόν, ζήσονται αἱ καρδίαι αὐ-
τῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος.

Μετὰ τὸ δεῖπνον.

Εὐφρανὰς ἡμᾶς, Κύριε, ἐν τοῖς ποιήμασί σου καὶ ἐν
τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἠγαλλιασάμεθα. Ἐσημειώθη
ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, Κύριε, ἔδωκας
εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν, ἀπὸ κροτοῦ σίτου, αἴ-
νου, καὶ ἐλαίου ἐνεπλήσθημεν. Ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τῷ αὐτῷ
κοιμηθήσομαι καὶ ὑπνώσω· ἐπεὶ σὺ, Κύριε, κατὰ μόνας
ἐπ' ἐλπίδι κατέκησάς με.

Δόξα καὶ νῦν Κύριε ἐλέησον (τρὶς).

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ἐλεῶν καὶ τρέφων ἡμᾶς ἐκ
τῶν αὐτοῦ πλουσίων δωρεῶν τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλαν-
θρωπίᾳ πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γεωγραφία τῆς ἱερᾶς γῆς.	Σελ. 1
Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι.	» 7
Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἐν τῷ Παραδείσῳ.	» 9
Ὁ Θεὸς ἐκβάλλει τοὺς πρῶτους ἀνθρώπους ἐκ τοῦ Πα- ραδείσου.	» 10
Καὶν καὶ Ἀβελ.	» 12
Ὁ κατακλυσμός.	» 13
Υἱοὶ τοῦ Νῶε. Πύργος τῆς Βαβυλώνας. Σύγχυσις τῶν γλωσσῶν.	» 15
Κλήσις τοῦ Ἀβραάμ. Αἰχμαλωσία Λὼτ καὶ ἀπελευ- θέρωσις αὐτοῦ.	» 17
Γέννησις Ἰσαάκ.	» 18
Καταστροφή Σοδὸμων καὶ Γομόρρων.	» 19
Θυσία Ἰσαάκ.	» 20
Γάμος Ἰσαάκ.	» 21
Ἠσαῦ καὶ Ἰακώβ. Εὐλογία τοῦ Ἰακώβ. Θάνατος αὐτοῦ.	» 23
Ὁ Ἰακώβ εἰς τὴν ἔρημον. Κλίμαξ αὐτοῦ.	» 25
Ὁ Ἰακώβ παρὰ τῷ Λάβαν.	» 26
Ἐπιστροφή τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν Χαναάν.	» 27
Ὁ Ἰωσήφ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.	» 28
Ὁ Ἰωσήφ ἐν τῇ φυλακῇ.	» 30
Ἀνύψωσις τοῦ Ἰωσήφ.	» 32
Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ.	» 33
Ὁ Ἰωσήφ φανερώνεται εἰς τοὺς ἀδελφούς του.	» 35
Θάνατος τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ.	» 37
Γέννησις τοῦ Μωϋσέως.	» 38
Ἰώβ.	» 39
Αἱ πληγαὶ τῆς Αἰγύπτου.	» 40
Ἐξοδος ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς.	» 42
Οἱ Ἰσραηλῖται ἐν τῇ ἐρήμῳ.	» 43
Αἱ ἐντολαί.	» 44
Πλάγη τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὴν ἔρημον.	» 47

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ χαλκοῦς ὄφις.	»	48
Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ.	»	49
Ἡ προφητὶς Δεβθώρα, Κριταί, Γεδεών, Ἰερθάε.	»	50
Σαμψών.	»	53
Ῥούθ.	»	55
Ὁ Ἥλι καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.	»	56
Σαμουὴλ καὶ Σαούλ.	»	57
Δαυὶδ καὶ Γολιάθ.	»	59
Ὁ Δαυὶδ βασιλεὺς.	»	61
Ἀεσσαλώμ. Τελευταῖα ἔτη Δαυὶδ.	»	62
Βασιλεία Σολομῶντος.	»	64
Διαιρέσις τοῦ βασιλείου Ἰσραὴλ, Βασιλείον Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα, Ρεβοάμ καὶ Ἰεροβοάμ.	»	66
Προφῆται.	»	67
Ἥλιου.	»	67
Ἀχαάβ, Ἥλιου, Ναβουθαί, Ἀνάληψις Ἥλιου.	»	69
Ἐλισσαίε.	»	70
Ἰωνᾶς.	»	71
Τωβίτ.	»	73
Δανιήλ.	»	74
Τὸ ἐνύπνιον τοῦ Ναβουχοδονόσορος.	»	75
Οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ.	»	77
Δεύτερον ἐνύπνιον τοῦ Ναβουχοδονόσορος.	»	78
Δανιήλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λέοντων.	»	79
Ἐπάνοδος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας.	»	80
Ἐσθήρ.	»	81
Μεταφρασίς τῶν ἐβδομηκοντα Μκκαβαίων.	»	82
Οἱ διάδοχοι Ἰούδα τοῦ Μκκαβαίου.	»	84
Προσευχαί.	»	85